

קונטרס

הבינוני

**פרשת
שופטים
תשפ"ג**

שנה ה'
חוברת מ"ט
גליון 269

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122
Email. Info@MachonHavineini.com

תוכן העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור ר"ד

יום שלישי פרשת ראה כ"א מנ"א תשפ"ג

ה . . . . . ההשתדלות הנכונה נותנת לאדם את כח הבחירה . . . . .

עד שתתפרץ ברוב התלהבות דקדושה | שיתברר ויתאמת אצלו מה חובתו בעולמו | התעסקות יתירה במצוה מסוימת | תיקון הנפש כיצד? | מחובת ההשתדלות אל חובת האדם בעולמו | כאשר יכריח איש את בנו | שומע ומוסיף - סימן לקנין התורה | התרגשות המביאה לידי עשייה | מקום להתפרצות הנפש | שלימות הנשמה על-ידי העשייה | התמדת התורה כיצד? | למען נסותך להטיבך באחריתך | החדרת התורה עד לנקודת הבחירה | הבחירה קיימת בשלב יותר מוקדם | ההשתדלות בוחנת את האדם | בחירת מלאכה שתועיל לבחירה | דברים היוצאים מלבך כנסים ללבך | לא תעמוד על דמך | כך האדם מדבר אל עצמו | מתחילים בהשתדלות ומסיימים בהשתדלות

יום רביעי פרשת ראה כ"ב מנ"א תשפ"ג

זי . . . . . היסורים הם הזדמנות לזכות בקנין התורה . . . . .

המקבל יסורים באהבה תלמודו מתקיים בידו | המשכיל בעת ההיא ידום | ולא קץ בצרתו | הסחת הדעת במקום שאין דעת | כך נחה דעתו של אבי החתן | כל החשבונות עשה חוץ משלך | הנסיון הוא דבר שבלב | חפץ אני בגזירת הבורא | המלמד תורה לעמו ישראל | כי לא בשמים היא | אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה | האהבה מקלקלת את השורה | מדרגה לדרגה תעלנו | הזדמנות שאי אפשר להחמיצה | כפרה על חייבי כריתות ומיתות בית דין | כי לא תדע מה ילד יום

יום חמישי פרשת ראה כ"ג מנ"א תשפ"ג

כז . . . . . תחילת העלייה בסוגיית האכילה . . . . .

כי תאוו נפשך לאכול בשר | מה העבודה זאת לנו | שלא ייכנסו מעדנים לתוך גופו | עתיד ליתן דו"ח על שראתה עינו ולא אכל | היצר הרע מסיח את הדעת | מותר האדם מן הבהמה | ליהנות בהם בני אדם | בהשקפה תליא מילתא | הסכנה שבדילוג | הפעם אודה את ה' | להתעדן באהבתך ויראתך | מבושה לשינוי מעשה | האמת מחייבת להשתנות | סוד ברכת הנהנין | מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך

יום א' פרשת שופטים, כ"ו אב תשפ"ג

זי"ע . . . . . תורה עבודה וגמילות חסדים במשנתו של הרה"ק ר' יואל מסאטמאר

לז . . . . . עמוד גמילות חסדים | עמוד העבודה | עמוד התורה

יום שני פרשת שופטים כ"ז מנ"א תשפ"ג

הצורך לקבל דווקא מרב שלבו חפץ ואופן מציאת רב כזה - אמונת חכמים

בדורנו פרק ז' ..... מד

מחדש חידושים אשר לא שמע מרבו | דיבור אחד נחלק לכמה לשונות | כל אחד סובר שאליו התכוון הצדיק | כל אחד שומע לפי צרכו | כי אתה תאיר נרי | נר ה' נשמת אדם | מפתח לדלתי הנשמה | יתבונן אדם חי גבר על לימודיו | ירבו עצבותם אחר מהרו | פסוק לי פסוקך | הוי גולה למקום תורה | חיפוש אחר חיפוש | הקושי והקלות בימינו

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת שופטים ה' אלול תשפ"א

הדרך להשתחרר מפחדים על-פי התורה ..... נב

מי האיש הירא ורך הלבב | הנצח לחי עולמים | פחדו בציון חטאים | המדבר בין ישתבח ליוצר | שורש כל הפחדים בשייכות לרע | אם ישוב מיד תקבלו

מדור הילולא דצדיקיא

ערש"ק פרשת שופטים ו' אלול תשע"ח

הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן בעל "ייטב לב" זיע"א . . . נו

בקשרי ידידות עם הגה"ק מצאנו | מעיד עליו יודע תעלומות | א מקח בלייבט א מקח | וכי לכך לקחתי עליך אחריות!! | תערוך לפני שולחן נגד צוררי | שאלת פי הצדיק כיצד? | ואני בעודי אהללה בוראי

מדור אמונה ובטחון

שיעור ר"ד

יום שלישי פרשת ראה כ"א מנ"א תשפ"ג

ההשתדלות הנכונה נותנת לאדם את כח הבחירה

כולו, שאז כשהיה נעמד להתפלל, לא הרגיש הרגשה זו. והדבר היה אצלו כחידה סתומה, כי הסברא הפוכה, כי כשמסתובבים בכפרים, איך שלא יהיה מתבזבז קצת מהזמן ורואים מה שאין צריכים לראות. ונכנס אל הקודש פנימה לרבו לשאול את אשר עם לבבו. השיב לו **ה'צמח צדק** זיע"א בנועם שיחה כי כל נשמה ישראלית יורדת לעולם עבור תיקון מיוחד, וכשיעסוק האדם באמונה (היינו בנאמנות ובמסירות) בשליחותו בעולם הזה, נשמתו תרגיש נחת רוח ותתרומם למקורה עד שתתפרץ ברוב התלהבות דקדושה.

המשיך ה'צמח צדק' ואמר לו כמגלה רז: נשמתך באה לעולם כדי להשפיע ולהדריך בני ישראל בעבודתם, ודווקא באופן זה של כיתות הרגליים, ולכן כשאתה בא לאחר קיום תפקידך, נשמתך נוגעת במקורה המחיה אותה, וממילא אתה מרגיש אז התרוממות הנפש בתפילתך. מה שאין כן כשאינך עוסק בשליחותך המיוחדת לתיקון נשמתך, הגם שאתה עוסק בתורה ומצוות ועבודת ה', אין נשמתך מוצאת די סיפוקה, ואינה יכולה להתרומם למדרגתה הנכונה. עד כאן.

אכן האדם יכול לראות מתי הוא מצליח ועבודת ה' ומתי אינו מצליח. וכשאנו

עד שתתפרץ ברוב התלהבות דקדושה

בספר **כוונת הלב** להגה"צ **רבי הלל ליכטנשטיין** זצ"ל **האדמו"ר מקראסנא** (פרשת תרומה) הביא יסוד גדול שמבוארים בו כמה נקודות שאנו עוסקים בהן באחרונה. בראשית דבריו הוא מדבר על הידוע מפי **המקובלים** שכל אחד קשור בשורש נשמתו למצוה מסוימת, וכשהאדם עוסק במצוה זו שהוא קשור אליה, הוא מתעלה על ידה הרבה ומתקיים בו מצוה גוררת מצוה. ואם אינו עוסק בה, הוא נשאר רדום וישנוני. הוא יכול לקיים מצוות אחרות וללמוד תורה, אך בלעדיה לא תתעורר בו נקודה עמוקה של התלהבות וחשק.

ואז הוא כותב שם: ושמעתי מעשה מהרה"ק **רבי הלל מפאריטש** זיע"א (תלמיד ה'צמח צדק') שהיתה דרכו להיות סובב והולך בכפרים להוכיח ולעורר את המון העם לתשובה ומעשים טובים. ופעמים שלא היה יכול לצאת לכפרים והוצרך להשאר בביתו, ואז היה מנצל את זמנו בלימוד התורה כל היום כולו. והנה שם לבו שכל פעם שהוא חוזר מהכפרים בהם הוא עוסק בקירוב רחוקים, ונעמד להתפלל, הוא מרגיש הרגשה נפלאה והתרוממות הנפש. מה שאין כן לאחר יגיעה בלימוד התורה כל היום

ומתפלל. הכל זורם. פה יש איזו בעיה, שם יש איזה ענין. אבל זה לא כל כך נורא". מה שצריך להבין הוא שגם כאשר האדם לומד ומקיים מצוות, **אם לא יגיע למקום שבו הוא משקיע את כל כולו בעבודת ה', לא יגיע אל תיקונו.**

התעסקות יתירה במצוה מסוימת

פעמים שרואים מי שהכניס את עצמו לתוך איזו מצוה נדירה ועוסק בה יומם ולילה בצורה כאילו אובססיבית (כפייתית)⁸ כמין התמכרות, ויש שמסתכלים עליו מוזר. "הוא משקיע כל כולו בשילוח הקן. זה יפה מאוד. אבל, צדיק! יש תרי"ג מצוות. הוא עסוק במצוה זו, הוא מדבר בה, הוא מוציא פרפראות וחדושים בענינה, הוא מוציא גיליונות, הוא משכנע אנשים לקיימה, ואף עושה שידוכים על פיה. רבינו! אתה יכול להירגע קצת". כך יש מהאנשים שמסתכלים על זה.

באמת יתכן שהאדם עוסק במצוותו באופן משונה (והרי כל מצוה יכול האדם לעשות באופן כמעט נכון כפי שהוא יכול לעשותה נכון לגמרי). אבל צריך להבין שיש איזה שורש מתחתיה. **כל אדם צריך כחלק מבריאות נפשו ורוחו להכניס את עצמו באיזו מצוה. הוא צריך לחיות מן המצוה.** ולא תמיד מדובר במצוה נדירה. ואולי יותר נכון לומר: **ברוב הפעמים אין המדובר במצוה נדירה, אלא במצוה השייכת ליסודות הדת וסובבת סביב תורה ותפילה וגמילות חסדים.** המצוה אינה נדירה כלל, אבל יש אופן מסוים שאתה יכול לעשותו ופלוני אינו יכול. ויותר מזה, **האופן שאתה יכול לעשותו, מיוחד לאנשים מסוימים, ורק אתה יכול לעשות להם.** לדוגמא, יש מי שבנוי בנפשו לעבוד עם בעלי תשובה. ובכן, כשהוא יכניס את

אומרים מתי הוא מצליח, אנו מתכוונים לומר: מתי הוא מלא חיות, מתי הוא פרה ורבה, מתי הוא ברוממות הנפש. והדבר תלוי בכך שהאדם הצליח להגיע אל שליחותו, אל המצוה המיוחדת לה, ובכוחו לעסוק בה הלכה למעשה.

שיתברר ויתאמת אצלו מה חובתו בעולמו

הן ידוע ומפורסם לשון ה'מסילת ישרים' בתחילת הפרק הראשון: "יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו", וכל בעלי המוסר דייקו מלשונו 'מה חובתו בעולמו' שכל אחד יש לו את העולם המיוחד לו. ומזה אנו רואים עד כמה האדם צריך לברר ולחפש: "ובכן, מהי שליחותי? מה הם כוחותיי? במה אני טוב?". הרבה חושבים שמדובר בנושא מעניין שנוגע לכמה בני אדם אך לא להם או לאנשים כמותם. יש שיאמר האדם: "אין לי שום דבר מיוחד", ויש שיאמר: "אני יכול לעסוק בכל דבר". אכן כן, מצוי עד מאוד לשמוע אנשים מדברים בסגנון כזה: לפעמים יש מישהו שמאז היותו בן שנתיים כבר הכירו בו שהוא מיוחד בדבר פלוני, והוא באמת קל לו, בין בחפשו פרנסה על פי יסודותיו של ה'חובת הלבבות', בין מבחינה מציאותית, ובין מבחינת הסיפוק שהוא מרגיש. אבל אצל הרבה אנשים לא רואים שום דבר מיוחד. אתה שואל את האדם: "במה אתה מוכשר?". והוא משיב: "אני יודע. ברוך ה', זה טוב".

ולמען האמת, נוגעים כאן בנקודת האדם. לא רק כשאינו מצליח. כשאינו מצליח זה ברור. אלא גם כשהוא מצליח. הוא אומר ככה: "ברוך ה', אני לומד

הוא התחיל לשמש כמלמד כשהיה בן עשרים ושתים. לא היה לו כסף לפרנסת הבית, וההצעה שהגיעה לפתחו היתה בשבילו מעין שידוך טוב. בת"ת היו צריכים אותו, והוא צריך היה לכסף, הפלא ופלא. הוא התחיל לעבוד כמלמד וראה שהוא מוכשר לכך. אמנם כן, פעמים שהאדם רואה שאינו מוכשר לכך. ופעמים שהאדם רואה שהוא מוכשר לכך, אבל יותר טוב היה לו אם הילדים היו קצת יותר גדולים. **וכאן צריכים להיות זהירים מאוד, כי בהרבה מקרים זה לא נכון. האדם פשוט מחפש לבנות שם לעצמו, ולכן נראה לו ששם יהיה לו יותר טוב. מדובר בנקודה עדינה מאוד. ופעמים שדווקא יש בזה אמת.** הוא מתאים לילדים יותר גדולים. נפשו נפתחת כשהוא מסביר את התורה לילדים יותר גדולים, ואז הוא מקבל יותר חיות. **צריך לחפש דבר זה, כי הוא נקודת החיות של האדם ותיקון נשמתו.**

ואדרבה, אם אתה רואה שקשה לך להגיע אל מה שאתה מוכשר בו, עליך להבין שאין הקושי קושי פשוט, אלא הסטרא אחרא מכניס את טלפיו, כי מה שנולד אצל האדם בפגשו עבודת ה' של לבו חפץ, הוא חיות. נפשו מתרוממת מפני שהיא מתחברת למקורה ומתפרצת בקדושה.

ולכן אין לו לאדם אפשרות להתעלם משאלה זו. צריך לזכור שזו שאלה של ה'מסילת ישרים'. "מה חובתי בעולמי?". והדבר פשוט שהאדם צריך להיות מוכן לנחול כישלונות, כי בתחילה עדיין אינו יכול להיות בטוח מהי שליחותו. הוא מנסה תקופה ואז הוא אומר: "נראה לי שאין זה שלי. אני צריך משהו אחר, אני צריך אופן אחר". וכמו כן האדם בעבודתו, יתכן שרוב מהעבודה שייכת אליו, ועם הזמן היא דולה

עצמו בזה, ימלא חיות ויגיע אל תיקונו. נוכל לראות זאת עליו.

תיקון הנפש כיצד?

הנה מה פירוש דבר זה שאומרים תמיד שהאדם מגיע אל תיקונו? צריך להסביר זאת. אחרת, עלולים לטעות בזה. אנשים חושבים שהתיקון הוא מעניין הגלגולים והבחינות. אך לא, **תיקון פירושו 'לתקן'. כשיש לו לאדם חלק אחד שבור, הוא צריך לתקנו ולהשלימו.** דומה הדבר לשולחן שחסרה לו רגל אחת שרואים עליו שהוא שבור, כי הוא מתנדנד, וכדי לתקנו צריך להוסיף לו רגל. אף כאן, **כשחסר לו לאדם חלק מחיותו, הוא צריך תיקון.** הוא מגיע אל רבו ומבקש תיקון... לא רק כשהוא שבור לרסיסים, אלא גם כשהוא שבור מעט, הוא זקוק לתיקון. אם האדם מתהלך כחצי מת, הוא זקוק לתיקון. "חבל! הוא הרי לא חי! אינך רואה שהוא זקוק לתיקון?". מה הפירוש זקוק לתיקון? - פשוט מאוד. כשמכונה נשברה ואינה פועלת כראוי, מזמינים מומחה שיראה מה נשבר ויחזירנה לקדמותה. אף האדם, אם הוא שבור, הוא צריך שהמומחה לנפשות יתקנו.

עלינו לדעת שכל אחד מצד שורש נשמתו יש לו דברים שצריכים להגיע לידו תיקון, והדרך לבוא אל התיקון היא כשהאדם מכניס את עצמו במילוי שליחותו, וזה מה שמובילו אל מצוותו ואל שלימות נפשו. ואחד מהסימנים המובהקים לזה הוא שהוא נעשה מלא חיות ומתחיל לפרות ולרבות. בתחילת הדרך הוא רק מסתכל על תכונותיו ומבין לפי זה מהי המצוה השייכת לו. כך הוא מתחיל. הוא רואה את תכונותיו, הוא רואה מה הוא אוהב לעשות כשאין משלמים לו. שם הוא מתחיל, ומשם הוא מתקדם הלאה. הוא מטפס ועולה.

שיחיה עוד שעתיים, ולמעשה, הוא ריק ושובר, לא רק בשמונה שעות עבודתו, אלא גם באותן שתי שעות שחשב להרוויח. והרי זה מעשים שבכל יום.

לאו עצה טובה היא שאומרים לו לאדם: "בחר לך משהו שאתה אוהב ותוכל להתחבר אליו", אלא **דבר שבחובה הוא. אם לא תעסוק בדבר שהוא מצד תיקון נשמתך, הדבר שתעסוק בו ישבור אותך עד הסוף. הוא ישפיל אותך יותר ויותר, עד שתשווע לעזרה**". פעמים הרבה אין האדם קולט - "אני לא מבין מה קרה. פתאום היה לי נסיון..." שטיות! את הנסיון הזה בדיוק היה לך גם לפני שבועיים וגם לפני כן היה לך נסיונות, אבל היית בנוי נכונה. **כשהאדם בנוי נכונה, הוא לא נכשל כל יום שני בכישלונות חמורים.**

כאשר יכריח איש את בנו

הקב"ה מכריח את האדם ללכת בדרך הישרה, וכפי שהכתוב אומר "כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרך". מה הפירוש מכריח? הרי ישנה בחירה! התשובה היא שהבחירה מתחילה קודם לכן. וכפי שהכתוב אומר בפרשת ראה, שאם האדם הולך בדרך שאינה נכונה, באופן ממילא ייפגש עם הקללה. שלום עליכם! זה מה שיקרה. והקללה אם לא תשמעו אל מצוותה ה'. בו ברגע שהאדם רואה - "הנה זה יותר טוב, זה יותר טוב..." ואינו נמשך אחר מה שהוא צריך לעשות, הוא מתחיל לפגוש את הקללה.

נאמר זאת כך: שבועות ארוכים, ואולי אף חדשים ושנים, הלך בדרך הנכונה, עד שיום אחד הוא קם ואמר: "אני רוצה לנסות משהו אחר". תיכף ומיד יפגוש את הקללה, כי **הקב"ה לכתחילה העמיד זאת באופן זה כדי שהאדם יידע לחזור אל מסלולו.**

ממנו את מצוותו המיוחדת לו ואת ישרותו, והמעט אינו שלו, וכך הוא מחזק את שלו ומשליך את שאינו שלו והולך ומתקדם בעבודת ה'.

מחובת ההשתדלות אל חובת האדם בעולמו

הנה ראינו בחובת הלבבות שאחת מהסיבות שבגללן סידר הקב"ה את העולם באופן שיצטרך האדם להשתדל לפרנסתו היא כי אם האדם לא יהיה עסוק בפרנסתו, יבוא לידי חטא. ובשיעור הקודם הסברנו זאת בדרך אחת, וכעת נבאר בדרך נוספת. הקב"ה עשה כן כדי להביא את האדם לידי הכרח לעסוק בחובתו בעולמו. הרי אומר: הוא מביאו למצב כזה שאם לא יעסוק בחובתו בעולמו, ירגיש כאילו העולם בא אל קיצו, מפני שירגיש ריקן ושובר ברוחו, ואם לא ירגיש מספיק ריקן ושובר, הוא ייכשל בעבירה וזה מה שכבר יגרום לו ללא ספק להרגיש ריקן ושובר. וכשירגיש כן, אז יאמר: "אתה יודע מה? הציעו לי עבודה פלונית ולא רציתי לקחתה כי הנסיעה אל מקום העבודה לוקחת חצי שעה. אני לוקח אותה. אין לי ברירה אחרת".

אכן כן, אנשים עושים חשבונות כאלה, שיצטרכו לנסוע שעה ולחזור שעה וטרדה היא בשבילם. הם אינם קולטים כמה פרט זה זניח וחסר משמעות ביחס למילוי השליחות. האדם רוצה להקל לעצמו ובוחר לו עבודה ליד הבית, ועוד הוא אומר לעצמו: "כך אוכל להרוויח שעתיים ביום. נכון, זה לא ממש העבודה שתואמת למידותיי, אבל ארגיש אדם אחר. אתה יודע מה זה עוד שעתיים ביום?!". מסכן! אתה יודע כמה אנשים כבר נפלו בטעות זו. הוא חושב שהרוויח. אתה יודע מה קרה עכשיו? לא רק שלא הרוויח שעתיים, אלא עכשיו הוא מתהלך כמת כל היום. הוא חשב

רק סימנים הם. **הקב"ה רוצה שדבר התורה יתחבר לנשמתך ויקרה בזה משהו לנשמתך.** והסימן לראות אם באמת קרה לה מה שצריך היה לקרות לה, הוא שומע ומוסיף. אם אתה יכול להוסיף לו משל, אם אתה יכול להתלהב ממנו, אם אתה יכול לעשות איזה שינוי מעשי בגלל זה, סימן הוא שהדבר באמת קרה לנשמתך. זהו היסוד.

התרגשות המביאה לידי עשייה

ננקוט כדוגמא, ואולי זה יישמע כהלצה, אך זוהי האמת. כשהאדם קונה איזה דבר מגושם, כגון מכונית מפוארת, הגם שלא עשה עדיין כלום, הוא כבר נכנס לבית הכנסת בקומה זקופה. הוא כבר מרגיש את עצמו. הוא לא מהאנשים הפשוטים שם. יש לו מכונית שלא שזפתה עין אדם מעולם. הנה כי כן, קרה דבר מה לנשמתו כשקנה את המכונית.

ולענייננו, כשעוסקים בהשתדלות באופן כללי, רצון הקב"ה הוא שיתעורר משהו בנשמת האדם, והדבר הזה שיתעורר, יבעבע בו כל-כך חזק ויפרה וירבה עד שיעשהו למעשה. שלימות היא לנשמתו שהיא מתלהבת ומתלהטת מאיזה דבר תורה ששמעה, עד שמרוב התלהבות, הוא יוצא ועושה אותו למעשה. ניקח צדקה כדוגמא. האדם לומד ספרים עמוקים בענין מצות צדקה, והוא מתפעל כל-כך עד שקם ואומר: "אני חייב ליתן עכשיו צדקה". וכן הוא בכל דבר שבקדושה, יש לו לאדם התפעלות והתרגשות אשר מביאות אותו לידי עשייה.

בצד הקליפה הוא הסוגיא של "העין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים". פעולת כלי המעשה אינה נפרדת. אדרבה,

שישים לב ויאמר: "אתה יודע מה היתה הבעיה? לא הנסיון היתה הבעיה, אלא אני. אני הכנסתי את עצמי במצב כזה שכל נסיון קטן יכול לבלבל אותי לגמרי. ולכל אותם ששואלים: "מדוע הביא הקב"ה נסיונות כאלה קשים בעולם?". דעו לכם שיש א"ב. אל תהיה במצב של חוסר חיות, כי אז יכול כל דבר קטן להוציאך מן העולם.

שומע ומוסיף - סימן לקנין התורה

הנה אחד מקנייני התורה הוא 'שומע ומוסיף'. הוי אומר: אם שמעת דבר תורה והוספת עליו, סימן הוא שקנית אותו. נקודת הדבר היא שקנין פירושו לא רק שהדבר נעשה שלך, אלא שנעשה חיבור בינך וביני. זוהי הסיבה שאסור לחיות עם האשה בלי קנין. תחילה צריך האיש לעשות בה קנין, היינו לייצר ביניהם חיבור על פי תורה, ואז הוא יכול להכניסה לביתו. וכן יודע שצריך שכסף הקידושין, או שוה הכסף, יהיה של האיש לפני שהוא מקדש בו. ואיך הוא נעשה שלו? אף זה על-ידי קנין. תחילה הוא קונה את הכסף ואז הוא יכול לקדש בו. קנין אינו דבר טכני בלבד, לומר שעכשיו הדבר נמצא ברשותו, אלא הוא יוצר שינוי אצל האדם הקונה. הוא נהפך לאיש אחר. החפץ נהפך לחפץ אחר כי הוא עבר לרשות אחרת, והקונה נהפך לאיש אחר, כי הוא נעשה בעלים על חפץ חדש.

ראיה לדבר היא חמץ בפסח. אם יש אצלך חמץ שקנוי לך, זה פוגם בנשמה. אתה חייב להפקיר אותו. משהו קורה לנשמתך כשאתה קונה איזה דבר. ומדה טובה מרובה. אם האדם קונה דבר תורה, מתחולל שינוי בנשמתו. זה לא שאתה יודע אותו וזוכרו ויכול להעבירו לאחרים. כל אלו

בחושך ולאט ולאט הוא לי והנה אני חי היום בגן עדן. אינני יכול לראות את חברי ממשיך לחיות כפי שהוא חי בתוך החושך". ניגש הוא אליו ואומר לו: "אני חייב לספר לך משהו". הלה אין לו כח אליו, אבל הוא אינו מרפה ממנו. הוא מתקשר אליו עשר פעמים, כי הוא מרגיש שהוא חייב לקרבו. מה פשר דבר זה? פשרו של דבר זה הוא שהקב"ה פינה מקום בעולם שיוכל האדם לקחת את התורה שקנה ולתת לו ביטוי מעשי.

שלימות הנשמה על-ידי העשייה

הנה על הפסוק (פרשת עקב): "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיון ורבייתם ובאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם", כתב ה'תפארת שלמה' ששלימות התורה היא כשמקיימים את החלק האחרון שבה. וכן כתב על שמיני עצרת. בימי הסוכות אנו מקיפים את ספר התורה, ולאחר שאנו משלימים את התורה על-ידי המצוות המעשיות, הספר תורה רוקד סביבנו בשמחת תורה.

שלימות הנשמה היא כאשר האדם נכנס להתלהבות לקיים מצוות ודברים שבקדושה. אם לא הגיע למצב כזה, אם הוא רגוע ושאנן ואין בוער לו לקום ולעשות, הרי שלא הגיע לתיקונו. **כך נראית שלימות הנשמה. היא מולהבת ורוצה להעביר הלאה את מה שמפעפע בה.** לכן זה נקרא תיקון הנשמה. זהו היסוד.

ובוודאי אם אין האדם עושה השתדלות בעולם - אין לו כלום בעשייה. הוא לומד, אך אין לו תשוקה להמשיך הלאה - אינו מגיע אל תיקונו. היסוד הוא שהאדם צריך להתלהב כל-כך עד שירצה להמשיך הלאה.

היא מגלה על מה שהיה קודם לכן. האדם היה כל-כך שקוע במוחו ובלבו בעבירה, עד שהדבר קיבל אצלו גם ביטוי מעשי.

מקום להתפרצות הנפש

ובענין ההשתדלות, הקב"ה ברא מקום שבני האדם יוכלו ללמוד בו תורה לשמה, לשוב בתשובה קודם הלימוד, ללמוד מתוך תשובה ולהתפלל, ואז יוכלו לומר: "רגע אחד! לאן אני מכניס את התלהבותי? אני חייב לעשות משהו!". אה! יש מקום בעולם גם בשביל לשמור ולעשות ולקיים כדי שתהיה שלימות לתורתך. אחרת, מה תעשה עם התלהבותך?

ידוע שכאשר יש ילד (או מבוגר שנותרה בו ילדות) שיש לו צורך להכות ולבעוט בידיו וברגליו, מכניסים אותו לחדר ריק מאנשים, ושם נותנים לו להוציא את כל זעמו האגור בתוכו. מה לעשות, הרי הוא מוכרח לעשותו באופן המותר. אי אפשר להרשות לו סתם להכות אנשים. הוא זועם ורותח מכעס. אומרים לו: "הכנס לכאן ותוציא את זעמך עד לטיפה האחרונה".

ומדה טובה מרובה. אנשים הרבה יש שנשמתם מתפרצת ברוב התלהבות דקדושה, ומרגישים שהם חייבים לתת לכך ביטוי מעשי. הקב"ה אומר כך: **בראתי עולם שתלמד תורה ושיקרה לך משהו שתוכרח לעשות.** הן כך כתב בחובת הלכבות שסימן לאהבת ה' הוא כשהאדם מרגיש צורך עז לגשת על זולתו ולומר לו שיש אלוקים בעולם. ואנו באמת רואים אנשים רבים שנמצאים במדרגה זו, וביניהם בעלי בתים. אין לו ארגון, אין לו שם. הוא אפילו לא שייך לחסידות שאומרת שצריך לקרב יהודים רחוקים. אין לו כלום. אבל הוא נתלהב כל-כך שאמר: "רגע אחד, אני הייתי

התמדת התורה כיצד?

קח למשל את המושג התמדה בתורה. רוב בני אדם מתייחסים אליו כאל דבר חיצוני, וכבר נשמע את האדם אומר: "פלוגי הוא מתמיד. תראה כיצד הוא יושב שעות על גבי שעות. כפי הנראה זהו טבעו, או שמא הוא רוצה להשיג שידוך טוב". אך לא זוהי התמדה. מהתמדה חיצונית לא נשאת כלום. **התמדה אמיתית נובעת מדבר מה שקרה בנפשו שגרם לו לפרות ולרבות ועורר בו תשוקה עזה להמשיך הלאה. היות שהתחבר בפנימיות עד הסוף, התנהגותו התחילה לפרות ולרבות כמו מעצמה, ולכן הוא מקיימו גם באופן זה וגם באופן זה, והוא מחשב איך לעשותו גם בלכתו בדרך וגם בשכבו ובקומו. הוא התחבר ל'ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך', עד שזה התחיל להתפרץ מתוכו בכל האופנים, וממילא זה קיים אצלו בתורה, זה קיים אצלו בגמילות חסדים, זה קיים אצלו בתיקון נשמתו. זה מתחיל לחדור לכל מקום כמו מים שוטפים.**

אמור מעתה בענין ההשתדלות: **בתחילה האדם מתחיל עם השתדלות יבישה, אך מה שהקב"ה רוצה שיקרה עם האדם הוא כך - תתחיל לקיים תורה ומצוות, תתחיל לחשב היכן אתה בכל זה. מה שייך לך, מהי המצוה שלך. תשאל את עצמך: "איזה דבר פועל לטובה על לימוד התורה שלי ועל תפילתי? מתי נפשי מתרוממת?". **ורצון הקב"ה הוא שזה יגע בנקודה עמוקה כל-כך בנפשו, עד שבאופן ממילא לא יוכל לבזבז זמן ויתחיל להוסיף על מה ששומע. וכך תהפוך השתדלותו לדרך איך להוציא את התורה והמצוות שלו. הוא מודה לה' שיש לו דרך להביע את אהבתו על-ידי עשיית מצוה ועל ידי עזרה לזולת. וכאמור, זה יקרה אחרי שיתחיל להשתדל. ואם לא יעשה כן, ייתפס בעבירה.****

למען נסותך להטיבך באחריתך

ומכאן אנו באים לנקודה נוספת, והיא באמת הסיבה השניה שהביא ה'חובת הלבבות' בענין ההשתדלות, שהקב"ה מכריח את האדם לעסוק בהשתדלות כדי שיוכל לבחור בטוב. בפשטות הכוונה שהקב"ה אומר לו לאדם: "אכניס אותך לעסקים ותצטרך להתנהג שם כהלכה, אכניס אותך לרחוב ותצטרך לשמור את עיניך, אכניס אותך ביחד עם שותפים ולא יהיה לך קל ותצטרך להתחזק באמונה ובטחון". אכן כן, זהו האופן שבו מנסים את האדם לראות אם הוא עבד נאמן לה'.

אך יש בזה הבנה יותר עמוקה. הבה ונשאל: תמיד אומרים שכאשר האדם עומד בנסיון, הוא צריך לבחור בטוב. מהי הנקודה שתגרום לו לאדם לבחור בטוב כשהנסיון קשה ביותר? הנה האדם נקלע לנסיון, לא נסיון קטן, אלא נסיון שמרעיד אותו והוא מתאוה אליו חזק מאוד. אף אחד בעולם אינו יודע, ואף אחד לא יידע. כך הוא חושב על כל פנים. **והוא צריך לבחור עכשיו בטוב רק מתוך נאמנות להקב"ה.** זה יכול להיות בכל דבר. זה יכול להיות גם בתאוה למאכל מסוים שיש לו הכשר מפוקפק. מהו הדבר שיכול לסייע לו לעמוד בנסיונו בגבורה? אם נרצה לתכנן... האדם אומר כך: "יש לי תכנית. בקיץ הבעל"ט אני רוצה לנסוע למדינה פלוגינית". ובהיותו יהודי ירא שמים, הוא אומר: "איני רוצה שזה ייראה כמו בקיץ הקודם". אבל הוא רוצה לנסוע, והוא יודע בדיוק רב מה היו הבעיות בקיץ הקודם. הוא איש מסודר. הוא כותב בפנקסו בדיוק נמרץ את כל המעלות והחסרונות. והנה הוא מגיע לענין אחד שהוא בשבילו נסיון, והרי הוא עומד ושואל: **מה אני יכול עכשיו לעשות, שאם יזדמן לי שוב אותו נסיון, אוכל לבחור בטוב?**

והאמת שיש הסבר פשוט למציאות זו. האדם לא החדיר את התורה מספיק עמוק בנפשו עד למקום נקודת הבחירה. ולכן כשנודמן לו נסיון במקום זה שהתורה לא הגיעה לשם, הרגיש שאין לו בחירה. **בוודאי יש לך בחירה. בחירתך היא להחזיר תורה בנפשך באופן כזה שאין בכלל אפשרות כזאת.** אין מה לדבר. לא מתקרבים אפילו.

אלו שחדרה בהם ההכרה בתחומים מסוימים, בין בעשה טוב ובין בסור מרע, שאין מה לדבר על זה כלל, יש להם את הכלים לבחור בטוב. האחד מגדיר זאת שאין לו בחירה כלל לבחור ברע, ואף באמצע השינה הוא יודע שאי אפשר להעלות על הדעת לעבור על הדבר. והשני יודע להסביר שיש לו בחירה, אבל **השכיל להחזיר את אור התורה לאותו מקום שיהיו לו הכוחות והכלים לבחור בטוב.**

אומר לנו ה'חובת הלבבות': הבה ואסביר לך! כל הנסיונות הקיימים בעולם הזה, הם בעולם העשייה. עולם העשייה פירושו ששורר חושך. יש נסיונות והכל נראה הפוך... ובכן, **אם האדם לא יחזיר בנשמתו קנין התורה, חיבור לתורה, שיתפרץ מתוכו אל העשייה, לא יואר אותו מקום.** ואם כן, יישאר בחשכות העולם העשייה ולא יוכל לקיים את התורה והמצוות.

ההשתדלות בוחנת את האדם

כשאין האדם נכנס לעולם ההשתדלות, נקודת הבעיה היא שאין לו דרך לבחון אם הוא מצליח לחבר את התורה שהוא לומד ואת התפילות שהוא מתפלל - לנשמתו. כי **רק מבחן אחד יש אם הן מתחברות לנשמתו, והמבחן הוא שיעשה השתדלות, ויודמנו לו נסיונות תוך כדי ההשתדלות, נסיונות שיכבשו את הרגשותיו, ואז יוכל**

החדרת התורה עד לנקודת הבחירה

אכן נקודת הבחירה של האדם עמוקה מאוד, ובמילים פשוטות, **אם האדם יצליח להחזיר את קנין התורה למקום עמוק זה שבנפשו אשר בו נמצאת נקודת הבחירה - יוכל לבחור בטוב.** אבל אם לא התורה (עכ"פ חלק התורה הנצרך לו) לא תגיע למקום זה - יהיה לו קשה מאוד לבחור בטוב. ובכל תרי"ג המצוות, אם יתבונן האדם, יראה שאין הנסיון לעבור על האחת דומה לנסיון לעבור על השניה. יש מצוות מסוימות, או הידורים מסוימים, שבהם התורה חדרה מספיק עמוק, עד שאין לו כלל נסיון בהם. הוא אומר שאין לו כלל בחירה בהם, והכוונה היא שבהם התורה חדרה בנפשו **עד למקום נקודת הבחירה,** והרי הוא מוכן לקפוץ לאש ולמים ולא לעבור עליהם.

וביותר יש לשים לב לזה אצל ילדים **קטנים שנפשם רכה ועדינה, וקל מאוד להחזיר מה שרוצים.** מטפטים להם דבר מסוים מאות אלפי פעמים ואח"כ קשה מאוד לשנותו אצלו. הוא יודע שזהו טוב וזהו רע, ואין לו אפשרות לבחור אחרת. **וכל שאר הדברים שגיעו לאחר מכן, אינם תופסים אצלו מקום חשוב כל-כך.**

הבחירה קיימת בשלב יותר מוקדם

הקב"ה הרי רוצה שהאדם יבחר בטוב, והאדם יכול הרבה פעמים להרגיש שלא היתה לו כלל בחירה. "יש לך מושג כמה לא רציתי לעשותו?!", הוא אומר. "איני יכול להסביר לך. לא רציתי לעשותו בשום פנים ואופן, אך לא יכולתי לעמוד בוה". וכבר הזכרנו בשבוע שעבר את דברי ה'אור החיים' הק' על הפסוק ואהבת את ה' אלוהיך שיש אהבות שהאדם מרגיש שהן מעבר לכוח בחירתו.

בחירת מלאכה שתועיל לבחירה

וכאן מגיעים אל החיזוק. יכולים היינו לעצור את השיעור כאן ולומר: "נעמדת למבחן והתברר שלא הצלחת. דע לך שהתורה שלמדת היתה תורה שלא לשמה והלכה אל החיצוניים, ואתה מלא גאווה." אבל ה'חובת הלבבות' לא עצר כאן. הוא אמר לנו: "בא תחזיק בידי ואף אראה לך איך זה קורה. אסביר לך איך עושים זאת." והנה אנו חוזרים אל תחילת השיעור. הוא אומר לנו: "אם תלך ותשקיע בתורה..." אמנם הוא מדבר בקצרה ממש, באמרו סוף הפרק השלישי: "בחר לך עבודה שיש לך את הכלים בשבילה". אבל כשאתה מוסיף לזה את דברי הבעל שם טוב הק' ז"ע שהאדם צריך למצוא את שורש נשמתו (והדברים מיוסדים על דברי האר"י ז"ל), אז אתה רואה שלזה ה'חובת הלבבות' התכוון. כשאתה תלך ותבין שלא סתם יש לך את **תכונת הנפש שלך**, אלא היא באה מנשמתך, וקיבלת תכונה זו כי **נשמתך זקוקה לתיקון זה, והדרך שתגיע אל התיקון היא על-ידי שתתחיל לעסוק בדבר זה, וכשתעסוק בו, תתלהב נקודה שבתוכך, וכשתתלהב נקודה זו, תמשיך ותלך כלפי מעלה, עד שזה ייצא לעולם העשייה**. פלא של דבר. **על-ידי שהנשמה מתרוממת**, האדם מתחיל לפרות ולרבות. לפרות ולרבות פירושו להביא תולדות, להביא תולדות פירושו **לחדור לעולם העשייה**.

הרי הדרך היחידה להביא אור לעולם החושך, הוא מלמעלה. הנה **בתורת הקבלה** מבואר שכוח התולדה מגיע מהחלק העמוק שבמוח. וזהו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. והרי זה כדוגמת החץ. ככל שאתה מושכו לאחור, הוא עף למרחק יותר גדול. אם אתה רוצה שהדבר ייכנס

לראות אם התורה חדרה לשם עד הסוף או לא.

מכריח הקב"ה את האדם לעסוק בהשתדלות, כי ההשתדלות היא זו שבוחנת את האדם אם הוא בוחר בטוב. ושוב, מדובר בנקודה שכל יהדותו של האדם, מהחל ועד כלה, תלויה בו. על כף המאזניים מונחות כאן תורתו, תפילתו, שבתותיו, וכל יהדותו. הקב"ה אומר כך: התפלת חזק? - פלאי פלאים! התיישבת ללמוד? - מצוין. כל הדברים האלה רצויים מאוד. ועכשיו מגיע שעת המבחן לראות עד היכן חדר אור התורה והמצוות.

ה' ישמור, כשהאדם נמצא במצב של חולי ונותנים לו סממני רפואה חזקים, לאחר כמה חודשים בודקים אותו לראות אם זה הגיע או לא הגיע, ההצליח או לא הצליח. עולם ההשתדלות הוא העולם שבו בודקים את האדם לראות - זה נגע? או שמה עבדו ועבדו וזה לא נגע? אם האדם למד תורה וזה לא הגיע לאותה נקודה עמוקה שבנפשו, לא יוכל לבחור בטוב. אמנם תלוי באיזה דברים. יש דברים שאינם כה קשים בשבילו. אבל בדברים שמאוד קשים לו, לא יהיה לו הכוח לבחור בטוב.

עשה הקב"ה דווקא עולם כזה שמכריח את האדם להכנס לעולם ההשתדלות, כי אם לא ייכנס לשם, לא תהיה לו פרנסה וירגיש ריקן ושבור ברוחו ויישכל בעבירה. **נכנס האדם לעולם ההשתדלות ופתאום הוא רואה שמתפרצים ממנו כל מיני דברים**, כאן הוא כועס, כאן הוא משתולל, והוא מתפלא על עצמו. אכן הוא מתלמד עכשיו. הוא מתחיל לקלוט שתורתו ותפילתו לא נכנסו לאותו מקום עמוק. ההשתדלות נועדה לבחון את האדם לראות אם אור התורה נגע באותו מקום ולהכריח את האדם להחדיר את התורה עד לשם.

האדם, מוכרחים לגעת אצלו בנקודה זו. אתה רוצה לעזור לו או סתם לצעוק עליו? כך הוא לגבי האדם עצמו, וכך הוא לגבי בניו, וכך הוא לגבי תלמידיו ושכניו, ולגבי כל אופן של קירוב. הנה מה אתה רוצה לעשות? אתה רוצה להכניס את האור למקום חשוך. זה מה שנקרא תיקון. והנה בדרך כלל אנו רוצים לעשותו שלא בדרך האמיתית, לא שיהיו דברים היוצאים מן הלב וייכנסו ממילא אל הלב, אלא רוצים לעשותו בדרך הקצרה שהיא ארוכה. "מה הבעיה הגדולה? תן לי לגמור עם זה כאן ועכשיו. נו! התיישב. נו! למד. אל תעמוד ממקומך". האדם אומר זאת לעצמו, האדם אומר זאת לאחרים. "לו היית רוצה באמת, היית יכול". כל סגנון הדיבור הזה... ברוך ה', המצב משתפר בהרבה. אך לא די להבין את הרעיון. האדם צריך לעבוד על מדותיו ולהפסיק ללכת בדרך הקצרה שהיא ארוכה, ולהתחיל ללכת בדרך האמיתית, הארוכה שהיא קצרה.

היינו יכולים להציל כל-כך הרבה נפשות, אפילו נפשות שכבר הגיעו רחוק מאוד. פעמים הרבה יש שהאדם כבר ירד לגמרי מהפסים ואין ידוע מה יכול לעזור לו, ואין המצב פשוט. יש הרגלים ויש הרבה טמטום לב. זה בכלל לא קל כמו שזה נאמר. אבל עדיין צריך לדבר בענין המפתח. צריך ללכת בדרך הנכונה ולא בוז ההפוכה. חשוך כאן, וסתם לבוא ולזרוק אור, זה לא ייכנס ללב. הדרך הנכונה להאיר היא כזו... נאמר כך: "אתה יודע מי יכול להשפיע על פלוני יותר מכולם?". פעמים הרבה אומרים כך: "אולי לרבו תהיה השפעה עליו, אולי לידידו. מאף אחד אחר הוא לא ישמע. צריך לפנות לרבו. אולי ממנו הוא ישמע". ולמען האמת, **יש איש אחד שממנו האדם מוכן לשמוע**, והוא יותר טוב מהרב, וזהו - **הוא בעצמו**. הוא עצמו מכיר את עצמו ויש לו

ללב, הרי אתה כאומר: אני רוצה שזה יעוף רחוק יותר. האדם רוצה לזרוק איזה חפץ. הוא אומר: אינני רוצה שזה יגיע לכאן. אני מחפש דרך שזה יגיע רחוק יותר. אני רוצה שזה ייכנס ללבו של פלוני. על זה אומרים לנו חז"ל שהמהלך הוא כזה: **ככל שתוציא אותו ממקום רחוק יותר מהצד הזה, כך הוא יגיע למקום רחוק יותר בצד השני**. וכמו שרואים הרבה פעמים שכאשר האדם רוצה לדלג ברגליו, הוא צריך לחזור אחורנית, ואז לקפוץ בכל הכוח. זה לא יכול לחדור לעמקים, אם לא תוציא אותו מן העמקים.

דברים היוצאים מלבך נכנסים ללבך

אין זה יסוד להלהבת אחרים בלבד. **אתה בעצמך זקוק לזה, כי אתה בעצמך תלמידך**. התלמיד המובהק ביותר שאחריותו מוטלת על האדם לשכנעו, זה הוא בעצמו. הוא הוא הבחור הקשה ביותר שעליו לקרבו. אתו הוא צריך לעבוד יותר מכל אחד אחר, כי זהו תפקידו בעולם. ובכן, הוא מנסה לשכנע אותו ולא מצליח. הוא אומר ככה: "אני מנסה, אבל פלוני (כלומר, הוא עצמו) אינו רוצה לשמוע. פלוני פיתם את עצמו עם מאכלים ועם מראות אסורות ועכשיו אתה יכול לדבר אתו מה שאתה רוצה. הוא לא מוכן לשמוע".

אכן **כשתתן לתורה לחדור יותר לעומק, כיון שיהיה לך קנין התורה וייעשה חיבור לנשמתך, אז יהיה לך כח לבחור בטוב**, והדרך להגיע לאותה נקודה עמוקה שבנפש, היא **על-ידי שתתחיל בתורה שלבך חפץ בה**. היכן נשמתך? היכן החלק שלך?

לא תעמוד על דמך

ופשוט שכאשר מדברים בענין זה, זה מתרחב, ופשוט ואין צריך לומר, אך צריך לחזור על הישנות, שכאשר באים לחנך את

יכנסו ללבנו... אין זו תחבולה בעלמא, אלא סיבה יש לה. הסיבה היא כי יש כאן חושך, וכפי שהעולם אומרים: **את החושך אי אפשר לגרש במקלות.** וכמו כן אינך יכול לקנות בחנות שני ליטר אור ולשפוך כאן. אתה רק יכול ללכת אחורנית. כחיצים ביד גיבור. **אתה יכול למשוך את החץ לאחור וכך החץ יגיע למרחק רב ויחדור למעמקים.**

כשאתה מצוה מי שלקוי באיזה דבר שיעסוק בו, אתה נוגע לו במוחו. **תגרום לו לעסוק בזה במוחו, ואז זה יעלה על גדותיו ויגיע לידי עשייה.** אתה מחבר אותו אל החכמה. כשאתה מוסר לו אלף דרשות, אינך מחבר אותו לחכמה. אתה צריך **למצוא דרך שבה האדם ידבר אל עצמו.** זה ממש לראות ולהשתומם, איך אנשים שבטוחים היו עליהם שהם כבר בדיוטא התחוננה, במקום שכמעט ואין דרך חזרו ממנו... תן לו לעסוק בשכנוע עצמי.

מתחילים בהשתדלות ומסיימים בהשתדלות

ולענייננו, חידושו של ה'חובת הלבבות' הוא שסוגיית ההשתדלות והעשייה קיימת פעמיים. פעם בהתחלה ופעם בסוף, כי בה מתחילים ובה מסיימים. בה מתחילים פירושו שהעשייה מחוברת למוח האדם. **כשאתה גורם לאדם לעסוק באיזה דבר, אתה נוגע לו במוחו, וכשמוחו מתעורר יותר ויותר, בסוף הוא בא לידי התמדה,** היינו שהוא מתחיל לעשות. אמנם אפשר לעשות זאת באופן בלתי נכון, והיינו כשיידע האדם ולו במעט שיש מושג של כוחי ועוצם ידי, ויעסוק בעשייה באופן של כוחי ועוצם ידי, וכל-כך יעסוק בזה, עד שהגאוה תעלה לו לראשו (כלשון העם). כי אז יתברר שפעולות הגאוה שעשה, הצליחו

אמון בעצמו. כלומר, **אם הוא יאמר שזה כך, הוא יהיה באמת משוכנע שזה כך.**

כך האדם מדבר אל עצמו

השאלה היא: כיצד אני פועל עליו שהוא ימסור דרשה לעצמו? ובכן, כמה אופנים יש. אחד מהאופנים הוא מה שהגה"ח רבי אליהו ראטה זצ"ל היה עושה. כשהיה רואה בחור שצריך חיזוק בדבר מסוים, היה מבקש ממנו ליתן חיזוק בענין זה לבחור אחר. קורא היה לו ואומר לו: "דע לך שבחור פלוני בסוגית המדות... צריך... אני חושב שאתה מתאים מאוד להסביר לו..." הלך הבחור וחיזק את חברו. הוא אמר את הדרשה, והדברים שיצאו מלבו, נכנסו ללבו שלו עצמו.

כעין זה מסופר על הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל שפעם באו הודיע לו על איש אחד ששלום ביתו זקוק לישועה גדולה וצריך להציל מה שיכולים להציל. הצרה היתה שהאיש לא היה מוכן לפנות לעזרה. הלך הגאון לביתו ודיבר אליו כמסיח לפי תומו: "יש לי שיעורים רבים מוקלטים בענין שלום בית ואני צריך שמישהו יעבור עליהם ויתן עליהם ביקורת ויאמר היכן יש חסר או יתר, ובעודי חושב מי הוא המתאים ביותר למלאכה זו, נפלה מחשבתי עליך, ובכן אשאלך אם תוכל לקבל על עצמך מלאכה זו, כי לדעתי אין מי שמתאים לה יותר ממך". הלה לקח את המלאכה ברועות פתוחות כי לכבוד היה נחשב לו הדבר שהגאון נתן בו את אמונו. הוא התחיל לעבור עליהם ולציין היכן לקוי בחסר ויתר, ועד מהרה הדברים הלחלו ללבו ונשתנה מן הקצה אל הקצה והשלום והשלוה חזרו לשרור בביתו.

אם רוצה אתה לומר לפלוני מה לעשות, זהו נושא אחד. אבל אם אתה רוצה שדבריך

עוסק בזה, נפשו מתרוממת, וממילא הוא מתחיל לפרות ולרבות, ואז ראשית כל זה מוציא אותו מעבירות, ושנית, הוא מקבל את כוח הבחירה. הדבר היחיד שיכול להשפיע על האדם שיוכל לבחור בטוב, הוא שיחידיר תורה לאותו חלק שבנפש שיתן לו כח וחשק לעשות את הדבר הנכון. כשהאדם לומד תורה עם התפעלות והתרגשות, זה נותן לו את הכוח לעשות את הדבר הנכון בכל הדרגות. זה עוזר לאדם ללמוד תורה לשמה, זה עוזר לו בעשייה, זה עוזר לו בכל החלקים. הבנין האחד, כמו שה'אור החיים' הק' קורא לזה, משלים את האדם שיוכל למצוא היכן הוא התרחק מן הדרך, והפוך בה והפוך בה. הרבה משניות במסכת אבות קשורות לזה. מצוה גוררת מצוה, עבירה גוררת עבירה. כשהאדם יבדוק את עצמו, יראה שזה מה שמסייע לו. ידיעת שניהם משכחת עוון. התורה והדרך ארץ שקיימות אצל האדם משכיחות עוון, לא רק מפני שאינו נתפס לתאוות, אלא מפני שהוא מקבל את הכוח והמוח לבחור בטוב.

להניע את מוחו, ועכשיו זה התחיל לפרות ולרבות עד כדי שהוא כבר תובע את הכבוד בפה. זה מה שקורה למי ששוקע במשהו, שקשה להוציאו ממנו.

אותו דבר, כשאתה רואה אדם כבוי, דע לך שיש את החלק שעדיין חי. דרשות ושכנועים, צריך רחמי שמים מרובים שיועילו לו. לפעמים הם יועילו, אבל רק אם יבוא מיוזמתו. לעומת כן, העשייה, שהוא מתחיל לעשות את הדבר הנכון לו. אם הוא ממשיך נכון עם זה, הרי זה נוגע במוחו, וכיון שזה נוגע במוח, המוח רוצה עוד ממנו, וכיון שהוא רוצה יותר, הוא יעשה יותר, וכך זה חוזר ונייעור.

היוצא לנו ששתי הסיבות מדוע צריך השתדלות, יש להן עוד דרך להיפגש. הקב"ה עשה שיש לו לאדם נסיונות לעבירה, והאדם רואה שאין לו ברירה, ועליו לקום ולעשות. ובאיזה דבר הוא עוסק? בעיקר הוא עוסק בדבר שהוא לפי שורש נשמתו, לפי כליו וכישרונותיו. וכיון שהוא

יום רביעי פרשת ראה כ"ב מנ"א תשפ"ג

היסורים הם הזדמנות לזכות בקנין התורה

שהקב"ה חפץ בו - מדכאו ביסורין, שנאמר: וה' חפץ דכאו החלי. יכול אפילו לא קיבלם מאהבה, תלמוד לומר: אם תשים אשם נפשו. מה אשם לדעת, אף יסורין לדעת. ואם קבלם מה שכרו? - יראה זרע יאריך ימים, ולא עוד, אלא **שתלמודו מתקיים בידו**, שנאמר: וחפץ ה' בידו יצלח.

הא לך שהשכר והתוצאה של קבלת יסורים באהבה הוא **שהתורה מתקיימת בו**. קנין פירושו שאינו נמצא אצל האדם באופן עראי בלבד, אלא **הוא יושב ומתקיים אצלו ונעשה חלק ממנו**.

המשכיל בעת ההיא ידום

וסיבת הדבר מבוארת **בחובת הלבבות** שער הכניעה. בשער זה ה'חובת הלבבות' מדבר הרבה בענין הכניעה והביטול, איך האדם צריך **לעבוד את ה' בביטול מוחלט לגזרותיו יתברך ולהתנהגותו אתו**, ושם הוא מבאר איך יידע האדם שהוא באמת נכנע. הרי מדובר בהרגש שבלב, והאדם צריך שיוכל לבחון את עצמו אם הוא נכנע אם לאו. ובכן, אחד מהסימנים הוא שכאשר גזר עליו הקב"ה שתהיה איוז פגיעה בממונו או שאחד מקרוביו ייפרד ממנו, **יוכל להגביר את הסבל על החרדה**. פירוש: כשהאדם נמצא במצב כזה, יש לו מצד אחד חרדה כי המחשבות מתרוצצות לו במוחו, ומצד שני יש לו כוח לסבול, והסימן לביטול הוא כאשר הוא מצליח להגביר את הסבל על החרדה. ובלשון ה'חובת הלבבות': **"כשיפגעהו פגע בממונו או יקרהו מקרה בקרוביו, אם יגביר הסבל על החרדה,**

המקבל יסורים באהבה תלמודו מתקיים בידו

במשנה באבות מבואר שאחד ממ"ח קנייני התורה הוא **קבלת היסורים**, והוסיף **רש"י - באהבה**. בדרך כלל סוגיית קנין התורה וסוגיית קבלת יסורים באהבה נכנסים בשני מקומות שונים במוח. וכאילו היינו אומרים: בחור בישיבה מחפש להצליח בתורה. כל הדרשות שהוא שומע הן סביב התורה, כל התפילות שהוא מתפלל הן שיצליח בתורה, ועל פי ההצלחה בתורה נמדדת הצלחתו בעיני חבריו ובעיני השדכנים. ויש גם ששומעים את האנשים מסביב אומרים: "הבחור אינו צריך לדעת משום דבר חוץ מתורה. עכשיו הן השנים לשבת ולחטוף ולא להתעסק בשום דבר אחר". בהמשך החיים, כשהקב"ה עוזר לו והוא מקים משפחה, אזי יש את השנים הראשונות שבהן הוא מנסה להיאחז בספסלי בית המדרש ולהישאר בכולל, ובשנים המאוחרות יותר, כשהוא כבר עוסק במלאכתו, ובפרט בנקוף השנים, אז היסורים מתחילים לפקוד אותו בכל מיני אופנים, והרי הוא צריך ללמוד לקבל את היסורים באהבה. סוגיא חדשה בחיים.

אומרת המשנה שאין הדבר כן, אלא **קבלת יסורים באהבה** היא מקנייני התורה, ואם **אין האדם יודע לעשותה, חסר לו בתורה**. אם חסר בקנין, פירושו של דבר שחסר בתורה.

וכן איתא **במסכת ברכות** (ה, א): אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא: כל

פעמים שהאדם מתחיל לסלוד מפוליטיקה. "אל תגיד לי. אינני רוצה לשמוע על מחלוקות כאלה". הוא לא יכול לשמוע. הוא לא יכול לשמוע ידיעות כאלה שמולידים אצלו כעס, עצבות ומרירות.

השל"ה הק' מלמדנו **שאחרי שהאדם עיבד אצלו כלב את המהלך שהוא מבטל את עצמו לתוכניתו של הקב"ה והוא מבין שהקב"ה לוקח אותו** לאן שהוא - "הקב"ה עושה עמי משהו שבכלל לא רציתי ולא תכננתי ואינני יודע איך זה קרה" - **והוא מצליח לחשוב את המחשבות הנכונות באופן כזה שלא כואב לו לחשוב על זה, סימן מובהק הוא להכנעה.**

הסחת הדעת במקום שאין דעת

דבר הוא שלא תמיד שמים לב אליו, כי הנה יש שהאדם כלפי חוץ ממשיך את חייו כרגיל גם כשהוא שרוי בצרה. הוא מגיע לבית המדרש ומדבר עם כולם כרגיל וממשיך את עסקיו כרגיל. אבל באמת הוא מתמודד עם הצרה על-ידי הסחת הדעת. הוא בכלל לא רוצה לחשוב עליה. אם מישהו היה מציף אותה, היה מבקש ממנו בעדינות: "עשה לי טובה! אם אפשר לא לדבר על זה. אולי כדאי לדבר על נושא יותר שמח". ואולי שלא היה אומר, אבל היה מעביר את הנושא בחכמה ובתבונה.

אדם כזה, אם כי בוודאי כבר הגיע לאיזה דרגה, **כי אינו שוקע בייאוש, אלא ממשיך לנהל את שגרת חייו** ואינו נותן לשאר חלקי חייו להיפגע, **מכל מקום אינו איש נכנע.** הוא אדם כזה שקיבל אולי עזרה מעשית איך לשרוד הגם שיש איזה דבר בחייו שאינו כרצונו. **איש נכנע הוא מי שיכול לדבר על צרתו. הוא יכול לחשוב עליה.** והגם שכל אחד מבין שהוא רצה אחרת ושאינו נעים לו, מכל מקום אינו קץ

וירצה בגזרת הבורא ויצדיק את דינו, יורה על כניעתו הטובה ושפלותו לאלוקים. כמו שאמר הכתוב על אהרן במה שאירעו במות נדב ואביהוא: **וידם אהרן.** ואמר דוד: **דום לה' והתחולל לו.** ונאמר: **לכן המשכיל בעת ההיא ידום.**

ה'חובת הלבבות' מביע: **אם רוצה אתה לדעת אם האדם נכנע, תראה איך הוא מתנהג כשהוא עובר מצב לא קל.** וכך הוא באורחות צדיקים ובשל"ה הק'. השל"ה הק' אומר: מהו הסימן שהאדם נכנע? האם זה שהוא עומד כפוף? או הרי רוצים לדעת אם הוא נכנע בלב. אכן הסתכל מה קורה לו כשמשוהו הלך לו ממש לא כפי שרצה. ובלשונו: **"אם יבואו עליו צרות בגופו או בממונו, או ימותו בניו או קרוביו, יצדיק עליו את הדין, ויקבל משפטי ה' באהבה, כי מדרכי הענוה היא המקבל עליו היסורין,** שכן מצינו באהרן ע"ה, כשמתו נדב ואביהוא, **הצדיק עליו את הדין מפני ענוותנותו, ולא קץ בצרתו."**

ולא קץ בצרתו

הנה השל"ה הק' הוסיף כאן ביטוי - **"ולא קץ בצרתו."** הוא אינו סולד מהצרה שפקדה אותו. והנה אנו יכולים להבין מזה דבר עמוק שלא היינו מבינים אותו מעצמינו. לשון זה מופיע גם בפרשת שמות. כשהמצרים ראו את התרבותם של בני ישראל - **"ויקוצו מפני בני ישראל."** פירושה של המילה קץ הוא סלידה, ורואים זאת בדרך כלל כשהאדם אינו יכול לסבול איזה מאכל. הוא קץ ממנו, הוא סולד ממנו. הוא לא רוצה לראות אותו, הוא לא רוצה לדבר עליו.

דבר שגורם לו לאדם להרגיש שלא בנוח כשהוא חושב עליו, איננו רוצה לשמוע ממנו. **"אל תספר לי. אינני יכול לשמוע."**

נכנס עמו לחדר, ויצא עמו כעבור כמה דקות, ואז הוא המשיך את החופה כשהכל נעשה על הצד הטוב ביותר, אין פרץ ואין צווחה, אבל יש קול ששון וקול שמחה.

כולם התעניינו לדעת מה אמר לו באותן דקות ספורות, ושמא הבטיח לו סכום כסף. כששאלו על כך לאחר מכן את מסדר החופה, אמר: "פשוט מאוד, שמתי לב שהאב אין לו מושג מה קורה כאן. שוברים כוס, וקוראים אגרת בארמית, וכן הלאה. זה היה נראה לו כל-כך מוזר ומשונה ולא לעניין. חשבתי לעצמי, שכפי הנראה האב חושב עכשיו שבנו השתגע לגמרי ונתפס לאיזה כת. על כן נכנסתי אתו החדרה ונתתי לו הסבר על רגל אחת. הסברתי לו שהאגרת שקראו היא הסכם שבו מתחייבים הצדדים זה לזה, ועושים זאת כדי שהאחד לא יעשוק את השני והשלום והשלווה ישררו ביניהם. וכן הסברתי לו שלגודל השמחה, נוהרים שלא לשכוח מן החורבן ושוברים כוס זכוכית. ועוד הסברתי לו את תוכן הברכות שמברכים, ומיד הוא נרגע כפי שראיתם".

כשהאדם יודע את הנעשה, דעתו נחה ולבו נרגע. אם היה יודע את הנעשה ביום כיפור, הוא היה יכול להמשיך לצום גם עוד שעתיים. דוגמא אחת היא מדוגמאות אין מספר. גם כשנמצאים בנסיעה. מדובר בפרט קטן, אבל כשמים לב לכך, זה מעניין. ילד קטן. הוא לא יודע לאן נוסעים, הוא לא יודע היכן נמצאים. הוא שואל את הוריו: "מתי מגיעים?". והם עונים לו: "עוד מעט". עובר כמה דקות והוא שואל שוב. הוא מרגיש מבולבל - "זה תמיד לוקח כל-כך הרבה זמן? למה אנחנו נוסעים ונוסעים בלי סוף?". חוסר הבהירות מבבל את הנפש. כשהאדם יודע את הנעשה, הוא יכול לסבול את הענין.

בצרתו. איך יתכן שאינו קץ בצרתו? איך יתכן שהוא מסוגל לדבר עליה? וכי לא היה מעדיף לשכוח ממנה לגמרי? אכן התשובה היא שהצליח על-ידי עבודה להגיע למקום שהוא מבין את המתרחש כאן. הוא מבין את מהלך הדברים. כשאין האדם יודע מה קורה לו, למה הוא עובר את מה שהוא עובר - הוא לא יודע מה צריך לקרות עכשיו, אין לו מושג מה קורה. הוא יודע רק דבר אחד, שהוא בצרות. הוא ממשיך ללכת הלאה. הלא הוא ירא שמים. הוא מתפלל לה' בכל הכוח שיסלק ממנו את צרתו. הוא עושה סגולות אבל אינו קולט למעשה מה הולך כן - אזי יש לו בבלולים במוח ומאוד קשה לו לחשוב על צרתו. בראשו מתרוצצות לו תמונות של בזיונות ושל שאר הקשיים שיהיו מנת חלקו מחמת צרה זו, ויש לו חרדה מזה ומחליט להסיח את דעתו.

הסחת הדעת היא דבר הכרחי בצרה. אי אפשר לזלזל בזה בכלל. ופעמים הרבה כשאין לו לאדם מוחין דגדלות, העצה היא להסיח את הדעת ולהמשיך הלאה. אבל **האדם צריך לכל הפחות כשהוא במוחין דגדלות, שיעצור לחשוב: "מה קורה כאן? מה מתרחש כאן?"**. האדם צריך שיוכל לומר לעצמו במוחו מה הוא הדבר שעכשיו קורה.

כך נחה דעתו של אבי החתן

שמעתי מיהודי שנטל חלק בחופה של חתן בעל תשובה, שבשעת החופה, ראו על אבי החתן אשר עדיין נשאר רחוק מן התורה, שהוא מתרגז והולך והיה נראה בכל רגע שהנה עוד מעט קט הוא מתפרץ בזעמו ומתחיל לעורר מהומה. כשמסדר החופה, יהודי חשוב מאוד, שם לב לכך, הוא עצר את הכל וביקש לדבר אתו. הוא

האדם מחשב את חשבונותיהם של האנשים מסביב אם הם צודקים או לו, ולפעמים הוא מחשב גם חשבונות של מקום - "למה הוא עושה לי כן?" - והרי הם חשבונות ששגבים מבינתו. מדוע אתה עסוק בחשבונות שאינם נוגעים לך? **תתעסק בחלק שנוגע לך, והרי זהו הדבר שבאמת מטריד אותך. תתעסק בו, תחשוב מה התורה אומרת בענייניו. למד את חלק התורה שנוגע אליך.**

בצוואת הריב"ש (אות קיז) איתא: "אין היצר הרע מפתה את האדם שלא ילמוד כלל, כי ידוע לו שאין שומע האדם לזה, כי כאשר לא ילמוד כלל, לא יהיה חשוב בעיני הבריות ולא ייקרא למדן. אך היצר הרע מפתה אותו שלא ילמוד איזה דבר שיבוא לו יראת שמים מזה, כמו ספרי מוסר או שולחן ערוך לידע הדין על בוריו, אך מפתה אותו שיעסוק תמיד רק בגמרא עם כל המפרשים".

הדבר נוגע גם לעניינינו. הרבה פעמים האדם כבר עומד קרוב מאוד לחלק שנוגע אליו, הוא כבר מסתובב סביבו, אבל היצר הרע עובד קשה להסיח את דעתו כדי שלא ישים לב לשורה זו שנוגעת אליו.

הנסיון הוא דבר שבלב

חינוך הבנים הוא אחת מהדוגמאות. כשהאדם מתמודד עם צער גידול בנים, יש לו הרבה חשבונות שהוא צריך לחשב, כגון: האם נכון מה שהילד עושה או לא? ואיך צריך להגיב לו? - הכל נכון. אבל מה אתה עכשיו עובר? מדוע אתה בצער עכשיו? האדם צריך לעצור ולהתבונן: "אני בצער כי היתה לי ויש לי ציפיות, אני בצער כי אני יודע שיהיו לי ביונות". **מה קורה אצלך בלב? זהו עיקר ניסיוןך. שאר הדברים... אולי נוגעים אליך.**

הקץ בצרתו הוא מי שאינו יכול לחשוב על הפרשה שהוא שרוי בה. "אני מבקש ממך, אל תדבר מזה". בדרך כלל הסיבה לכך שאינו מבין את המתרחש. ופעמים הרבה לא די שאין האדם רוצה לחשוב מזה, אלא הוא גם לוקח את הדבר המכאיב ומשלח אותו כדי שלא יצטרך לחשוב עליו. וזאת בדרך משל כשיש לו בן שהוא מתמודד אתו. "לך מכאן, תן לי להפסיק להתעסק אתך כאילו אינך קיים וכך אוכל להמשיך להסתובב עם חיוך". אכן הדבר מראה כמה צער יש לו לאדם זה. וחבל, כי **לו היה מבין את המתרחש, לא היה צריך לעבור כל-כך הרבה צער. הוא היה יכול לסבול את המצב. הוא היה מקבל את הכלים לכך.**

כל החשבונות עשה חוץ משלך

ובכן, השאלה היא עכשיו: מה באמת מתרחש? וכי אפשר לדמות מילתא למילתא?! כל פעם הרי מדובר בפרשה אחרת! כאן מדובר במחלוקת קשה שהתפתחה, כאן מדובר במישהו שירוד לחייו, כאן מדובר במצוקה כלכלית, וכן הלאה. כל פעם מדובר במשהו אחר. הטענה נכונה, אבל כלל גדול יש, יסוד שעומד מתחת לכל סוגיות היסורים, והוא שהאדם **צריך להפסיק לעשות את החשבונות שמסביב סביב.**

בדרך כלל היצר הרע מושך את האדם לעשות את כל החשבונות שבעולם חוץ ממה שנוגע אליו, ובגלל כן הוא סובל. כה חבל. "פלוגי לא היה צודק, או היה צודק רק למחצה לשליש ולרביעי". והוא הולך להתוכח ולהוכיח את צדקת טענתו. זה הרי לא נוגע לך עכשיו. לך נוגע מה קרה אצלך בלב, לך נוגע מה מתחולל עכשיו אצלך.

לשנות את רצונו שוב ושוב, עד שמערכת הרצונות שלו תשתנה לגמרי.

וכשיצליח לעשות זאת, יוכל לדבר על זה בפתיחות. "פעם חשבתי כך וכך, מאוד רציתי כך וכך, בטוח הייתי ששם נמצאת פסגת ההצלחה, וביום בהיר אחד הקב"ה התחיל להראות לי שהוא לוקח אותי לכיוון אחר. בהתחלה הייתי ברוגז ובעטתי ונגחתי והתרוצצתי ורוצצתי, ואז לא היתה לי ברירה. חייב הייתי להירגע ולקבל את גזירת הבורא, עד שהתחלתי לחפוץ במה שהקב"ה רוצה".

ולאחר שהאדם מגיע לזה ורואה לאיזו

קרבת אלוקים הוא זוכה בפרט כשהוא נמצא במוחין גדולות ועומד בתפילה, אזי כיון שאינו קץ בצרתו, אלא מכניע את עצמו לתוכניתו של הקב"ה, אומרים לו חז"ל: **עכשיו אתה יכול להתיישב ללמוד ותלמודך יתקיים בידך**, כי קבלת יסורים באהבה היא אחד מקנייני התורה. עשה עכשיו טובה לעצמך ולמד תורה. תכניס לקרבך תורה, כי אתה ראוי עכשיו. התרככת מספיק. יש לך עכשיו לב בשר. **אתה מוכן ומזומן עכשיו לקנות הבנה בתורה, השגה בתורה, קרבת ה' הבאה מן התורה. נעשית מוכן להיכנס לישיבה של מעלה.**

המלמד תורה לעמו ישראל

הקב"ה מלמד תורה לעמו ישראל. הבה נחשוב לרגע מה זה מלמד. רוב אלה שנקראים בימינו מלמדים, הם כאלה שרק מכינים את הילד או הבחור ועושים לו כלים כדי שבהמשך יוכל ללמוד תורה. למשל, זה שמלמדו א"ב, אינו מלמדו איזה רעיון או הבנה בתורה. הוא רק עובד אתו ללמדו קריאה. אבל הוא נקרא מלמד, והוא באמת

לכן נוכל לראות לפעמים **כמה בני אדם שנמצאים בפרשה אחת ואין נסיונו של זה בניסיונו של זה**. ולמשל, נוכל לראות אב ואם שמתמודדים עם בן שמתרחק מן הדרך, וכל אחד מהם עומד בפני נסיון שונה לגמרי. כי הנסיון אינו הדבר המתרחש. הדבר המתרחש הוא רק כלי להעיר חלקי המוח, ואצל כל אחד הוא מעיר חלקים אחרים. האחד עסוק בפחדים, השני עסוק בגעגועים, השלישי עסוק בכל מיני טענות ומענות שזה עורר בו על אחרים. אין שום שייכות בין הנסיונות השונים. **ניסיונו של כל אחד הוא בלבו, ומאמרי חז"ל שהאדם צריך ללמוד, צריכים תמיד להיות מופנים לחלק שהתעורר אצלו בלב.**

חפץ אני בגזירת הבורא

כשהאדם מתבונן בזה, הוא אינו קץ בצרתו, כי הוא מבין את הנעשה. "רציתי כך וכך, ולמעשה, קרה אחרת. הסיבה שרציתי כך וכך, כי חשבתי שזה מה שיתן לי חיות ואהבה וכבוד, ועכשיו הקב"ה מנע אותם ממני וכואב לי שאין לי אותם. נפשי מפורקת כי אין לה אותה הרגשה שהיתה מצפה לה. ובכן, מה כתוב בתורה בקשר לזה?". כך הוא נע הלך ושוב.

האדם מבין שהוא צריך לוותר על רצונו

האישי ובמקומו הוא צריך לקבל את רצון הקב"ה - **ירצה בגזירת הבורא**. הוא צריך לעבור את הניתוח הזה. כל יהודי בזה העולם צריך מאות או אלפי פעמים בחייו לעבור את השלב הזה. הוא צריך שיוכל לומר לעצמו: "מדוע אני ברוגז? מדוע אני כאוב? אה! כי רציתי דבר אחד, ציפיתי לדבר אחד, ולמעשה הקב"ה רצה אחרת ממני. **אתה יודע מה? אני חפץ בגזירת הבורא... אבל בכל זאת, ואולי ואפשר... לא! אני רוצה מה שהקב"ה רוצה**". הוא צריך

זהו הביאור שקבלת יסורים באהבה היא אחד מקנייני התורה, והאדם צריך לחיות עם זה. **עליו לזכור שעיקר ההצלחה בתורה הוא כשפוקדים אותו יסורים.** אין לו לחיות עם מושגי הילדות. "פעם הייתי לומד. היום אני עסוק קצת בדברים אחרים". לא ולא! **עכשיו זה הזמן. אתה רואה שאתה עובר עשר פרשיות בזמן אחד? - קבע לך חברותא.** אין לך מושג איזו הזדמנות יש לך עכשיו! **האחד יבנה את השני ויגיעת שניהם משכחת עוון. התורה והדרך ארץ שבאופן זה יביא אותך לקרבת אלוקים כזו שמעולם לא שיערת בנפשך.**

כי לא בשמים היא

בפרשת עקב כתוב: "כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה לאהבה את ה' אלוקיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו". **אנו צריכים להגיע לדביקות.** זהו היעד. ויש שאנו חושבים שמדובר בדבר חיצוני. מה הפירוש חיצוני? - שהאדם מחליט שהוא הולך להיות ה'עובד' העצום, והנה הוא מתחיל לטפס על עצים גבוהים, ומתפלל בחצות עם סידור הרש"ש לאחר הכנות שלימות, וסבור שכך יגיע בסוף אל הדביקות.

סכלים אנו שאין אנו קולטים שהקב"ה **מסדר את חייו של כל אחד ואחד שעל ידי היסורים עצמם שפוקדים אותו,** לו רק יכניע את עצמו ויעבוד עם הכלים שהוא מקבל עד לביתו (ואם לא יצליח פעם ופעמיים, ישא תפילה לה' וינסה עוד פעם), **הוא יגיע לדביקות בה'.** הקב"ה **נותן לאדם את מה שהוא צריך כדי להגיע לאן שהוא צריך.** אם אתה צריך להגיע לשם, נותנים לך את הכלים להגיע לשם. רק אל תשליך אותם. תעבוד אתם.

מלמד מן המדרגה הראשונה, כי הוא מצליח להחדיר את האותיות היטב.

הקב"ה חוץ מהכל, הוא גם מלמד. **המלמד תורה לעמו ישראל. הוא עוזר לנו לבנות כלים להשגה בתורה.** אחר כך כשהאדם מתיישב עם הגמרא לאחר מצב כזה, התורה חודרת ללבו והוא נהפך לאיש אחר. הקב"ה רוצה שהאדם יחבר שני חלקים מחייו. הוא רוצה שכאשר האדם עובר איזו פרשה שאינה קלה כלל, במקום שיאמר לחברותא: "אני יודע שבתקופה זו אני לא נוכח כאן לגמרי. פעם אני מגיע ופעם לא. וגם כשאני מגיע אני מרחף בחלומותיי. אך מה אעשה ואני עובר דברים לא פשוטים", יבין שהפרשה שהוא שרוי בה ולימוד הגמרא, הם סוגיא אחת ואין לו לוותר על זה מפני זו. **"ביום מלמדים אותך כיצד ללמוד ובערב נותנים לך את הגמרא. אל תעזוב את הגמרא.** אדרבה! סוגיא אחת המורכבת משני חלקים הם, והאחד בונה את השני". כמו שהדבר ברור **שאם יצליח ללמוד שעתיים בריצפות, כמה אור וחיוזוק זה יתן לו בשביל מצבו שהוא מתמודד עמו.** הוא ייהפך לאיש אחר, הוא יסתכל על זה אחרת, **הוא יתייחס לזה אחרת, עם שלוה ויישוב הדעת.** כך הוא גם להיפך. **אם הוא מצליח לבלוע את כאבו.** הלה צועק עליו ומביישו וכה קשה לו, **אבל הוא נושך את שפתיו ומתפלל לה' -** "עזור לי שאוכל להתאפק עוד קצת, עזור לי שלא אכעס, עזור לי לחשוב את המחשבות הנכונות" - מה קורה אז לנפשו? מה קורה לנפשו של אדם שאמר בלחש תוך כדי שהלה צעק עליו - "רבונו של עולם! אני מודה לך. זה טוב לי, זה מזכך אותי?" **מה קורה לו אח"כ כשהוא מתיישב ללמוד והוא עדיין תחת הרושם הזה? אכן כן,** האחד בונה את השני. התורה בונה את יכולת ההתמודדות עם היסורים, וההתמודדות עם היסורים בונה את התורה.

יהודי יש לו בנפשו כח עצום שיוכל ללמוד תורה תוך כדי שהוא סובל מיסורים. יכולים לראות כל-כך הרבה יהודים שהגיעו למדרגה זו. רק יהודי יכול להבין זאת. זו נקודה של יהודי. הוא שוכב במטה, הוא עובר עכשיו פרשיות... תסתכל עליו. תראה איך הוא מחזיק את הגמרא ומרוב אהבה הוא ממשיך ללמוד... האהבה הקיימת בין ישראל והקב"ה מקלקלת את השורה.

האהבה מקלקלת את השורה

מקלקלת את השורה פירושה שאין זה מתאים לפי חשבון שעכשיו ילמד תורה, אבל **האהבה יש בכוחה לקלקל את השורה ולגרום לו ללמוד תורה הגם שאין זה מתאים עם החשבון.** זוהי המציאות. השורה חזקה מאוד, אבל **האהבה יותר חזקה ממנה ויש בכוחה לקלקל את השורה.** האדם הולך ומפתח את האהבה על-ידי שהוא מתבונן - "הקב"ה אוהב אותי... זה טוב בשבילי... אני רוצה להיות עם הרבוננו של עולם כשהוא מנתח אותי..."

ידוע משלו של ה'חפץ חיים' שהאדם הוצרך לעבור ניתוח ושרוי היה בפחד נורא, וכשהגיע לבית החולים וראה שמי שהולך לנתחו הוא לא אחר מאביו, הוא נרגע והתחיל לשמוח שמחה גדולה. פירשו על פי זה **בעלי המוסר** הפסוק שבטך ומשענתך המה ינחמוני. לכאורה צריך עיון, הא תינח משענתך שהיא המשענת שהאדם נשען עליה, אבל שבטך הלא הוא המקל המכה, מה נחמה יש בו? אך התשובה היא **שכאשר האדם יודע שהשבט המכה אותו הוא שבטו של הקב"ה, זה מנחם אותו.** והאדם אומר כך: "אם כן אני רוצה להיות עמו בשעת מעשה. ובכן, איך אני מחזיק בו?". התשובה היא: על-ידי שתחזיק בשעת

כזה צער הוא לשכינה שאת היסורים הוא עובר, את המחיר הוא משלם, אבל הוא לא נוכח. **היא כל-כך בצער שאינו משתמש עם היסורים לטובתו.** בתלמודי התורה שולחים להורי התלמידים דף ובו רשימה של כל הספרים שצריך להביא לקראת הזמן החדש - חומש ממדהורה זו דווקא, גמרא ממדהורה זו דווקא, וכן הלאה. **הקב"ה מביא את האדם עם כל הכלים שהוא צריך כדי להגיע לדביקות.** היסורים שפוקדים אותו, הם **הגמרא שלו.** הוא מסתכל פנימה ורואה שהגמרא ריקה, בדומה לספר חידושי תורה שניתן לקנות היום בחנויות מוכן לכתובת חידושי תורה. אכן כן, כל אחד מקבל ספר כזה והוא מתמלא והולך. בוודאי הוא מתמלא. אך תלמד בו. כשאתה עובד עם הפרשיות ומנסה לראות מה אתה יכול ללמוד, לא ניתן לשער לאן תגיע. כל אחד הרי ממילא עובר את זה. **אם רק ישכיל להוציא את ההבנות הנכונות - תלמודו יתקיים בידו.**

אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה

הנה **במדרש שמואל** כתב שקבלת יסורים פירושה **שגם כאשר יש לו אדם יסורים, הוא מתאמץ ועוסק בתורה מרוב אהבתו אליה.** אדם כזה קונה את התורה. וזהו אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו, שהוא לומד תורה תוך כדי היסורים.

ה'אור החיים' הק' (פרשת בלק) על הפסוק "ותרועת מלך בו", מביא כמה פירושים בענין גדלותם של בני ישראל, ואחד מהם הוא שבלעם ראה שנקודת היהודי היא שגם כשהוא סובל מיסורים נוראים, הוא ממשיך ללמוד תורת ה'. ומביא דוגמא מרבי עקיבא שגם כשחיוו היו בסכנה, המשיך ללמוד תורה, וכפי שהגמרא מספרת שאמר על זה המשל של הדגים בים.

"אחד מהאופנים הברורים הוא - תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי". עושה האדם חשבון כשהוא מיושב בדעתו: "מתי אני יכול ללמוד תורה כזו?". לתורה הנלמדת מתוך נוחות אין את הכוח הזה. "זה טוב, זה נפלא, משוחחים קצת, לומדים קצת... ברוך ה', זה נוסע..." זה לא מבעיר את האש.

הזדמנות שאי אפשר להחמיצה

כשהאדם עובר פרשה, לא משנה בדיוק מה הסיבה והאם היא נקראת בעולם פרשה גדולה או לא, והאם אנשים מרחמים עליו או לא. השאלה היא כיצד הוא מרגיש. פעמים שמדובר בפחד בלבד. ברוך ה', לא קרה כלום. אבל באותו יום הוא עבר פרשה מאוד קשה, כי היה שרוי בפחד נורא. זה לא חייב להיות מעשה שאפשר לכתוב אותו. **הוא יודע שלבו אינו נוכח כאן עכשיו כי הוא עסוק במשהו אחר, והנה הוא קם ואומר:** "הפלא ופלא! היום יש לי הזדמנות, היום אני הולך לעשות קנין התורה. אני הולך לזכות לתורה שלמדתי באף". הוא שוטף את פניו, נעמד על רגליו, ומתחיל ללמוד בקול.

אי אפשר, אי אפשר להחמיץ תורה כזו, כי תורה כזו היא תורה שחודרת לעומק הנפש ויוצרת שם שינוי נצחי, שינוי שהוא עצמו ישים לב אליו בהמשך.

אם אין האדם משנן את היסודות, היסודות הפשוטים של אמונה ובטחון, שהקב"ה עושה לו דבר נפלא - "הקב"ה עוזר לי עכשיו. כשהוא מעביר אותי בפרשה זו, הוא עוזר לי להתעדרן ולהזדכך כדי שאהיה ראוי לקבלת התורה אשר היהודי צריך לזה לעולם הזה ולעולם הבא". אם אינו משנן את היסודות האלה, קשה לו עד

מעשה אור החיים הק' ותלמוד, על-ידי שתאמר תהלים, תלמוד משניות, תלמוד גמרא, וכן הלאה.

מדרגה לדרגה תעלנו

זוהי הדרגה השנייה בסוגיא זו של קבלת יסורים. בחלק הראשון דיברנו שכאשר האדם מקבל את יסוריו - הוא מכניע את עצמו כי הוא מבין מה הקב"ה עושה אתו, הוא מבין שהקב"ה מעדנו ומזכוכנו, הוא מבין שהקב"ה מלמדו תורה, הוא מבין שהקב"ה מכין אותו ללמוד תורה - הרי זה פועל עליו שהתורה שהוא לומד עכשיו, תחדור לעומק נפשו, עד שיוכל להשתנות ולהתחיל לבחור בטוב ולמאוס ברע.

ובחלק השני דיברנו על דרגה נוספת והיא שהאדם אומר: "יש כל-כך הרבה דרגות לאיזה עומק התורה יכולה לחדור בנשמת". הוא קולט זאת. הוא אומר: "זה לא כמה דפים אני לומד, זה לא כמה שעות אני לומד, האם אני לומד באשמורת הבוקר או בשעות הלילה". הוא קולט שיש חשבון אחר למעלה בשמים. שם מחשבים לאיזה עומק התורה חדרה. כי הנשמה צריכה להבין תורה עמוקה, היא צריכה שהתורה תיעשה חלק ממנה. הוא שואל את עצמו: "איזו השתדלות אני יכול לעשות שהתורה תחדור עמוק בלבי?". הוא הרי מבין שזה נחוץ לו לא רק לעולם הבא, אלא גם לעולם הזה, כי תורה כזו שתחדור עמוק ללבו, תצילו מן החטא גם כשלא יהיה מול הגמרא. זה הרי העומק של תורה מגנא ומצאלא. היא חודרת כל-כך עמוק שהגם שהאדם נמצא עכשיו בשווקים וברחובות, היא קיימת אצלו בפנים ומגינה עליו.

כשהאדם קולט זאת, הוא חושב לעצמו: "איך זה עובד? מה אני עושה שהתורה תחדור לעומק בלי?". אומרים לו חז"ל:

כך אנו אומרים - אם כבנים אם כעבדים. **פעמים שאנו עובדים אותו כבנים, פעמים שאנו עובדים אותו כעבדים. עכשיו אעבוד אותו כעבד. עכשיו אהיה כמו חוטב עצים.** חמש דקות".

הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע הרי כתב בהנהגותיו בענין גודל כוחו של לימוד כזה שבו האדם אינו מרגיש שום טעם ורוצה לסגור כבר את הגמרא, וממשיך ללמוד במשך חמש דקות. הוא כותב שם **שזה מכפר אפילו על חייבי כריתות ומיתות בית דין.** אתה יודע למה? כי היכן נמצאות אותן עבירות שהאדם חייב עליהן כרת ומיתה? הן אחוזות בחלק עמוק שבלב. והסיבה שבדרך כלל אינן נמחקות אלא על-ידי כרת ומיתה, היא משום שהאדם אף פעם אינו מגיע לאותו חלק עמוק שבנפשו, ורק על-ידי כרת או מיתה, הוא מגיע לאותו חלק ואז הוא מקבל את התכנית של הקב"ה והעבירה מתכפרת. מעתה בין תבין שכאשר אתה שבור ורצוץ, נבעת ונרעד, ואתה הולך עם כל הכוח ומתיישב ללמוד כשכל מילה שאתה מוציא מפיו עולה לך בדם, אתה מגיע לאותו חלק בנפשך.

אכן כן, הרבי ר' שמעלקא יכול היה לשאת על כתפיו אמרה כזו. הוא הבין יותר טוב מאתנו מה זה חייבי כריתות ומיתות בית דין, ואף על פי כן הוא אמר כך. יש לנו את זה. זה קיים, כי בכל אופן אנו עוברים מצבים כאלה. **על האדם לאזור אומץ ולעשותו בלי להרגיש טעם של אהבה, ויעבוד עם זה, כאן חמש דקות, כאן חמש דקות, וזה ירומם אותו עד אין שיעור.**

אך מה, חז"ל אמרו והצדיקים חזרו על זה הרבה שיש לו לאדם ימים מאירים

מאוד. הוא מרגיש טעם מר ממוות וקשה לו להתיישב ללמוד. אבל אם הוא משנן את היסודות ומתיישב ללמוד בתוך מצבו, יתכן שיזכור זאת שנים ארוכות. הוא יאמר אז לחברותא: "אתה יודע מתי למדתי את הדף הזה? עכשיו אני כבר יכול לספר לך. את הדף הזה למדתי כשהייתי שרוי במצב כזה קשה שאינני יכול לתאר לך אותו. באתי אז ישר מבית החולים, עזבתי את הכל, ועשיתי את עצמי כאילו לא היה, כי לא הייתי יכול לספר אז כלום, ולמדנו את הדף הזה בריתחא דאורייתא".

רגעים הם בחיים שנשארים חרוטים באותיות של זהב, כי אז האדם מגייר את עצמו. אז הוא לוקח את רצונו האישי ומניחו בצד ואומר: "רבנו של עולם! אותך אני אוהב יותר מהכל". זה הרי מה שכתב **האור החיים' הק'** בפרשת ואתחנן על הפסוק ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך. בכל לבבך - "יש לי הרבה לב. צברתי לי הרבה כל-כך אכזבות" ופרשיות קשות, ואני אוהב אותך יותר מכל זה".

כפרה על חייבי כריתות ומיתות בית דין

והאדם נפעל כפי פעולותיו. אנו חייבים לזכור זאת, כי אנו נמצאים בעולם של כל-כך הרבה חושך, ואנו מנסים להתרומם. **הדרך להתעלות ולחיות באמת, היא לעשות לפני שמרגישים.** האדם אומר כך: "הלוואי והיתה לי דרגה זו והייתי יכול ללמוד תורה תוך כדי שאני סובל יסורים קשים ומרים. אבל מה? איך? אני בכלל לא שם. אני כבוי לגמרי". ובכן, מה האדם אומר כשהוא כבוי? - **"אני אלך כמו שאני, כבוי, ואעבוד את השם"**. זה מה שהוא אומר. "הן

ברכה וקללה. הברכה והקללה קיימות מדי יום ביומו. פרשיות וענינים... אם רק יקיים האדם 'אשר תשמעו', **אם רק יהיה במצב הנכון להטות אוזן ולהתבונן איך הקב"ה מנהל את חייו, יוכל להרגיש שמגיעה אליו עכשיו ברכה.**

בעניני כסף יש ג"כ הרבה פעמים שהאדם אומר: "עכשיו אני לחוץ כי אני באמצע איזה ענין, אבל ברוך ה' זה בגלל סיבה טובה". הכל הולך לו טוב. לא קרה לו שום בעיה בעסקיו ובתוכנית שלו, אך הוא לחוץ כי השקיע עכשיו את כספו, וברוך ה' - הסכום הגדול בדרך אליו.

אף כאן, על האדם לומר לחברותא שלו: "אני לחוץ עכשיו בנפשי, אבל ברוך ה', מגיעים רווחים גדולים. ולכן אתאמץ עכשיו ללמוד, יותר מכפי יכולתי, כי אני לחוץ קצת, וזה יהיה כדאי". זה מה שקורה לנו מדי יום ביומו. הקב"ה נתן מן כל יום. כל יום הגיע אור חדש. כל הספרים מביאים, ובפרט הרה"ק **רבי מנדל מרימנוב** זיע"א שכל יום הגיע אור חדש. וכן קראנו עכשיו בהפטרה - ישעיהו הנביא אומר: "בבוקר בבוקר יעיר לי אוזן לשמוע כלימודים". **כל יום בבוקר שולח הקב"ה שפע חדש. והשפע שהוא שולח, הוא עם כלים.** יש לו לבוש וצורה - פרשה... שיחת טלפון... ככה זה נראה. **והאור שמאחורי זה הוא שהקב"ה מלמד עכשיו. יעזור ה' שנוכל ללמוד תורה, לקנות את התורה, ולהגיע לאן שהתורה צריכה להוביל את האדם מתוך שמחה ונחת.**

וכנגדם ימים של חושך, וכבר כתב כן בספר **הישר**. ובכן, אי אפשר להתחיל לעבוד בימי החושך. **האדם צריך לרכוש הרבה בהירות מאוד בעוד ראשו מונח לו על כתפיו, כדי שכאשר יבואו ימי החושך, המחשבות הנכונות ימשיכו לרוץ במוחו.**

כי לא תדע מה ילד יום

כשהאדם מבין את הכללים האלה מדוע קבלת יסורים היא קנין התורה, הרי הוא נעשה נכנע. הוא מתבונן מה קורה אתו. הוא לומד את חלקי התורה ואינו קץ בצרתו, והוא מבין שבמצבים כאלה, אדרבה, התורה תאיר את היסורים והיסורים יאירו את תורתו. הוא ניגש לזה באופן כזה. הוא יודע - "עכשיו אני מתלמד. אדבר עם העולם מאוחר יותר. כרגע יש לי הזדמנות נפלאה ואני חייב לנצל אותה". הוא אומר: **"אני לא יכול לדעת מה יהיה מחר. עד מחר הפרשה עלולה כבר להיגמר. אסור לדחות".** הוא חוטף עכשיו וזהו דבר אחד שמרומם אותו. אין לו שום הרגש, אבל הוא **מתגבר ללמוד תוך כדי מצבו.** בעצם זה שהוא חושב: **"אהבתי אל ה' מתבטאת בכך שאני רוצה להיות אתו עכשיו במצבי זה. אני רוצה לשבת וללמוד כשאני עובר את פרשתי".** והוא עושה זאת בלי להרגיש טעם, אלא מחמת הכלל שהאדם נפעל לפי פעולותיו. **זה מה שמביא באדם קנין התורה.**

והקב"ה מזמין זאת ומלמד זאת, וכיון שרק פוקחים את העיניים, מיד רואים שמתקיים ראה אנכי נתן לפניכם היום

יום חמישי פרשת ראה כ"ג מנ"א תשפ"ג

תחילת העלייה בסוגיית האכילה

אם ראוי וכשר הדבר אם לאו. כל אחד יודע שיש מדרגות גבוהות ושטור להתגשם ולהיתפס בתאות האכילה. השאלה היא: מה עבודת האדם הפשוט לגבי הדברים הגשמיים?

הנה אנשים יש שחושבים שהותרה הרצועה, האדם אומר: "היות שאינני במדרגה לאכול רק כדי להעלות ניצוצות ולא לשם הנאת בטני, אם כן אני יכול לאכול מכל הבא ליד, בתנאי שהמזון כשר לאכילה כמובן". לעומתם יש מי שאומר: לא! אי אפשר לאכול מכל הבא ליד. התורה הרי אמרה קדושים תהיו - קדש עצמך במותר לך, ויש הרבה מאמרי חז"ל והרבה דברים מבהילים שכתובים בספרים בענין תאות האכילה. ברם השאלה היא: הקב"ה הרי רוצה שכל יהודי, היכן שהוא נמצא ובאיזה מצב שהוא נמצא, ראשית כל יסתכל על הדבר בהסתכלות נכונה, ותהיה לו שייכות לדרך החיים הנכונה הגם שעדיין אינו במדרגה העליונה. צריכים אנו אם כן ללמוד סוגיא זו וללבנה.

שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו

הנה ידוע שיש שני מאמרי חז"ל שנראים כסותרים זה את זה. המאמר האחד הוא מה שהביאו התוספות במסכת כתובות (קד, א) מהמדרש: "עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו". כוונת מאמר זה היא: אתה מתפלל שתצליח בתורה, וחבל, כי העיכוב הוא אחר לגמרי. זה שאתה אוכל מעדנים ומגשם את עצמך ומתחבר לחומר שהוא

כי תאוה נפשך לאכול בשר

כתוב בפרשת ראה: פִּי יִרְחֵב ה' אֶלְקֵיךָ אֶת גְּבֻלְךָ פֶּאֶשֶׁר דָּבָר לְךָ וְאֶמְרָתְךָ אֶכְלֶה בְּשֵׁר פִּי תֵאָנֶה נִפְשֶׁךָ לֶאֱכֹל בְּשֵׁר, בְּכָל אֲנֹת נִפְשֶׁךָ תֵאָכַל בְּשֵׁר. פירש רש"י: "בכל אות נפשך תאכל בשר - אבל במדבר נאסר להם בשר חולין, אלא אם כן מקדישה ומקריבה שלמים". הנה פעם ראשונה היא שהתורה אומרת ליהודי: "אתה יכול לאכול בשר חולין ולהישאר יהודי ירא ושלם". אכן סוגיא רחבה היא איך צריך לגשת אל עניני הגשמיות. נפשו אומרת לו שהיא רוצה לאכול בשר. אין זה קרבן, אין זה קדוש, אין זה שבת או יו"ט, והתורה אומרת: "משתכנס לארץ ישראל, תוכל לאכול בשר".

ואחד מהדברים הפשוטים שאנו יודעים הוא שהדברים הגשמיים עלולים למשוך את האדם כלפי מטה ויכולים שלא למשוך אותו כלפי מטה. תלוי איך וכיצד ניגשים אליהם. אומרת התורה: כל עוד אתה במדבר, תוכל לאכול רק בשר קדשים, כי אם תאכל בשר חולין, זה עלול לגשם אותך ולמשוך אותך כלפי מטה. וכיון שאתה נכנס לארץ ישראל, ארץ זו היא קדושה היא, וקדושה זו תשמור עליך שכאשר תאכל בשר חולין, לא תימשך כלפי מטה.

מה העבודה זאת לנו

זהו הפירוש הפשוט, אך השאלה שכל אחד שואל היא: מה הקב"ה רוצה מהיהודי הפשוט בנוגע לדברים הגשמיים. יש לו אדם ביכולת לקנות מטעמים ורצונו לדעת

שמועתא ומצמיח ליה פריטין ואכיל בהון מכל מילה חדא בשתא". וכתב שם בפני משה: "הא דקאמר עתיד אדם ליתן דין וחשבון שראת עינו ולא אכל, משום שאינו נותן לבו לחזור אחריהן לברך ולהודות השם ב"ה שברא מינים אלו להחיות בהן בני אדם, וכמו שאינו נחשב בעיניו טובת יתעלה ברוך הוא. ועל זה קאמר דר' אלעזר היה חושש לשמועה זו והיה רואה להביא עצמו לידי חיוב לכל הפחות פעם אחת בשנה כדי לברך על כל מין ומין וליתן שבח והודיה לא-ל יתעלה ברוך הוא ומבורך המשגיח ומפרנס ומכין מזון לכל בריה וצורך כל נפש חיה יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד ולנצח נצחים".

והנה רבים הם שיאמרו שהם מוצאים את עצמם במאמר השני יותר מן הראשון, ויאמרו האומר: "אדרבא ואדרבא, אוכל כמה שיותר, מכל המינים ובכל האופנים, אפויים ומבושלים וצלויים ומטוגנים, וכך אקיים את דברי חז"ל". והשאלה היא בוודאי כיצד שני המאמרים עולים בקנה אחד.

ברם הדברים פשוטים שאין ביניהם כל סתירה, אך נדבר עליהם כי הם מהדברים שנוגעים לנו בין אם נרצה בין אם לא, ומי הוא זה שאינו אוכל מדי יום ויום? ומי הוא זה שאין לו מצבים שהוא אוכל בהם בשר בכל אות נפשו? וראוי ונכון לחזור על היסודות.

היצר הרע מסיח את הדעת

הנה פעמים הרבה האדם מתעלם מאיזה ענין כי הוא מרגיש שהוא רחוק מאוד מאותה מדרגה ומחליט בנפשו שאינה קשורה אליו. וזהו באמת העומק בדברי רב הונא "כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר". כשהאדם מרגיש שאינו

היפך אור התורה, זה מה שמרחיק ממך את ההצלחה בתורה ועל זה עליך להתפלל. עדיף שתשקיע תפילה בכך שלא ייכנסו מעדים לתוך גופך, וזה יועיל לך להצליח בתורה הרבה יותר מכפי שתתפלל על הצלחה בתורה גופה. יסוד נפלא הוא. ופשוט ואין צריך להיאמר שמדובר במאכלים כשרים למהדרין, אך עצם זה שהאדם מגשם את עצמו במיני מעדנים, מושך אותו כלפי מטה ומונע אותו מלהצליח בתורה.

והסיבה לכך, כי כשהאדם מתפעל מהנאות גשמיות, הן נוגעות במקום עמוק מאוד בנפשו. חשוב מאוד לקלוט זאת. תעזוב לרגע את השאלה מה צריך לעשות בענין זה. דבר ראשון צריך לקלוט את היסוד. כשהאדם נוגע בנקודת התענוג אצלו ומעוררו, נפשו מתגלית ומתחברת למקור תענוג ושואבת ממנו חיות. התענוג הוא הכלי והצינור שעל ידו יכול האדם להרגיש שהוא חי. וברגע שהוא מעורר אותו ומקבל את תענוגו מדבר שהוא נמוך ממנו, לא דבר של מה בכך הוא, אלא נפשו מתגלית והיא מתחברת לאותו דבר נמוך ויונקת ממנו חיות.

הספרים מסבירים זאת יותר, שכל דבר יש מעורב מטוב ורע, וכשהאדם מתפעל ומתלהב לקחת תענוג מדבר שהוא נמוך ממנו, הרי הוא יונק את חיותו מהחלק הרע שבו, והוא זה שמושכו כלפי מטה.

עתיד ליתן דו"ח על שראתה עינו ולא אכל

מצד שני ידוע המאמר בירושלמי סוף מסכת קידושין: "רבי חזקיה ר' כהן בשם רב עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל. ר' לעזר חשש להדא

הנוחיות בשפך דמים מרובים. אף כאן, יש מי שאוהב להסתפק במועט ולחיות חיים פשוטים. אין הוא רוצה לחיות חיי מותרות, אלא לקיים מאמר חז"ל פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה. ואז בא מי שעומד מרחוק ואומר: "מה? בדור הזה אתה מדבר בסגנון זה? יש כאלה אנשים. אני לא מכחיש. יש בבני ברק יהודים רבים שגרים בדירות צפופות ביותר, חדר לפנים מחדר, ומשפחתם ברוכה, וכן מחוץ לבני ברק. אך אני, היות שגדלתי בסביבה שונה, בסביבה שבה כל החיים מתנהלים ברחבות גדולה ולא יודעים צפיפות מה היא, קשה לי מאוד להתחבר לזה".

ובכן, מה עושה אדם זה? הוא מוציא מתרמילו את המאמר "דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם", ומסביר אותה בטוב טעם ודעת: "הן אני לא יכול לחיות כך. מה, שאחיה כך במקום אפל? אי אפשר לחיות כך. אני עכ"פ לא יכול לחיות כך". ואז מה? "אם כן כל הסוגיא אינה קשורה אלי. בזמנינו, או בשבילי, סוגיא זו איננה נוגעת למעשה. אקיים בע"ה ענינים אחרים, אתן צדקה וכו' אך סוגיא זו של מותרות והתגשמות - אינה קיימת אצלי".

כל-כך חבל, כי זה לא כך. יש מדרגות. הבה נלמד הפעם מה הן המדרגות בזה, באופן שנוכל להראות באצבע: "דבר זה שלפנינו הוא מדרגה אחת מן המדרגות", וכך יוכל האדם לאכול ולשתות ויחד עם כן לחיות חיים נעלים הגם שאינו במדרגה גבוהה בכלל.

ליהנות בהם בני אדם

הנה בכוזרי הביא כל הטעמים שצריך לברך על האכילה ואחד מהם כדי ליהנות יותר מן המאכל. וביאור הדבר, כי הנה אם האדם עסוק בשיחת טלפון חשובה ותוך

יכול להגיע לאיזה מקום ואינו שייך אליו - "זה רק מרגיז אותי ואין לי בו שום תועלת" - יש איזה נטיה בנפשו שגורמת לו להחליט שהדבר מותר. "מותר, ככה זה, וזהו זה".

אך עצת היצר הוא ולא בזה הקב"ה חפץ. **הקב"ה חפץ שהאדם יוכל תמיד להתחבר לנקודה של מצוה ולהיאחז בה.** מאוד חשוב לדעת זאת. האדם מרוגז על לימוד התורה, כי המשגיח ביישו פעם, או מפני שניסה בעבר ולא הצליח. אין הוא רוצה ללמוד. "זה לא בשבילי". והוא מאבד בגלל זה את שני העולמות. ובכן, למה אינך יכול ללמוד פסוק אחד? תחזור כל יום על פסוק אחד ותכוון לשם לימוד התורה. היחגר באבנטך ותעמוד ברצינות ותאמר את הפסוק. התחבר למעט תורה לפי דרגתך. התורה הרי מצטמצמת לכל אחד עד למקום שבו הוא נמצא.

אכן היצר הרע מעלים כל זה מן האדם. היצר הרע אומר: "שמע נא... אמור לי, אתה הולך לשבת עכשיו כמה שעות וללמוד? באמת? אני הרי מכיר אותך. עזוב, זה לא בשבילך". מה שאינו בשבילך, זה אותה דרגה גבוהה, אבל יש דרגה מסוימת שהיא **בוודאי בשבילך כאן ועכשיו.** ולא רק בתורה הוא כך, אלא גם בכל מצוה ומצוה. **למה לא תהיה לך שייכות לנקודה אחת מאותה מצוה?** אכן יש כעין זה הרבה שהאדם נוטש יסודות היהדות ממש משום שאינו רוצה לקחת חיות ממדרגה קטנה לפי המקום שבו הוא נמצא.

מותר האדם מן הבהמה

ולענייננו, ענין האכילה וההתגשמות, הנה ניקח עוד דוגמא כדי להבין עד כמה הנושא מתרחב מעבר לתאות האכילה. קח את המושג של מותרות ואת המושג של בניית דירות פאר הבנויות עם כל פרטי

ובכן, הבה נדבר ברורות. יש שתי סוגיות נפרדות. כשאנשים בונים לעצמם דירות פאר וכדומה, אצל מרביתם זה קשור יותר לסוגיית הכבוד (אם כי בוודאי יתכן גם שזה יהיה קשור לסוגיית התענוג, והדבר תלוי מה הוא עושה לו בביתו). וכשמדברים בענין האכילה, זה קשור יותר לסוגיית התענוג.

בהשקפה תליא מילתא

ובחזרה אל השאלה: יש השקפה למי שאינו 'עובד'? מה התורה רוצה מאיש כזה? הוא בעל הבית, הוא מרוויח מכובד מאוד, והוא יכול להרשות לעצמו לשלם לכל הדברים האלה, האם יש השקפה בשבילו מה יעשה ומה לא יעשה? האם יש דרך למדוד זאת?

הנה בוודאי אין סעיפים ברורים בשולחן ערוך מה אסור ומה מותר. אכן לדברים מן הסוג הזה אין דברים ברורים בשולחן ערוך, אך האדם יכול להבין באופן חד וברור איזה מהלך מחשבה נכון ואיזה אינו נכון, ואז הוא צריך לפסוק לעצמו בכל מקרה לגופו. אם הוא מתכוון לשם שמים, הוא יכול לאמוד את עצמו האם הוא עושה את מה שעושה ממקום טוב שבנפש או להיפך.

נחזור אם כן לדברי הכוזרי וננסה להבין את פשרם. הקב"ה נתן לנו אפשרות ליהנות מדברים גשמיים באופן של היתר, ולא רק נתן לנו את האפשרות, אלא אף הכריח אותנו. האדם מוכרח לאכול ובאכילה יש תענוג. הבה נחשוב ביחד. הקב"ה היה יכול לעשות אותו דבר ממש, שנצטרך לאכול ולברך תחילה וסוף, אך בלי שנרגיש טעם, אלא כל מה שנאכל, יהיה כמו עפר. אך לא. הקב"ה עשה שבדברים המותרים שהאדם מוכרח לאכול יהיה מעורב ענין התענוג. ונאמר ברורות: יש חלק יותר נסתר לסוגיא,

כדי הוא מכניס בידו השמאלית אוכל לפיו, אינו יכול ליהנות מארוחתו. סיים את שיחתך ועכשיו התבונן: "זה טוב, זה נפלא... ברך לה', הכר בתענוג שבאכילה, ועכשיו תאכל". כך כתוב בכוזרי. אולם הכוזרי מביא זאת רק כאחד מהטעמים, והגה"צ רבי אביגדור מילער זצ"ל כשהיה מביא את דבריו, היה אומר: "רבותי בשיבת סלבדקה היו חולקים על זה. הם היו אומרים שזה לא אחד מהטעמים, אלא זהו הטעם העיקרי".

אכן אברך חסידי יש לו בעיה עם מימרא כזו - "אצלנו לא דגלו בזה". ובכן, הבה נראה במה כן דגלו אצלנו. הבה נירגע ונבין דבר פשוט עד מאוד, דבר שיכול לעזור לאדם בכל מדרגה שהוא נמצא. על האדם להתבונן תוך כדי שהוא מתנהג ברחבות והמקרר בביתו הולך ומתרחב - "היכן אני בתמונה?". ונאמר שוב: יש הרבה שחושבים שהעולם מחולק לשנים. יש את אלה שכפי הנראה מקבלים הנאתם מלהיות עצוב ומצומק. "שיערב להם. הם נהנים להתפלל שלא ייכנסו מעדנים לתוך גופם. הם אוהבים את התפילה הזו. שהקב"ה יברך אותם. אני אוהב את המדרש האחר, שנצטרך לתת דין וחשבון שהיה מין אחד של חצילים שלא אכלתי". האדם אינו קולט שאין שני המאמרים סותרים. תבין יותר טוב איך הדברים פועלים, ואז תוכן להבין היכן אתה ולאן אתה הולך עם תכונת נפשך ועם תכונת בני ביתך.

אתם מכירים את האנשים שבחול המועד הולכים לכל מיני מקומות ואומרים שהולכים בשביל הילדים? אותו דבר קיים כאשר אנשים מגשמים את עצמם בכל מיני אופנים והם מצטדקים לאמור: "זה לא בשבילי, אבל ביקשו ממני בביתי". כך הוא מרגיע את עצמו. תבין זאת. תבין מה קורה כאן.

הסכנה שבדילוג

דבר זה פותח חלקי נפש להגיע רחוק מאוד. אכן כן, זהו המדרגה שפותחת את חלקי הנפש להגיע אח"כ אל כל המבואר בספרי החסידות והקבלה. אילו יבוא האדם ויאמר: "אני רוצה לדלג על השלב הזה... עד כה הייתי מגושם מאוד, אך כעת ראיתי בספרים שיכולים להעלות את הבשר. מן הצומח נעשה חי, כי הבהמה אוכלת עשבים, ומן החי נעשה מדבר, ואם יכוון את כל השמות, הכל יתעלה, והנה אני מתחיל לעבוד עבודה זו".

אתה יודע כמה בעיית יש בזה! חוץ ממה שזה לא יתקיים אצלו כמו כל דבר שאינו מתקיים אם מדלגים על שלב קודם, יש כאן עוד בעיה גדולה. הוא הרי מכחיש את המציאות שיש לו תאוה ושהוא נהנה מן הבשר. כשהאדם מדלג על דבר שהוא ממהות נפשו, זה יחזור ללא ספק. אי אפשר להתכחש. אתה חייב לדעת את המציאות ואז לטפל בה. להקב"ה יש הסבר והכוונה לחלק זה שבנפש גם כן, ורק לאחר שתיצמד לזה, תוכל להתקדם עוד ועוד. אבל תחילה לכל אתה חייב לשים לב מה קורה לך.

הרי זה כמו שדיברנו בענין היסורים הפוקדים את האדם, שחוץ מכל הדברים שמסביב, צריך האדם לעצור ולהתבונן: מה אני מרגיש? איזה חלק מהיסורים קשה לי? זה מה שנוגע לי. זהו חלק התורה שאני צריך ללמוד עכשיו. אחר כך אוכל ללמוד עוד חשבונות, אבל עכשיו אני בעיקר צריך לשים לב למה שקורה לי.

אף כאן, כשהאדם אוכל או כשיש לו צורך לדברים אחרים, ישים לב: "יש לי משיכה לזה". אה, למה יש לך משיכה לזה? כי אתה רוצה להרגיש את התענוג הזה.

והוא מה שכתוב בספרים שהניצוצות הם סיבה לתענוג, וכשאוכלים, צריך להעלות אותם. אבל כעת אנו לומדים את החלק הפשוט של אותה סוגיא ממש. מי שעדיין לא לומד קבלה ועדיין אינו מתעסק בניצוצות, והוא שואל את רבו. הוא נמצא בקהילה עם אנשים פשוטים ושואל את רבו. הוא אומר לו: "אתה מכיר אותי. אל תדבר אתי עכשיו על בחינות. אמור נא לי: הקב"ה נתן טעם טוב בבשר? - כן. והנה ספר קטן יש לי ובו כתוב "ואמרת אוכלה בשר כי תאוה נפשך לאכול בשר", ובכן, רצוני לדעת מה הקב"ה אומר לאדם כמוני?".

ירושלמי זה שלמדנו שהאדם צריך ליהנות מכל מין מאכל. פתח את המוח ולמד אותו שוב. בירושלמי שם כתוב שהאדם צריך להכיר בכל הטובות שהאדם מביא לבריאה, ומבואר שם בלשון הירושלמי שהרעיון הוא שתודה ותחזיר את ההנאה להקב"ה ותשים לב שהוא זה שנותנה לך. ובזה כתוב דבר נפלא. תחילת הטיפוס על הסולם היא שהאדם שם לב - "הנה קיבלתי עכשיו תענוג". שים לב לכך. מדוע אתה רוצה לאכול את זה? - כי תאוה נפשך. אומרת התורה: לכן כתבתי זאת בסגנון זה. שים לב שאתה רוצה לקבל עכשיו תענוג, ושים לב מי הוא זה שנותנו לך. אתה רוצה להתחיל להיות ירא שמים? תתחיל לעשות ברכות כמו יהודי ירא שמים. לא רק לשים כיסוי שני, עוד כיפה, עוד מגבעת. לא, לא. ההבנה של הברכה. מהו המסר? מה מונח בתוך הברכה? לאן הקב"ה רוצה להביא אותך עם הברכה? הוא רוצה להביא אותך למקום שתתחיל לשים לב שהוא זה שברא את המזון, הוא זה שמחיה אותו, ושיש בו דבר שחוץ מהשובע הוא גם מענג את האדם. שים לב שהקב"ה נותנו לך.

יש לי ברוך ה' מה שאני צריך". זה בלב. זה יכול להיות עשר אלף דולר, זה יכול להיות דולר אחד. השאלה היא מה הם מהלכי המחשבה של האדם.

כל אחד מכיר את המושג, שמבטיחים לילד שיקנו לו איזו מתנה, וכשנותנים לו את המתנה, הוא פוקח זוג עיניים ושואל: "זה מה שקניתם לי?! באמת?! אני לא צריך את זה. כבר היה לי אותו עשר פעמים". התנהגות זו ממשיכה עד זקנה ושיבה כל זמן שלא עוקרים אותה. עם כל דבר שהוא מקבל, הוא מתלונן: "אבל לפלוני יש יותר. פלוני מצליח קצת יותר". מוחו הפוך כנגד ההסתפקות במועט. מסתפק במועט אמיתי אומר כך: "האינני יודע את הפרשיות שלי! האינני יודע את העבירות שאני עושה! אני הרי כן יודע את האמת, ואם אני יודע, אף הקב"ה יודע. ממילא העולם מסביב חיים בטעות ושקר, אבל אני יודע את האמת והקב"ה יודע את האמת, ומדוע אם כן הוא נותן לי את כל מה שהוא נותן לי? מדוע הוא כל-כך מטיב עמי? אין זה אלא מפני שהוא מרחם עלי, ואף בלי זה, כידוע מהראשונים שהטבתו של הקב"ה אינה כדי להרגיע את מדת רחמנותו, אלא מפני שהוא באמת טוב ורוצה להטיב".

להתעדן באהבתך ויראתך

כשהאדם מפתח את ההרגשים האלה, יש לזה בכוח לכבוש את לב האדם בהבנה נפלאה. הוא מודה באמת. הוא מרגיש שהוא נשאר חייב. והתוצאה של מחשבות כאלה היא שהאדם אינו מגושם. הוא מתעדן. דבר זה הוא פתח לעלות אל הדרגות הבאות בענין האכילה, לאכול כיהודי ירא שמים. ואף אחד אינו מנוע מזה. אין שום דבר שמונע את האדם מלחשוב מחשבות כאלה. עולם כמנהגו נוהג. יש

הפלא ופלא. דבר ראשון קח את כל הדבר הזה ותודה על כך לריבונו של עולם - "שהכל נהיה בדברו. הקב"ה ברא את הכל בשביל האדם". אתה יודע לאיזה עומק זה יגיע אחר כך?! אם האדם מברך כיהודי, ברכת המזון כיהודי...

הנה בברכת המזון אנו רואים שלאחד שהאדם מתעורר לתחיה, הוא כבר נותן הודיה על ברית ועל תורה ועל יציאת מצרים. הוא מודה על הכל. ארץ חמדה טובה ורחבה. מה זה קשור לכאן? - כי הוא מרומם עכשיו. למה הוא מרומם? כי הוא באמצע ההודות לה', הוא באמצע להכיר בטובתו, ואם כן זהו הזמן למעין ברכת התורה. אכן זה גורם לאדם להכיר שהקב"ה מטיב עמו.

הפעם אודה את ה'

אך האמת שזה מתרחב הרבה יותר, כי הודיה אמיתית באה תמיד עם האמירה שהאדם אומר: "הקב"ה נותן לי כל-כך הרבה וזה לא מגיע לי". לאה אמרה: "הפעם אודה את השם" על שקיבלה יותר מחלקה, כי אחד מיסודות ההודאה הוא שהאדם אומר: "אתה נותן לי ונותן לי ולא מגיע לי".

אכן רק מי שמחליט לעבוד על זה וזהו ענינו והוא חושב על זה ועושה תזכורות לעצמו, ועושה זאת שוב ושוב, בשבת ובחול, ומתחיל לקלוט - "אני לא רק מודה ומשבח, אלא אני מרגיש גם שלא מגיע לי". כיון שיגיע להרגש זה, הוא יגלה פתאום שהוא מסתפק במועט.

הסתפקות במועט אינה דבר טכני, אלא דבר הוא ששייך ללב. איזה סוג אדם אני? האם אני סוג אדם שחוטף ולוקח וממלא את כל הכיסים, או שאני אומר: "טוב לי.

ולהתקדם בעבודת ה'. כל זה **אם יתכוון בריצינות.** כי אם האדם אומר סתם: "אני מודה לשם", כי כך צריך לומר, ומיד הוא נוגס במאכלו, עוד אחד ועוד אחד, זה לא יביאנו לידי שינוי. אבל **אם יתבונן באמת בהטבתו של הקב"ה, זה יכה בו שרשים ומצמיח את המחשבה הבאה מתוך אותה מחשבה, ועל ידי כן יתעלה הרבה מאוד.**

ועוד זאת נאמר בענין השלב הראשון שעל האדם לקחת את התענוג ולחברו אל הקב"ה, הלא ידוע שאם האדם שמע איזה ניגון כשהיה באיזה מקום, כל פעם שיעבור אותו מקום, ייזכר מהניגון ששמע. ובכן, הקב"ה רוצה שכל פעם שיש לו לאדם תענוג, לא יעצום את עיניו כאילו אין כאן תענוג. אם אין לך תענוג - לבריאות! אבל אם יש לך - אומרים לך: **"לכל הפחות תקשר אותו אל הקב"ה. תבין שהקב"ה הוא זה שבראו".** ואז חוץ ממה שזה יגרום לו לאדם להתענג על ה', זה גם יגרום לו להבין את המתרחש. הוא יבין שהקב"ה מטיב עמו.

הקב"ה רוצה שנבחין בו על כל צעד ושעל מהחיים, ועוד הוא רוצה שנעשה חשבון הנפש ונראה שהחשבונות אינם תואמים. האדם מתיישב לאחר שנה שלימה שבמהלכה כספים נכנסו וכספים יצאו, הוא מחשב ומחשב, ובסוף הוא רואה שאינם נפגשים, אינם תואמים. זה מה שהקב"ה רוצה שהאדם יעשה עם הטבותיו מול התנהגותו של האדם. **והראיה הגדולה לזה, כי כשהאדם יתחיל בעבודה זו, יראה כמה הוא מרגיש שלא בנוח.**

האמת מחייבת להשתנות

לאף אחד אין בעיה עם דברים שאינם מחייבים אותו ואינם מעוררים מצפון

מאכלים בשפע והם מתובלים כמו שצריך. **בו ברגע שהאדם רוצה לחיות כך, הוא נעשה מאוד מעודן.**

אפילו בשפת ההמון, כששואלים את האדם: "מה זה אברך עדין?" (אן איידילער יונגערמאן). אברך עדין הוא בוודאי מושג רחב ולא תמיד משתמשים בו באותו מובן. אבל אחד מהדברים שגורמים לך לקרוא למישהו אברך עדין הוא כאשר אתה עושה לו איזו טובה והוא חוזר אליך אח"כ ארבע פעמים ואומר לך כל פעם: "אני מתקשר אליך שוב לומר לך שאין לך מושג מה עשית עמדי. אני רוצה באמת להודות לך". גישה זו... הוא זוכר... הוא מגיע אח"כ לשמחה ומתבייש לקחת. הנה כי כן, עוד דוגמא היא לאברך עדין. הוא מתבייש לקחת. "זה בסדר, זה בסדר, כבר אסתדר". לעומת האדם המגושם שמבקש עוד ועוד. זה ענין שבנפש, עדינות נפשית.

והנה **כדי לזכות להיות ירא שמים ולהבין תורה** (כדברי המדרש שהביאו התוספות בכתובות), **עליו להיות אדם עדין. העדינות היא זה שתגרום לו להבין תורה.** השאלה היא איך אתה אוכל את המעדנים. בוודאי יש עוד דרגה, הדרגה שבאה לאחר מכן, שהאדם נמנע לגמרי מלאכול מותרות. אך קודם לכן הדרגה הראשונה. **הדרגה הראשונה היא** - "עשה טובה לעצמך והתעלה. תן תודה לה' מתוך שתי הרגשות, האחת שהקב"ה הוא זה שנותן לך את התענוג, והשנייה שאתה מתבייש, כי אין הטבתו של הקב"ה מתאימה להתנהגותך".

מבושה לשינוי מעשה

והנה כשהאדם יעשה כן שוב ושוב, ייתקל בבעיה. הוא יאמר: **"עד מתי אני הולך להתבייש? אינני יכול להתבייש כל היום".** וכך זה יגרום לו להתבונן יותר

הפשט הוא כזה: כשהאדם אומר: "ראיתי בספר... המילוי של שם הוי"ה הוא"ו השניה... כשאוכלים צריך לכוון שזה..." אין לו שום מעצור לומר כך: "ביום שלישי הוא המילוי של האות וא"ו, וביום רביעי זה המילוי שלי. בסדר? אין שום קשר. אתמול היה לי חשק, היום אין לי". הוא לא רואה בזה סתירה. הוא אומר: "כל הבחינות היו כשלמדתי קטע זה ב'מאור ושמש'. היום אני לומד שם קטע אחר." אבל כשאתה לוקח את האדם ואומר לו: "תשמע! אינני מדבר על המילוי של השם הוי"ה. אני מבקש ממך דבר אחד, שתרגיש כשאתה אוכל שהקב"ה הוא זה שמאכילך וזה לא מגיע לך, ואע"פ שעשית עבירה, הקב"ה לא הפך לך את קערתך..." הוא מבין שאין שום חילוק בין יום זה ליום אחר.

אמנם לפעמים האדם זוכה שהקב"ה הופך לו את קערתו, וטוב נגלה הוא. אך על פי רוב אין הקב"ה עושה כן. **הוא ממשיך להאכיל את האדם אע"פ שהוא חוטא כנגדו ואין מגיע לו כלל.** לו היה מתנהג כך בשיבה, היה המשגיח מסלק אותו בבושת פנים כבר אתמול, אילו היה מתנהג כך בעבודתו, היה מעבידו מבקש ממנו להחזיר לו את כל הארוחות שנתן לו במשך כמה חדשים לאחור. אך הקב"ה ממשיך לתת לו.

הרבה פחות נוח לו לאדם לחשוב על האמת מאשר על כל הבחינות המופיעות בספרי החסידות. לכן הנפש מעדיפה לרוץ לשם מלחשוב שוב ושוב את האמת, כי המחשבה על האמת מביאה אותו למצב של חוסר נוחות. וכמה שזה מרומם את האדם! כמה שזה מעדן את האדם! המחשבות האלה שהאדם חושב בכל עת - "אינני יודע אם אני יכול לקחת... זה לא מגיע לי", מעדנות את האדם. ואדרבא, **כל היסודות**

בנפשו. אדרבא, האדם אוהב לחשוב ולומר. אך כשהאדם חושב: "**הקב"ה מטיב עתה עמדי ונותן לי תענוגים ואין זה מגיע לי**", הוא מרגיש שלא בנוח. ואם הוא ממשיך לחשוב על כך הגם שאינו נוח לו, **עם הזמן הוא נעשה מוכרח לעשות שינוי בעצמו.**

אכן יש בני אדם שהשינוי שהם עושים הוא שמפסיקים לחשוב. אבל אם האדם מתעקש וממשיך לחשוב מחשבות כאלה, זה ידחוק אותו לפינה ויוכרח להשתנות. זה מאוד מעניין. יש שהאדם הכין לעצמו קערה עם מאכלים, ו... לא מספיק לו. הוא רוצה עוד משהו מהמונח על השולחן, עוד תבלין. הוא הולך להיפגש עם מחשבה מטרידה אשר יתכן שדרך התמודדותה אתה תהיה על-ידי דחייתה. אבל המחשבה תגיע לכל הפחות - "זה לא מתאים". זהו הסוף של זה. האם המחשבה הזו תגיע מספרי חסידות או מתקנות הקהילה? לא! היא תפרוץ ממנו באופן ממילא, היא תצמח מדברי הכוזרי.

כשאמר הכוזרי שרוצים שתהנה יותר, למה הוא התכוון? הוא התכוון לומר שרוצים שתקלוט מה מתרחש כאן. הקב"ה מהנה אותך עכשיו, הקב"ה מדבר אתך עכשיו. כך כתב **השל"ה הק'** שבתחילת כל ארוחה יאמר האדם מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירבצני על מי מנוחות ינהלני. הקב"ה נמצא עכשיו כאן, והוא עסוק להאכילך ולהנאות אותך. כשהאדם רק יתן דעתו למה שמתחולל בנפשו ולכן שהקב"ה מאכילו בכף ויודנו על כך, זה יגרום להרגיש בחוסר נוחות. ומה שמעניין הוא, כפי שאמרנו בתחילה ואנו חוזרים על זה, שהאדם ירוץ הרבה יותר מהר אל הבחינות המופיעות בספרים מאשר אל המחשבות האלה. כי הבחינות המופיעות בספרים אין גורמות לו להרגיש בחוסר נוחות.

"אדרבא! תטעם מכל המינים ותמשיך להתייבש. שים לב כמה הקב"ה מטיב עמך". ומוסיף על זה הכוזרי: "תבין מה שקרה כאן. לא שתדבר תוך כדי בטלפון ולא תשים לב כלל שהקב"ה נותן לך משהו. לא! אתה צריך תחילה לכל לשים לב לאותה אמת".

כשהאדם אוכל באופן זה, האוכל אינו מגשם אותו כל-כך. מה שאין כן אם האדם אוכל מעדנים ומטעמים בלי חיבור להקב"ה, כי אז זה מגשמו עד מאוד ומושכו כלפי מטה וממילא מוחו נעול ואינו מבין תורה. על כן אמר המדרש: "עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו". זהו יסוד הדבר, ולאט לאט יכול האדם להתעלות הרבה על-ידי זה.

מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך

וגם לענין מה שהזכרנו לגבי דירות פאר וכדומה, כשהאדם עושה זאת לשם כבוד והתפארות, הוא צריך לעבוד על עצמו ודבר ראשון לשים לב למה הוא עושה זאת. הדבר הטוב ביותר הוא אם האדם היה יכול לבנות את דירתו לפי צרכי נפשו ולא לפי מה שחושב שיתן לו כבוד מדומה. על האדם לדעת שמה שאמרו "דירה נאה מרחבת דעתו של אדם", זה לא מפני שהוא יכול להתפאר אתה בפני אחרים, אלא בינו לבין קונו. אך כשהאדם יאמץ נקודה זו של הודאה. הוא לא סתם יערוך סעודת הודאה להזמין את כל העולם לראות, אלא יודה באמת. הקב"ה נתן לו דירה למגורים. אתה יודע מה זה שהקב"ה נתן לאדם מקום לגור בו, והכל לפי צרכיו? אכן הדבר תלוי כמה האדם אינו מגושם. יש אנשים שכל יום כשהם נכנסים לדירתם, הם רואים את הקב"ה. מעולם לא האמינו שתהיה להם דירה כזו. "מה, בשבילי חמשה חדרי שינה? לא חלמתי שיהיה לי לשלם לדירה כזו. הייתי בטוח שיהיה לי איזה חור".

של תאות האכילה ממילא יגיעו עם הזמן. כי העדינות שבאה בעקבות המחשבות האלה, היא הכלי להכיל את המדרגות הבאות ולהיבנות כמו שצריך.

סוד ברכת הנהנין

כשהאדם מבין זאת, זה מביא אותו לחשבון פשוט: אם רוצה אתה להתחיל לעבוד, תכוון בשעת הברכה ותודה לו באמת מכל הלב ותחשוב לפחות פעם אחת שלא מגיע לך. זה הכל. מסודר מאוד. קודם אכילתך ולאחריה, תחשוב את שתי המחשבות האלה. זה לוקח חמש שניות. אבל כל פעם. כל פעם שאתה אוכל. תחשוב אותן בשעת הברכות, כי כך אתה מפיח נשמה בברכות, וזה מה שמכניס בך חיים. כך האדם מתעדן. לא אמרו לו מה להכניס לקערתו...

וזהו הסוד של ברכת הנהנין. חז"ל תקנו לברך ברכת הנהנין. הם לא אמרו: "רבותי! רק שניצל אחד. לא לוקחים שנים. בוא הנה. תחזיר אחד". לא, הם לא אמרו כמה לאכול. הם רק אמרו לברך כיהודי. בוודאי, התורה כבר אמרה קדושים תהיו, והרמב"ם כתב שהאדם יניח שליש מעיו ריק. אכן כן, יש מספיק מקורות שהאדם צריך להיזהר שלא לפטם את עצמו ושלא יאכל מאכילים שאינם בריאים. אבל מה שנותן לאדם את הכוח ובונה את האדם להיות אדם יסודי, הוא ככל האמור.

ואם כן, בחזרה ליישב את הסתירה על פי הפשטות שלמדנו, אם תלך ותתחיל את המהלך להסתכל על הדבר באופן זה... דבר על כך שזה הטבתו של הקב"ה, דבר מזה, חשוב מזה - "הקב"ה עומד ומכניס לי לתוך פי... אני מודה לו ואני יודע שאינו מגיע לי..." יש לו בושח. אפילו הוא חושב זאת לרגע אחד בלבד. על אופן זה אומר הירושלמי:

והעדינות הזאת מביאה את האדם אל
ההחלטות הנכונות ואל ההבנה כיצד
להתקדם הלאה.

מדובר בוודאי בסוגיא יותר רחבה, ותן
לחכם ויחכם עוד, אך עכ"פ התחלה היא
בוודאי יכולה להיות להראות שהאדם בכל
דרגה יכול להתעלות בזה, ולהכלל בפסוק
זה: "אם אתה נכנס לארץ ישראל - אתה
יכול לאכול בשר חולין. אם אתה נכנס
למקום בנפשך שהוא קדוש - אף החולין
ייעשה כשלמים. כל דבר שאתה מכניס בו
את הקב"ה במוח ובלב ובפה - נעשה
מקודש.

כשימשיך האדם לחיות באופן זה, להכיר
בהטבתו של הקב"ה ולזכור שאינה מגיעה
לו, במקום שהדברים הגשמיים ימשכוהו
כלפי מטה, הוא ילך ויתעלה ויתקרב אל ה'.
**כשהאדם מודה ומוסיף על ההודאה שזה
יותר מחלקו, הוא מתעדר, וכשהוא מתעדר,
הוא עולה ממילא לדרגה הבאה, וכשיהיה
לו נסיון מפני ששמע שפלוני עשה כך וכך,
לא יפול, כי מוחו כבר אינו פונה לשם. הוא
מסתכל נכונה. יש לי מה שאני צריך ואף
מזה אני מתבייש מהקב"ה. העדינות באה
מכך שהאדם מודה ומשים לב לכך -
"הקב"ה נתנו לי. מה, נולדתי כך?! הקב"ה
נתנו לי ולא נראה לי שזה מגיע לי".**

יום א' פרשת שופטים, כ"ו אב תשפ"ג

תורה עבודה וגמילות חסדים במשנתו של הרה"ק ר' יואל מסאטמאר זי"ע

צדקה מחמת הכרח ולבו לא נכון עמו אין זה פועל בנתינתו שאחרים ילמדו ממנו, כי אין זה יוצא מן הלב.

כי הנה מאמר זה ש'דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב', מקובל בפי העולם בנוגע לדיבורים דווקא, שכמה שיותר תתכוון בדבריו כך בוודאי השומע יקבל את זה, אבל ה'דברי יואל' אומר זאת גם על צדקה, שמי שנותן צדקה בלב שלם גם אנשים אחרים לומדים ממנו לעשות כמעשהו, כי האויר שסביבו נדבק מזה, והאנשים סביבו נדבקים ממנו ורוצים ג"כ לתת.

ובענין זה היה צדיק זה בבחינת 'הוא היה אומר', וכפי הידוע מהסיפורים הרבים אודותיו, איך שהתמסר כל כולו ונתן את כל הלב שלו בכדי להיטיב ליהודי, והחידוש שראו אצלו זה לא רק הסכומים הגדולים, אלא זה הרגש והאהבת ישראל ששפעה ממנו ועלתה על גדותיה, שזה אכן השפיע שילמדו ממנו ויעשו כמעשהו, וכפי שהוא אומר בפירושו.

רבים הסיפורים איך ה'דברי יואל' עבד חזק להשריש בקרב בני קהילתו שכל אחד יעסוק בגמילות חסד בגופו, ויסתובב לאסוף כסף עבור אחרים. אצל תלמידי ישיבתו הק' היה חלק מהענין שצריך ללכת פעם בשבוע לבתי חולים לקיים מצות ביקור חולים, וגם שיתובבו לאסוף כסף. בחורים שבאו מבתים אמידים ורצו לתת את הכסף משל הוריהם ולא לאסוף, לא התרצה בכך ותבע מהם ללכת לאסוף מאחרים, והתבטא שאדם יכול לחיות

צדיקים התבטאו על הרה"ק מסאטמאר זי"ע כי הוא זכה להשלים עצמו לגמרי בשלושת עמודי העולם, תורה עבודה וגמילות חסדים. והנה המושג של להיות מושלם באיזו מדה או עבודה הוא בדרך כלל מדריגה גדולה של מסירות נפש, והשגות גדולות בעינינו אלו, שכאשר מבינים ומשיגים את פנימיות העבודה של תורה מקיימים את זה בדרגה גבוהה, והשגה בתורה מביאה למסירות נפש חזקה, כמו כן גם בעיני עבודה וגמילות חסדים. אמנם גם יהודי פשוט יכול לפעמים לקחת עמו איזו הבנה קטנה בעבודת הצדיק, וללמוד מדרכיו על כל פנים דבר מה השייך אליו. על כן נשתדל ללמוד בסיעתא דשמיא מעבודתו הקדושה באלו הג' ענינים, ונתחיל בגמילות חסדים.

עמוד גמילות חסדים

ידוע שמלבד הצדקה והחסד שעסק בהם הרה"ק מסאטמאר זי"ע בעצמו כל ימיו, היה לו גם כוח מיוחד להשריש בקרב תלמידיו וחסידיו השגות גבוהות של עשיית צדקה הרבה יותר מהמושגים המקובלים, וכפי שמפורסם וידוע גם היום המושגים של חסד הנהוגים בקהילתו הקדושה, והכספים הגדולים הניתנים שם לצדקה.

ונקדים מה שכתב בספרו **דברי יואל** פרשת וישב (מאמר במסיבה להחזקת הישיבה), ז"ל: **ונקיטנא כללא, דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ומי שנותן צדקה בלב שלם גם אנשים אחרים לומדים ממנו לעשות כמעשהו, מה שאין כן מי שנותן**

יש מאמר נורא מה'חתם סופר' (פ' ראה תקצ"ג) שמאיר מאוד כמה נקודות בסוגיא זו, ודבריו יכולים לתת מבט על השלימות של צדקה וגמ"ח שה'דברי יואל' עבד להשריש אצל המסתופפים בצילו. וזה לשון קדשו: 'כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמור פתוח תפתח' וגו' (דברים שם, יא), נראה לי לפרש אחז"ל (ב"ב ט.) גדול המַעֲשֶׂה יותר מן העושה, דכתיב (ישעיה לב, ז) 'והיה מעשה הצדקה שלום', יראה כי כל הנותן צדקה מתברך, מכל מקום כל שהאדם מתברך נעשה אביון ותאב תאב יותר, כי לא ישבע כסף, אם לא שיש לו מדת ההסתפקות, וזה אינו מן המדה שיתנו לו הקב"ה, כי אין הבחירה אלא ביד האדם עצמו. אך כל המזכה רבים אין חטא בא על ידו (יומא פז, א), על כן על ידי שהוא מַעֲשֶׂה רבים לעשות צדקה, שוב אין חטא התואבה בא על ידו, אלא יסתפק וישמח בחלקו ויהיה לו נחת רוח בעמלו, שזהו השלום האמתי, שיהיה בגופו ותוכיות שלום, שלא יצטער ויתאוה במה שאינו שלו. והיינו 'והיה מעשה הצדקה שלום', שעל ידי שְׁמַעְשֶׂה אחרים על הצדקה יהיה לו שלום בגופו. והיינו דקאמר הכא 'כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך', אמנם בכל זאת עדיין 'לא יחדל אביון מקרב הארץ', כי על ידי תוספת הברכה תהיה אביון ותאב יותר ואין חצי תאותו בידו, 'על כן אנכי מצוך, לאמור' גם לאחרים 'פתוח תפתח את ידך לאחריך' וגו', ובזכות זה שתאמר לאחרים לא תהיה תאב עוד ותשמח בה'.

המורם מדבריו, שאדם הנותן צדקה ומתברך יש בכך בעיה גדולה שהוא נעשה אביון התאב לכל, יש לו מנה רוצה מאתים, והעצה לזה היא שתהיה לו המדה של הסתפקות במועט, אך כדי להיות כך צריך הוא לבחור בזה, זה בא רק בבחירה ועבודה

בעולם שבעים שנה ועוד לא יודע מה זה להיטיב ליהודי.

היה פעם מעשה ביום הפורים שהרה"ק שלח את אחד הנגידים לאסוף כסף לצורך ענין חשוב, שהוא שלא הורגל בכך אסף חלק קטן מהסכום אבל את רוב הסכום נתן מכספו, כשחזר עם הכסף שאלו הרבי מהיכן הכסף, ואמר שרובו משל עצמו, כשמוע זאת הרבי גער בו עד מאוד, למה לא למד להשריש בעצמו שצריך להזיע ולהתבייש עבור עשיית טוב לזולת.

הורים שלא רצו שילדיהם יסתובבו ויאספו כסף לא היתה דעתו נוחה מזה, ואמר מה דאיתא מהרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע שבזכות זה ניצל האדם מארבע מיתות בית דין. השיטה של ה'דברי יואל' היתה להביא אנשים לעשות בשביל השני ולהזיע בשביל השני, שעל ידי זה יתעלו ויתרוממו בעבודת ה'.

פעמים אירע שה'דברי יואל' רצה לתת כסף לצדקה אך לא היה לו את מלוא הסכום שרצה לתת, אז היה אומר את מאמרו של ה'דברי חיים' זי"ע על הפסוק 'ולא ירע לבבך בתתך לו' (דברים טו י), שלכאורה משמעות הלשון היא שרע לו בכך שהוא נותן, ואיך יתכן לומר כן, וגם מהו כפל הלשון 'נתון תתן', רק מדובר על אדם שנותן צדקה אך כואב לו שאין לו די לתת, והעצה לזה היא 'נתון תתן לו' (שם), דהיינו תתן לו את מצות הצדקה, 'כי' זה מביא ש'בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך'. והיה מסיים ואומר, קח לך את זכות מצות הצדקה וכך יהיה לך הברכה.

כל זה הגיע מהתבערה הגדולה שבערה בו למצות צדקה וגמילות חסדים, מהתשוקה הגדולה להתחבר ליהודים ולהתמסר עבורם.

והבנה מחודשת בכל הנושא של זיכוי הרבים. כי אנו רגילים לקרוא 'מזכה הרבים' למי שיש לו כוחות מיוחדים, אם זה כוח הדיבור, או שהוא עוסק בהצלת נפשות וכדו', הצד השווה שהוא סוג אדם שפועל ועושה גדולות ונצורות. אולם בדברי ה'חתם סופר' מתחדש לנו סוד נפלא, כי הנה בכל מצוה יש כמה מדריגות, יש את המדריגה הראשונה של קיום המצוה, ויש יותר פנימיות ויותר כוונות, ומחדש לנו ה'חתם ס' שבכל מצוה ומצוה אם נרצה לקיימה במדריגה גבוהה יותר, אזי ברגע שנעזור לאנשים אחרים לקיימה, תהיה המצוה יותר בשלימות.

כלומר, זיכוי הרבים זה לא דבר לעצמו, שכשבאים לעטר אדם ולמנות את מעלותיו, כותבים שהוא ראש ישיבה ובעל צדקה וגם מזכה את הרבים. אלא **מזכה את הרבים זה שלימות של המצוה שעושה**, אם הוא לומד תורה עם עוד אנשים או התורה שלו היא יותר בשלימות, ואם הוא מזכה את הרבים בצדקה או הצדקה שלו יותר בשלימות. כך גם אדם שבוער בו רגש לכבוד התפילה, והוא מעורר אנשים אחרים להיזהר שלא ידברו בתפילה, אז הוא משלים את עצמו בענין זה.

כזה זיכוי הרבים יש לכל אחד אפשרות לעשות, וכתוב בחובות הלבבות שער אהבת ה', סימן לאהבת ה' שרוצה שגם אחרים יגיעו לשלימות, שאם רואה אחד שתועה ומבולבל חושב רעיונות לעזור לו לעלות על דרך המלך, מסייע לו שיתקרב. זה צריך לבוא ממילא כתוצאה מאהבת המצוה, מזה שאתה רואה אור במצוה ואינך יכול להחזיק זאת לעצמך, אתה חש חובה לזכות אחרים.

כשאדם משריש אצל עצמו לעשות מצוה שגם אחרים יטעמו ויתקברו לרבש"ע,

עצמית, ומה יעשה מי שאין לו מדה זו. אלא **שכל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, וממילא כשעושה שאחרים יתנו הוא מזכה את הרבים, ואין חטא התאוה שבאה בדרך כלל עם הכסף בא לידו**. וזה פירוש הפסוק 'על כן אנכי מצוך לאמר פתוח תפתח', **תבקש מאחרים שיתנו ואז לא תהיה אביון**.

מעתה, כשמניחים דברים אלו יחד עם העבודה שה'דברי יואל' נהג בעניני צדקה וגמילות חסד, נוכל אולי להבין אפס קצוה מה הוא רצה בכך, הוא רצה לעזור לאנשים לעשות את המצוה נכון, שלא יהיו רק נותני צדקה, אלא יעשו את המצוה באופן שיביא אותם להיות מושלם, להגיע לקירבת אלוקים. כי כשחסר בדרגה של המצוה, זה לא עם כל השלימות, כגון צדקה בלי זיכוי הרבים, אז אמנם שכר הוא יקבל 'כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך', אבל גם השכר לא יהא מושלם, לא מגיע לו שכר בשלימות כי הוא לא עשה את המצוה בשלימות, ולכן לא רואים שהוא נהיה מוזכך מכוח המצוה, שהוא חי גבוה יותר.

לפעמים רואים בעל צדקה גדול, ואפשר לשאול איך זה שמצד שני הוא כה מגושם, והתשובה מונחת בדברי ה'חתם סופר', שצדקה בלי זיכוי הרבים יכולה אדרבה לגשם אותו יותר, לעשות אותו יותר אוהב כסף. ולכן ה'דברי יואל' דרש שלא מספיק שתעשה צדקה, זה לא יעשה אותך אדם שטוב להקב"ה, אם לא יהיה לך מדת הסתפקות במועט, אלא תוסיף לכך בזיונות וזיכוי הרבים שזה יעשה אותך ירא ושלם (ערליכער איד).

ויש רובד עמוק יותר בצורך לזכות את הרבים, שזה לא רק בגלל שמכתת רגליו ויש לו בזיונות, הגם שבזה לבד יש די לזכך את האדם, לקרבו לרבש"ע, אלא מונח פה יסוד

איך אבקש שוב אחרי שכבר ביקשתי, יהיו בזיונות, כי זה דעת בעלי בתים, אבל הזוכים להבין את אור המצוה ולא מביטים על כבוד, יכולים לקבל באהבה שמישהו יגיד להם מילה, זה עובד אחרת. כך לימד ה'דברי יואל', וזה הבנה שכל אדם יכול לינוק מזה מעט למעשה, הוא נתן להבין שאין אדם שמופקע מלאסוף כסף לאחרים, מי שאומר זה לא מתאים לי אינו יודע מה הוא עושה עם הנשמה שלו, הוא לא נתן להתחמק מזה. כי מלבד הסגולה שיש בכך למחוק עבירות, הרי שאם אתה מזכה את הרבים, אין חטא בא על ידך, זה מרומם ומזכך את האדם.

כל יראי שמים התאמצו והתרימו לצדקה, פעם ועוד פעם, זה חלק מהעבודה, וזה מה שצריך ללמוד מדרכיו, אמנם יש בזה חלקים ומדרגות, אבל למעשה צריך להיות כזה יהודי. זה הבנה עמוקה בגמילות חסדים.

עמוד העבודה

איזוהי עבודה שבלב זו תפילה (תענית ב, א), ידוע גודל עבודת התפילה אצל ה'דברי יואל', הבכיות והשתפכות הנפש שתבע בתפילה. יש תורה בדברי יואל בפרשת ויצא (תרכ"ט), שבה מבואר איך צריך להתחבר לתפילה, להתרומם על ידה. כי הנה **בגמרא** (ברכות כז:) איתא דהאבות תיקנו תפילות שחרית מנחה וערבית, ובתפילת ערבית יש מחלוקת אם היא חובה או רשות (שם כז:), רבן גמליאל אומר חובה ורבי יהושע אומר רשות, ואמר אביי הלכה כדברי האומר חובה ורבא אמר הלכה כדברי האומר רשות. והרי"ף פסק קיימא לן כרבא דרשות, והאידינא נהוג עלמא לשווייה חובה. ומקשה ה'דברי יואל' מה זה 'האידינא', ובכלל מדוע לא תהיה תפילת ערבית חובה כשחרית ומנחה.

אזי הוא מקבל את האור האמיתי של המצוה, לא רק שכר של 'והיה אם שמוע, ואספת דגנך', אלא מה שבאמת מונח באור של המצוה שאין חטא בא על ידו, ומגנא ומצלא. **כל מצוה יכולה לרומם את האדם לדרגות רבות, להציל ולרומם בכל מיני מצבים, אך בתנאי שהמצוה נעשית בשלימות, וצריך לשאוף לגעת באותו חלק של שלימות המצוה.**

ה'דברי יואל' עבד על זה שיעשו כך, יש הרבה מעשיות על מגביות צדקה שעשו בקהילתו לכל מיני צרכים, ואף שטענו לפניו שזה יפריע למגביות המוסדות שלו, לא רצה לשמוע באומרו וכי מי אמר שהמוסדות שלנו חשובים יותר. היה פעם איזו טרגדיה שאברך נפטר ל"ע, ורצו לעשות מגבית בשבת חנוכה, והעסקנים טענו לפני הרבי שאולי לא יעשו מגבית בשבת זו, כי יש חזקה לעשות בשבת זו מגבית לקופת הכנסת כלה, אולם הרבי אמר שאם יעשו כאלו חשובונות לא יוכלו אף פעם להיטיב ליהודי. והאמת, שהסיבה שעושים חשובונות כאלו, זה מפני שמסתכלים על נושא הצדקה בעין מגושמת, כאילו זה לא אור רוחני. הגה"צ ר' מיכאל בער ווייסמאנדל זצ"ל היה עושה מידי פעם מגבית לשיבתו, ופעם לפני הזמן הקבוע למגבית שאלו ה'דברי יואל' אם בשבת הקרובה יערוך אצלם את המגבית, אמר לו ר' מיכאל בער שהעסקנים יעצו לו להמתין כמה שבועות, כי כבר נערכה מגבית אחרת לא מזמן, וכנראה יהיה קשה לאנשים לתת לעוד מגבית. אמר לו ה'דברי יואל' זו דעת בעלי בתים, ואני אומר אדרבה, מצוה גוררת מצוה, בגלל שכבר נתנו אז בוודאי יתנו עוד, לכן תעשה בשבת זו דווקא.

צריך לחיות את האור של המצוה, לדעת איך זה עובד, לא לעשות חשובונות

כשאדם מתפלל אפילו ביחידות ומבין שזה עת צרה, זה עיקר התפילה, זה הדאורייתא.

זה כל כך פשוט, כי יש דברים שאדם צריך, ויש דברים שהוא רוצה, ויש דברים שהוא חולם עליהם, או שהוא שרוי בפחד מאיזה דבר, ומתפלל עליהם, אך גם כשמתפלל לא בטוח שיש לו את התמונה הנכונה, ולא בטוח שמה שהוא מבקש זה באמת הדבר שחסר לו. הנקודה היא להתפלל לרבש"ע מתוך עת צרה, **מה שהאדם צועק מפנימיות ליבו זה הצרה האמיתית שבאה מהנשמה שבקרבו**, הצרה היא לא מה שנראה בעיני בשר, אלא **העיקר הוא לצעוק 'השיבנו אבינו לתורתך'** וכדו', הנשמה של תפילה היא להרגיש שהוא צריך ישועה, 'תעיתי כשה אובד', **זה היסוד וההבנה להתבונן שאנו בעת צרה, זה הדאורייתא.**

עמוד התורה

תכלית התורה היא להביא את האדם לשלימות האמונה בהקב"ה, 'לאנכי ה' אלקיך', שיזכור שהקב"ה מנהיג את העולם בהשגחה מדוקדקת על כל צעד ושעל, להחדיר ידיעת האמונה באדם. יש תורה בדברי יואל שנאמרה כמה פעמים (ראה לך לך תשט"ז ליל שבת, ובכ"מ) על המדרש **תנחומא** בפרשת לך לך (סי' א): 'למדנו רבינו, אדם מישראל מהו שיקבל עליו מלכות שמים כשהוא מהלך, רב אידי ורב הונא בשם רבי יהודה ורבי יוסי בשם ר' שמואל אמרו, **אסור לקבל עליו מלכות שמים כשהוא מהלך, אלא יעמוד במקום אחד ויכוין לבו לשמים באימה ובריאה ברתת וביזיעה ביחוד השם ויקרא 'שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד', כל אחד ואחד ככוונת הלב, ואח"כ בשכמל"ו. וכשמתחיל 'אהבת', רצה מהלך רצה עומד רצה יושב.**

ומביא את המחלוקת הידועה בין הרמב"ן להרמב"ם אם מצות תפילה היא דאורייתא או לא, הרמב"ן לומד שהמצוה מדאורייתא היא להתפלל רק בעת צרה, והרמב"ם לומד שכל התפילות דאורייתא הן. ואומר הדברי יואל' שאלו ואלו דברי אלקים חיים, ובשורש זה לא מחלוקת, כי גם הרמב"ם מודה **שעיקר החיוב מן התורה הוא רק בעת צרה**, ומה שאומר שמצות עשה להתפלל בכל יום, זה רק מיום שחרב בית המקדש, **שמאז יש קליפה של יצה"ר חושך וצלמות**, ואין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו (סוטה מט.), כל אדם יצרו הרע מתגבר עליו בכל יום, **לכן זה נעשה עת צרה לכל אחד, וממילא נעשה חיוב להתפלל בכל יום.** ויתכן לומר שלעתיד לבוא כשיהיה תשועת עולמים, אז כולי עלמא יודו לרמב"ן שלא צריך להתפלל כל יום.

זה הפשט אברהם תיקן תפילת שחרית, כי אברהם השיג את בנין בית המקדש הראשון, וכנגדו תיקן זאת. ויצחק תיקן תפילת מנחה כי השיג את בנין בית מקדש השני, וכנגדו תיקן זאת. וכיון שבתי המקדשות הם דבר המוכרח להיות, לכן שייך לומר בהם חובה. אבל יעקב תיקן תפילת ערבית בלילה הרומז לגלות, שזה דבר שאין מוכרח להיות, ולכן לא שייך לומר שהוא חובה. ומדוייק לשון הרי"ף, שבעצם זה רשות, אבל האידינא שאנו בגלות שווייה חובה.

ההבנה הזו היא אחת מהיסודות שמביאה את האדם להתפלל נכון, וכמו שרואים אצל צדיקים השתפכות הנפש ובכיות בתפילתם, בפרט בימי הדין ובהושע"ר, ועיקר בכייתם הוא על הגלות ועל הקליפה, כי יש להם צער מגלות השכינה, ומבקשים שיהא 'ותחזינה עינינו'.

כך היה אז כך היה צריך להיות. עוד הוא מביא בשם **הבעש"ט הק'** ז"ע על הפסוק **בתהלים** (לו כג) 'מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ', כי האדם סבור בדעתו שלדרכו הוא מהלך אל מקום שהוא חפץ ללכת לצורך תועלתו והנאתו, אבל באמת מה' מצעדי גבר כוננו שהקב"ה מכונן צעדיו ומכוון דרכו ללכת אל אותו מקום לצורך איזו תכלית ומטרה לתקן שם דבר הטעון תיקון, ומחמת כן התגבר בו החפץ ללכת למקום זה ואין אתו יודע עד מה סיבת הרצון הלזה.

ומביא גם לשון **הספר חסידים** (סי' קסב): **יודע האדם כי הכל גוזר הקב"ה, כמה פסיעות יש לו ללכת, וכמה בני אדם יראה, וכמה ראיות יראה, וכן לידי כמה מעשים יבוא, ומה יש לו לעשות. וכן לפה כמה דברים ידבר וכו', ועל הלב כמה מחשבות לאונסו, וכמה דברים לרצונו לטובות או לרעות, שנאמר (ירמיה יז י) 'אני ה' חוקר לב בוחן כליות'.**

לפעמים אדם נכשל בחטא והוא לא יודע באמת איך אירע לו כזאת עבירה, הוא מאוד כאוב על זה, ובאמת הוא צריך להיות כאוב, אבל מאידך הוא צריך לעשות תשובה ולהמשיך הלאה. אדם חושב למה נענשתי שאירע לי מכשול עבירה, ואכן הוא צריך ללמוד מה לעשות כדי לא להיכשל שוב, גדרים וסייגים ופשוט במעשים, אבל בנוסף עליו להאמין שכך היה צריך להיות. וכמו שמבואר **בספרים** שהחטא של אדם הראשון היה צריך להיות, והירידה למצרים היתה צריכה להיות, כי כך היתה תכנית של הנורא עלילה. כשיגיע המשיח נוכל להבין מה היה השלימות שנעשתה מכל זה, **ועכשיו צריך להיות במדריגה גדולה לחיות כך, לדעת שעם הכל ועל אף הכל זה נגזר מלמעלה.**

אומר ה'דברי יואל', **אחד היסודות החזקים באמונה הוא לדעת שהכל מהקב"ה**, העומק של האמונה שהקב"ה מנהיג את העולם זה כשמגיע לסוגיא של חטא, **שאדם יוכל להאמין גם אחרי שחטא ונענש ולומר בליבו שכך היה צריך להיות**. ודאי שצריך לבחור בטוב ויש בחירה, אבל מצד שני אם כך היה אז יש מושג של ידיעה, שהקב"ה ידע שכך צריך להיות. ואם נשאל איך מתחבר בחירה וידיעה, הרמב"ם כבר אומר שאי אפשר להבין את זה בשכל אנוש, אבל **הכל אמת. לאחר מצב של חטא כשאדם מתבונן הוא צריך להאמין שהמגיד מראשית אחרית ידע שכך היה צריך להיות.**

ה'דברי יואל' מדייק בדברי הרמב"ן, שבמקום אחד כותב שכשיצא אברהם אבינו מארץ ישראל חטא ונענש על כך, ובמקום אחר כותב שזה מפני שהיה צריך לכבש הדרך לבניו, מעשה אבות סימן לבנים, לכאורה זה נראה סתירה אם זה עונש או שזה צריך להיות. אך הוא מביא את **המדרש הנחומא** (וישב סי' ד) על הפסוק 'לכו וראו מפעלות אלקים נורא עלילה על בני אדם' (תהלים סו ה): **היה הקב"ה מבקש לקיים גזירת 'ידוע תדע', והביא עלילה לכל דברים אלו, כדי שיאהב יעקב את יוסף וישנאוהו אחיו, וימכרו אותו לישמעאלים, ויורידוהו למצרים, וישמע יעקב שיוסף חי במצרים, וירד עם השבטים וישתעבדו שם**. וכך גם כאן, הקב"ה הביא אצל אברהם אבינו מצב של חטא כדי שיכבש הדרך לבניו.

ה'דברי יואל' מביא שם את מה שכתב הרמב"ם בפירוש **המשניות למסכת ברכות**, שכשיבוא העת להיפרע יזדמנו סיבות שיבוא במשפט. זה עמוק עמוק מי ימצאנו, אבל צריך לדעת לעשות במוח החילוק, אם

כשהיה בן שמונה עשרה וכדו', **עליו גם להבין שעכשיו יש לו להתעלות מזה, להבין שמשמים הניחו אותו במצב זה כדי שינצל את כל העבר לעבודת ה'.** זו נקודה אמיתית, צריך לנצל את כל כשלונות העבר כדי להתקדם, לא להיות בעצבות, להבין שאדרבה 'מרחוק ה' נראה לי', בגלל מצבים של ריחוק אני יכול לעשות תשובה מאהבה, להבין שהקב"ה עושה חסדים אפילו לכהן מרוחק, צריכים ויכולים לתפוס נקודה זו.

וזה הפשט במדרש תנחומא שמו'אהבת' יכול כבר ללכת, כי חכמים לא רצו למנוע מאדם שילך את הפסיעות שנגזר עליו ללכת, **ברגע שכבר קלט את האמונה יכול להמשיך ללכת, זה חלק מהעבודת ה',** חלק מהשלימות, רצה עומד רוצה יושב, שגם בשעת קריאת שמע תמשיך בדרכים שלך, **היכן שהקב"ה מנחה אותך.** זה חלק מהסוגיא של להיסמך על הקב"ה, להסיר את קליפת ה'כוחי ועוצם ידי'.

כללו של דבר, למדנו מבעל ההילולא זי"ע שלוש הבנות והשגות של שלימות. הבנה בשלימות הצדקה, של לעשות אחרים, של אין חטא בא על ידו. הבנה בשלימות התפילה בעת צרה, לעקור את היצר של חושך וצלמות. והבנה בשלימות האמונה, מה שנורא עלילה מנהיג בגזירת עליון, ולדעת שאני לא מבין ולא יכול להבין, כך היה צריך להיות ועכשיו אעבוד אותו עם זה, לעשות תשובה להמשיך הלאה ולהיות בשמחה. אמנם צריך הרבה מסירות נפש כדי להגיע לזה, אך מכל מקום האדם הפשוט צריך לקחת מוסר מזה, שיביא אותו למשהו עבודת ה' טובה יותר.

זכותו יגן עלינו.

אמנם **לחשוב לפני העבירה שכך צריך להיות, זה טפשות ורשעות, כי בוודאי יש בחירה וצריך לבחור בטוב,** ומי שמשתמש עם האמונה לעשות עבירות הוא מרחק עצמו מההקב"ה, אבל **לאחר שכבר נכשל עליו להאמין שכך היה צריך להיות.** וגם בכל דבר לא טוב שקורה לאדם בגשמיות או ברוחניות, עליו לעשות חשבון הנפש ולומר זה מגיע לי, ירא שמים אמיתי עושה חשבון כזה גם על הצרה הכי גדולה, **הוא מתבונן שזה לא מופרך שמגיע לו כך מחמת מעשיו,** מי שרחוק מה' יש לו קושיות על הנהגת ה', אבל ערליכער יוד מכיר את החסרונות שלו, ומבין שזה מופרך לשאול למה עשה ה' ככה, הוא מפשפש במעשיו ומבין שכך היה צריך להיות, הייתי צריך לעבור את זה.

אדם עושה לפעמים חשבון הנפש ונופל בכזה מין עצבות שהוא לא יכול לצאת מזה, הוא תולה את הצרה שאירעה לו בעבירות שנכשל בהם, ומגיע למחשבות שאילו לא היה עושה עבירה פלונית היה הקרוב שלו עוד חי, אלו הן מחשבות שיכולות לזעזע בן אדם, הוא אומר הייתי טיפש כי לא תפשתי את העומק של העבירה. והאמת שהאדם צודק בזה אבל לא צודק, הוא צודק שהעבירה מביאה לעונש ולהפסד, העבירות הביאו לחורבן הבית, ועוד גזירות נוראות, ורבים חללים הפילו. אבל הוא לא צודק, כי המגיד מראשית אחרית ידע מזה, לא מבינים למה הקב"ה עשה זאת, מתבוננים ומבקשים סייעתא דשמיא על ההמשך, וכך יש הצלחות.

כשאדם מתבונן לאחור ומבין כמה היה טיפש בצעירותו כשנכשל בעבירות,

יום שני פרשת שופטים כ"ז מנ"א תשפ"ג

הצורך לקבל דווקא מרב שלנו חפץ ואופן מציאת רב כזה

אמונת חכמים בדורנו פרק ז'

דיבור אחד נחלק לכמה לשונות

כיצד הדבר פועל? מבאר ה'אגרא דפרקא' כי הרב והתלמיד הם בחינת הזיווג, וכמו שרואים בענין הזיווג שהמקבל מוליד כל פעם תולדה חדשה, כך הוא אצל התלמיד. ובלשונו: "כן התלמיד כל מה שיתבונן שוב בדברי רבו, יתיילדו לו בכל פעם חידושים אחרים אמיתיים בתורה ועבודה". ומוסיף עוד: "ולזה תמצא כמה בני אדם שומעים איזה דבר תורה מרב אחד, זה יתבונן על-ידי זה חידוש אחד בתורה וזה חידוש אחר, הוא ג"כ בדמיון הגשמי, כמו זכר אחד המשפיע לכמה נקיבות, ואעפ"כ כל אחת תוליד תולדות בצורות אחרות. וזה יתפרש בתורה (דברים ד, ה) שאמר משה ראה למדתי אתכם, התחיל ביחיד וסיים ברבים, אך הוא דהנה בשעת קבלת ההלכה ממשה, כל ישראל כאיש אחד חברים קבלו ההלכה כלשונה וכצורתה, וזה הכוונה, ראה, כל ישראל כיחיד, אבל אעפ"כ למדתי אתכם, לרבים, כי לכל אחד יגיע לו בפני עצמו לימודים אחרים".

כל אחד סובר שאליו התכוון הצדיק

יסוד זה מופיע כמו"כ בהרבה מספרי החסידות, ואחד מהמקומות שהוא כתוב בהרחבה הוא ב'מאור ושמש' (פרשת דברים). ה'מאור ושמש' כותב שם בענין התוכחה שמשא רבינו נתן לכל ישראל שאצל

מחדש חידושים אשר לא שמע מרבו

באגרא דפרקא לבעל בני יששכר (אות ק"ג) הביא לשון הזוהר (פרשת וישב): תָּא חָזִי, הָאִי מָאן דְּאֶסְתַּפֵּל בְּמָה דְּאֹלִיף מְרַבֵּיהּ, וְחָמִי לִיה בְּהֵוָא חֲכָמָתָא, יְכִיל לְאֶתְסַפָּא בְּהֵוָא רוּחָא יְתִיר. פירושו: בוא וראה, מי שמשתכל במה שלמד מרבו, ורואה אותו עם החכמה ההיא שלמד ממנו, יכול להתווסף יותר ברוח ההיא.

וכתב באגרא דפרקא: "נשמע מזה, המתבונן ומסתכל באיזה דברי תורה שקיבל מרבו, יתווסף לו על-ידי זה לבוא ממושכל למושכל, גם לחדש חידושים אשר לא שמע מרבו". כח החידוש שהרב מכניס בתלמיד, הוא כה חזק, שהתלמיד יכול להבין הרבה יותר ממה שהרב עצמו אמר. כך מפרש ה'אגרא דפרקא' את הלשון "יכיל לאתוספא בהווא רוחא יתיר". יתיר פירושו: יותר ממה ששמע מרבו.

והנה לנו יסוד חדש בלימוד החכמה ובענין רב ותלמיד אשר הוא מהיסודות שהבעל שם טוב הק' זי"ע רצה שאנשים יכירוהו, ושיידעו כמה חכמה יכול האדם להשיג אם ייגש במהלך זה אל לימוד החכמה. והיסוד הזה כולל בתוכו חידושים גדולים. עד כה אנו רגילים שהאדם צריך להתבטל לגמרי לדברי רבו ולהשקפתו. רק מה שרבו אומר ותו לא. וכאן כתוב שכאשר המקבל/התלמיד יש לו ביטול נכון, נולדים אצלו חידושים אשר לא שמעם מעולם מרבו.

כשהוא מפרש את הפסוק **בתהלים** (טז, ד): "ירבו עצבותם אחר מהרו". כשיצאו, חזר כל אחד על הפירוש ששמעו, וכל אחד אמרו באופן אחר לגמרי. האחד אמר: "ירבו עצבותם" - במה נתרבת העצבות? "אחר מהרו" - על-ידי שממחרים את האחר, כלומר את המחר, את מה שיבוא לאחר זמן. יסוד כזה יקר! האדם עצוב ואבוד לגמרי. מה קרה? - הוא רוצה לראות כבר את מה שעתיד לקרות. אבל השעה טרם הגיעה. הוא דוחק את השעה. הוא ממחר למה **שצריך להגיע מאוחר יותר. זה מה שגורם לריבוי העצבות.**

השני פירש: "ירבו עצבותם" - כשהאדם שרוי בעצבות. "אחר מהרו" - הוא ממחר להביא על עצמו עצבות האחרת. **עצבות גוררת עצבות.** האמת שיכולים לראות כן בחוש שכאשר האדם שרוי בעצבות, הוא מתחיל לראות את הכל צבוע בשחור. "זה לא טוב, זה לא טוב, זה לא טוב, והכל עמוק באדמה". אכן כן, זוהי תכונת העצבות לגרור אחריה עוד עצבות. והשלישי פירש: "ירבו עצבותם" - **אם האדם שורה בעצבות, "אחר מהרו" - הרי הוא נותן בזה מתנה לסטרא אחרא. מוהר, מלשון מוהר הבתולות.**

כשראו שאין ביניהם תמימות דעים בפירושו של הרבי, נכנסו שוב למעונו ושאלוהו מה הפירוש הנכון. אמר להם ה'בית אהרן': **"שלושת הפירושים נכונים וכל אחד שמע מה שהיה צריך לשמוע"**. ממש כיסוד דבריהם של הבני יששכר והמאור ושמש.

וכן היו עוד מהצדיקים שידוע עליהם שהיו פועלים באופן זה. הם היו מספרים סיפורים וכל אחד היה מבין מה שהיה צריך להבין, וכעדוּתו של ה'מאור ושמש' על הרבי ר' אלימלך. ועוד יש מבבל התניא

הצדיקים יש בחינה כזו שהם אומרים דיבור אחד והוא מתקבל אצל כל אחד לפי מה שנוגע אליו. וכותב שם בלשונו: "כאשר ידוע ומפורסם מאדמו"ר איש אלוקים מו"ה **אלימלך** זצוק"ל שהיה עומד לפני ביתו וסבבוהו בני אדם בעגולה והוא היה עומד באמצע וסיפר איזה מעשה באיזה ענין לפניו, וכל אחד ואחד מהם היה לבו נשבר על שנים עשר קרעים, **וכל אחד מהם סבר שסיפר המעשה הזאת עבורו ומרמז על מעשיו אשר לא טובים אשר עשה**, וזה סבר שאליו הדברים מגיעים. **כן היה אצל כל אחד ואחד. הגם שהצדיק כונתו בסיפור המעשה לאיזה ענין הצריך לו**, או שמכין שיצא מהם איזה מוסר והנהגה, אף על פי כן עלהו לא יבול, והם שוים לכל נפש השומעים דבריו. וזה (ע"ז יט, ב) אפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכים לימוד".

הנה כשלומדים את דברי ה'מאור ושמש', נשמעים הדברים שיסוד הוא בצדיק ולא באנשים הפשוטים כערכנו, ואם כן אין זה נוגע אלינו לענין מעשה, כי ממה נפשך, מי מאתנו שהוא צדיק, זה ממילא יתקיים אצלו, ומי שאינו צדיק והבין איזו הבנה מתוך דיבור ששמע, יאמר בלבו: "אולי מי שמפיו יצא הדיבור הוא צדיק". אך לאור מה שראינו מדברי ה'אגרא דפרקא', אנו מבינים שיסוד הוא שפועל תמיד בין רב לתלמיד ולא דווקא כשהרב הוא צדיק יסוד עולם, אם כי בוודאי כשהרב הוא צדיק, יש לזה כח כפול ומכופל.

כל אחד שומע לפי צרכו

ובענין יסוד זה יש לנו מעשה מקובל מה'בית אהרן' זיע"א ונדפס בספר "פרי ישע אהרן". פעם פקדו שלושה חסידים את מעון קדשו והוא אמר בפניהם דיבור אחד

נקודה אחרת. זוהי המהות. כשנעשה חיבור בין המשפיע והמקבלים, לא סתם שהוא משליך להם איזה דיבור, אלא המקבלים ניגשים אל דבר החכמה באופן שהם מוכנים להוליד - הם רוצים שיואר בהם דבר מה שקיים אצלם, וידוע להם שאינם יכולים לבד, אלא הם זקוקים למשפיע, לרב שיטיל בהם איזה דבר חכמה, כי אז נרם יידלק - אזי כל אחד שומע ומבין דבר אחר לגמרי. האחד שומע יסוד זה והשני שומע יסוד אחר, ואין זה מוגבל. יתכן שיהיו שם חמשה עשר חסידים וכל אחד יקבל הבנה אחרת, **ואע"פ שיאמרו כולם את הדיבור באותן אותיות, לא תהיה הבנתו של זה כהבנתו של זה,** כי אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו נאמר, ואין אתה יכול להגיע למקומו.

והחידוש הנפלא בהבנתו של האגרא דפרקא' הוא, **שהאדם עצמו כל פעם שיחזור על דבר החכמה ששמע מרבו, יקבל ממנו הבנה חדשה, כי כל פעם הוא נמצא במצב אחר וכל פעם הוא מבין את החכמה לפי מצבו.** הן כך אמרו חז"ל "אין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה", כי החכמה אין לה גבול, וככל שהאדם מתבונן בה שוב ושוב, הוא מקבל בה כל פעם הבנה אחרת, כי כך הוא הכלל בדברי תורה הוא שכל פעם שאתה ממשמש בהם, אתה מוצא בהם טעם.

נר ה' נשמת אדם

ועוד מתווסף לזה שכאשר האדם ניגש ללימוד החכמה, הוא מבין שהוא עצמו נברא מהתורה וכל דברי התורה קיימים אצלו. ויסוד זה מופיע ב'פרי הארץ' במאמר הראשון לפרשת ראה. הוא מבאר שם הרבה שהאדם צריך לגשת לכל מצוה ולכל דבר תורה בידיעה שכל התורה נמצאת אצלו

שסיפר על שלושה שבאו לקבל תורה מפי המגיד זיע"א וכל אחד שמע והבין לפי שורש נשמתו, וכך יש הרבה עובדות וסיפורים על דרך זו.

כי אתה תאיר נרי

אך כאמור, החידוש שאנו רואים בדברי האגרא דפרקא' הוא שמדובר ביסוד בעבודת ה' שנוגע לכל אחד ואחד. האגרא דפרקא' מסביר כיצד הדבר פועל. החכמה שברא הקב"ה, היא הרבה יותר עמוקה מהאותיות שנראות לעין. כך זה כשלומדים פסוק בחומש, כך זה כשלומדים סוגיא בגמרא, וכך זה כשלומדים דברי הראשונים. **אותיות התורה הן רק כלים שהאדם יוכל להעיר על ידן איזה אור, הבנה, קרבת אלוקים, חיות שקיימת בנשמתו.** וכיון שכן, החכמה אינה מוגבלת כלל. כשנתן הקב"ה רשות לאיש הישראלי ללמוד חכמה, היינו דברי תורה, ראשית חכמה יראת ה', פירושו של דבר שאיזה דבר חכמה נכנס אל האדם ומוציא ממנו הבנות שקיימות אצלו בנשמתו. סך הכל זה מעורר חלקי נשמה אצלו. אין זה דבר יבש שמגיע מבחוץ, פיסת מידע שנכנסה למוחו ועכשיו הוא יודע אותה וזוכרה ורוצה להוסיף עליה. לא ככה זה עובד. התורה והיהודי הם זיווג כשטיפה של חכמה נכנסת באדם, אם ייגש אליה בביטול נפלא, בתשובה וברצון לקבל, ובאמונה חזקה בחכמה מתוך ידיעה שהיא מתפשטת להרבה אופנים, יתעוררו בו חלקי נשמה. דבר אחר לגמרי יקרה לו, כי הוא יגיע עם נשמתו, עם מצבו, עם נסיונו, עם חשכותו. וכמו שאמר דוד: "כי אתה תאיר נרי, ה' אלוקי יגיה חשכי". יש נר ודבר החכמה צריך להדליק אותו. הוא צריך לפזר את החושך שבנשמה.

כשניגשים אל דבר החכמה באופן כזה, פשוט הדבר שאצל כל אחד הוא יאיר

ללמוד אצלו, יש בכוח לפתוח את דלתי נשמתו.

בדרך כלל מפרשים שאין האדם יכול להצליח כשהוא לומד ממי שאין לבו חפץ, כי אז אינו שומע ואינו רוצה לקבל. כשמכריחים את האדם לשבת באיזה שיעור, אין הוא יכול לשמוע. הכל נכנס באוזן אחת ויוצא תיכף ומיד מהשניה. אך בדברי ה'בני יששכר' מבואר שהיסוד הרבה יותר עמוק. **אם אין האדם לומד ממי שלבו חפץ, אין דברי התורה יכולים לגלות את הכוח של חידושי התורה הקיימים אצלו.** כל אחד יש לו בלבו דבר שהוא היה צריך להבין, אך הוא צריך להתחיל לחיות, הוא צריך להתרגש. משהו צריך לקרות לו, ואם הוא רואה שזה לא קורה, יחפש רב אחר. הוא צריך לרב שלבו חפץ בו, לרב שיגרום לו להתחיל לחשוב ולהתמלא חיות.

אכן **הצדיק יש לו כח מיוחד להעיר את נשמת התלמידים באופן מיוחד**, הן מפני שהוא נשמה כוללת והן מחמת עוצם קדושתו, כי ככל שהאדם יותר קדוש וטהור, יש לו כח יותר גדול להשפיע, כי זוהי מדת הצדיק. ויותר מזה, כשהצדיק לומד דברי תורה, הוא לומד אותם עם אור התורה, עם עומק התורה. הוא עצמו לומד תורה לשמה, וכיון שכן, זה יכול להעיר את האור שמאחורי האותיות אצל התלמיד. מה שאין כן כשהרב עצמו מתכוון אך ורק אל האותיות, ולפעמים כוונתו אף להגדיל את עצמו, כי אז איך דברי תורתו יוכלו להעיר אצל התלמיד את האור שמאחורי האותיות ודיו לבא מן הדין להיות כנדון. לכן פשוט הדבר שאם הרב הוא ירא שמים, זה יועיל באופן הרבה יותר חזק.

יתבונן אדם חי גבר על לימודיו

והנה כל זה פותח לנו דבר מעשי בענין

בנשמתו. "אם רק אגש לזה נכונה, דברי התורה הקיימים אצלי יתעוררו אצלי ויתחילו להאיר, לפרות ולרבות". וכשהאדם הולך אל הרב, אל הצדיק, הוא מחפש שנשמתו שלו עצמו תתחיל להאיר, כי תכלית האדם היא שחלקו בתורה יתגלה לו, שיבין דברים כפי שרק הוא יכול להבינם, כי יש לו את חלקו המיוחד לו בתורה.

ה'בני יששכר' אומר כך: אם תיגש אל דברי התורה באופן זה, ותבין שאם סתם תלמד את דברי התורה, זה לא יאיר בך כך, אלא אתה זקוק לביטול, להתלהבות, להתבוננות, כי יש משהו מתחת לדברי התורה, יש איזו אמונה. האמונה בחכמה, האמונה בחכמים... האמונה היא שכל דבר חכמה יש לה דבר עמוק מעבר למה שנראה לעין, ותרצה שזה יתחיל להאיר בך, זה באמת יתחיל להאיר בך ותתעורר לתחיה. לכן האדם מתמלא חיות כשהוא מגיע אצל רבו, כי חלקי נשמתו מתחילים להאיר. וכשיתבונן בדברי רבו שוב ושוב, יתוספו לו חידושים אשר לא שמע אותם מרבו כלל, כי הם החידושים שלו, אלא שלרבו יש את הכוח להעיר אצלו אותם חידושים.

מפתח לדלתי הנשמה

זהו הפשט במה שאמרו **חז"ל** שחוץ ממה שהאדם צריך ללמוד את מה שלבו חפץ, הוא **צריך גם ללמוד ממי שלבו חפץ**. האדם צריך ללמוד תורה ממי שהוא נמשך אליו. **כי השייכות בין המשפיע והמקבל צריכה לגרום לכך שחלקו בתורה של המקבל יתעורר**, ושייכות כזו יכולה להיווצר רק כשהמקבל מרגיש משיכה בלבו אל המשפיע. אלמלא כן, חידושי התורה שקיימים בנשמת התלמיד, אינם יוצאים לחוץ. הרב דומה למפתח, ולא כל מפתח מתאים לכל דלת. רק מי שלבו חפץ

מהבעיות הגדולות של האדם היא שהוא ממהר כל הזמן אל הדבר הבא, ועל-ידי כן הוא מפסיד חיים. והרי הדבר פשוט שכאשר האדם מפסיד חיים, הוא בא לידי עצבות.

אכן היסוד הזה קיים בכל חלקי חיי האדם, בין כשהאדם מחפש להגיע לשלב הבא בחיים. הוא חושב שהוא רוצה להגיע כבר שמה - "לפלוגי כבר יש ולי עדיין לא". הוא ממהר וזה מה שמביאו לידי עצבות. ובין כשהאדם לומד ורץ אל הדבר הבא, ובגלל כן, הוא מפסיד את מה שגלום במה שהוא לומד.

הנה לא מכבר הבאנו את המושג שהאדם מוצא את עצמו באיזה פסוק בתהלים וחוזר עליו פעמים הרבה, וכעת אנו רואים שמדובר ביסוד פשוט שהיבני יששכר' מביא כאן. מצאת פסוק שמדבר על מצבך? התעכב עליו. חזור עליו, עשרות פעמים, מאות פעמים. לא סתם מפני שהפסוק הזה נותן לך חיזוק, אלא מפני שאם אתה מתחזק על ידו, סימן הוא שפסוק זה מדבר אליך, ולא רק מה שהבנת בפעם הראשונה, אלא האור שחבוי בו מאחורי אותיותיו. זוהי האמונה בתורה ובנותן התורה. אתה רוצה מה שחבוי מאחורי האותיות הנראות לעין. אמור את הפסוק שוב ושוב. האמן שיש בו אור שיכול להאיר את החלק החשוך שבך. ולא רק עם פסוק בתהלים הוא כך, אלא גם כשהאדם לומד באיזה ספר. הוא לומד אותו שוב ושוב ונותן לעצמו משלים כדי שיוכל להתחבר עם הכתוב.

תלמיד ורב, שאם האדם הוא מבקש ודורש, אינו יכול להרשות לעצמו שיחלוף עוד שבוע, עוד חודש, עוד שנה, ולא ירגיש שמהו נפתח אצלו, שהוא מתחיל להבין דברים, שהוא מתחיל לחדש דברים, כלומר, שהבנות והרגשות חדשות מתעוררות בנשמתו. אם הוא רואה שעדיין זה לא קרה, הוא צריך להתחיל לפעול שזה יקרה. עדיין לא הגענו אל ענין ההתקשרות לצדיקים, אבל אנו מדברים כעת אל היסוד הנפלא שהבעל שם טוב הק' ייסד שהכוח הטמון בביטול שיש לו לאדם לרב ירא שמים, הוא כח עצום ביותר. ובעיקר מתכוונים לומר לאדם: עליך להבין שכל עוד אין נשמתך מתחילה לפרות ולרבות במדת מה, אינך חי. או שאתה ישן או שאתה חצי מת. אתה חייב להגיע למקום שדברי החכמה שקיימים אצלך יפרו וירבו.

על כן מדריכים את האדם שכאשר ילמד תורה, ילמד אותה באופן של ביטול. הביטול יכול להיות לרב שעדיין מתהלך בין החיים והוא יכול להיות לספר חסידי, כמו שמבואר בספרים יסוד זה. למשל, אם האדם לומד דיבור בספר חסידי ואינו מתבונן בו שוב ושוב למצוא את האור שמסתתר בו, הוא מפסיד את העיקר שקיים בו. הוא לומד אותו במרוצה וממשיך הלאה. הוא לומד את דברי האור החיים' הק' ואינו עובר עליהם כמה פעמים כדי להרגיש שהוא מתחבר עם האור שמאחורי האותיות. כשאין האדם מרגיל את עצמו לגשת לדבר חכמה באופן זה, אין הוא יודע מה הוא מפסיד. כל פעם שהוא נוגע בחכמה ומרגיש שיש כאן משהו, הוא צריך לגשת באמונה גדולה, בביטול נפלא - "אני רוצה להוציא את מה שיש כאן".

פסוק לי פסוקך

ועוד יש שהאדם אינו מתבונן בתורה שלומדים במקומו. הוא אמנם יכול לומר...

ירבו עצבותם אחר מהרו

זה באמת הפירוש הראשון שראינו לעיל בפסוק "ירבו עצבותם אחר מהרו". אחת

כשהאדם מתבונן: "רגע אחד! אני מתמודד עם היצר הרע, אני מתמודד עם תכונת נפש שמפריעה לי, אני מתמודד עם בעיות קשות. היכן האור שצריך להאיר שם?"... **כל עוד אין האדם שואל לעצמו את השאלה ואינו מגיע להבנה עצמית, עדיין אינו חי.** בינתיים לא קרה כלום. בחכמת התורה לא קרה עדיין דבר, ובעיקר בפוטנציאל של רב ותלמיד עדיין לא קרה דבר. **רק כשהאור מגיע לשם, אז נולדת תולדה חדשה לנשמה אשר זוהי שלימותה של הנשמה.**

והאדם צריך לחפש, ואם הוא רואה שזה עדיין לא קרה, הוא צריך להתבונן יותר. **ואם ההתבוננות אינה מועילה, הוא יכול לפנות לרב אחר שלבו חפץ ללמוד הימנו,** כי אין אדם לומד אלא ממי שלבו חפץ. אף אחד לא יכול להכריח אותך להשאר דווקא כאן. ויש בזה הבנה נפלאה.

הוי גולה למקום תורה

יש שני יסודות שמביאים לאדם את האור הבלתי מוגבל שחכמת התורה יכולה להביא לאדם, והאחד הפוך מן השני. האחד הוא מה שהבני יששכר אומר: **יש לך רב? התבונן בדבריו. עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם, עד שזה יתחיל להוציא ממך חידושים על גבי חידושים.** והיסוד השני ההפוך מהראשון הוא **שאם האדם אינו מרגיש כלום במקומו, אין זה מדבר אליו, אין זה מתכונת נפשו, אין הוא מרגיש שלבו חפץ בו, אומרים לו חז"ל: עזוב ולך למקום אחר.** מדוע אתה נשאר לשבת כאן בגלל גיסק ובגלל המוסדות ובגלל חשבונות. קום ותתחיל ללמוד תורה. כרגע אתה מתהלך כמת. אתה רוצה להיפטר מן העולם בצורה כזאת?! חז"ל הרי אמרו שאין האדם לומד תורה אלא ממי שלבו חפץ ובינתיים אין לך חפץ בכאן, וכיון שכן,

הוא יכול לומר שבמקומו הקפידו עד מאוד על זה וזה. הניחו שם דגש חזק על כך וכך. ובעיקר הוא יודע לומר ממה לא החזיקו. את הדברים האלה טפטפו לו במוחו אלפי פעמים מאז היותו בן שלוש והוא יודע לחזור עליהם מתוך שינתו, אבל תורת רבותיו אינה פרה ורבה אצלו, זאת הגם שהוא מתלהט ומתלהב מכל אשר מסביב. פירושו של דבר שלא השכיל להוסיף ולחדש מדיליה. במקומך מלמדים כך וכך, נכון. עכשיו תנסה להבין מה מתחבא בזה, מה זה נוגע לחיך, לגבי האופן שאתה מתפלל, לגבי הגישה שיש לך בין אדם לחבירו, לגבי העצות בסור מרע שנוגעות לך. איזה עצות בעבודת ה'? איזה אורות? איזה הבנות? איזו חיות יש לך. כן, אתה. **עליך להתחיל ללמוד ולהתבונן עוד ועוד בתורת רבך.**

כשהאדם יעשה זאת, יתחדשו לו חידושים, ורק אז תוכל נשמתו להתמלא חיות. והדבר מוכרח שאתה מוסיף עכשיו **חידוש ששייך אליך דווקא ורק אתה יש לך אותו, ואף לא שמעת אותו מרבך.** אם שמעת אותו, אם המשפיע שלך אמר לך אותו באותן מילים, לא על זה אנו מדברים. עדיין אינך חי ולכן הכל חיצונית אצלך. האדם יכול לחיות רק כשנשמתו נדלקה, ונשמתו נדלקת כשהוא מחדש דבר שלא שמע מרבו, אך הגיע אליו על-ידי רבו. רבו אמר אליך וכשהגיע אל נשמתו שהיא ב"ת, נולד גימ"ל. עכשיו ניתוסף לו חיים על חיותו. וכלשון רש"י לגבי ט"ו באב שמוסיפים לו חיים על חיותו. כשהאדם לומד עוד תורה, מתווספים לו עוד חיים על חיותו. עכשיו הוא חי. כל עוד הדבר הזה לא קרה - אינו חי.

ואיך הדבר הזה קורה? - אומר ה'בני יששכר': אני אומר לך בדיוק איך זה קורה.

אם ילמד האדם ספר באופן זה ויתייגע בו ויצמח אתו בדרכו של ה'אגרא דפרקא', חלקים גדולים מהענין יתקיימו בו, אם כי חלקים מסוימים שבנויים על גבי זה לא יתקיימו בו רק אם יהיה לו רב חי.

חיפוש אחר חיפוש

ובחזרה אל הנקודה. **ראשית צריך האדם להתבונן בדברי רבו.** בתנאי שיש לו רב. לפעמים אין לו לאדם בכלל רב להתבונן בדבריו. אבל אם יש לו, ילמד את דברי תורתו באופן האמור. **ואם אחרי כל מה שהוא משתדל להתבונן ולהתפלל, אינו מתחבר, עליו לחפש רב אחר.** דומה הוא למי שמחפש ספר חסידי ללמוד. איזה ספר? אינו יודע. הוא מנסה ספר זה וספר זה. לוקח לו זמן עד שהוא מוצא איזה ספר פותח את נשמתו. "איזה ספר או איזה רב מדבר אלי וגורם לנשמתי לפרות ולרבות?".

ברם, **האדם יוכרח להסכים לאותו עמל ויגיעה כדי שיוכל לעורר את החיות הקיימת בנשמתו.** אם יתייאש באמצע, זה לא יקרה. אי אפשר להכריח את האדם לעורר את החיות. אפשר רק לומר לו שיעשה מה שצריך לעשות, וכדברי ה'אגרא דפרקא', **שיאמין באור החכמה ושיתבונן שוב ושוב.**

הקושי והקלות בימינו

עיקר הסיבה שכל-כך הרבה בני אדם אינם מגיעים בימינו לפוטנציאל שלהם ברוחניות ואין נשמתם חיה ומאירה, הוא מפני שיש להם בעיות טכניות, גדולות באמת, שמונעות מהם לחפש ולעשות ככל האמור. אבל אם האדם לא יחפור, הבאר לא יביע מים. נשמת האדם היא באר, וכדי שתוכל להביע מים, צריך להשליך בה דבר

שום דבר לא יקרה ממך. כל השאר לא יעזור לך. זה שאתה עומד כאן סביב אותן מחיצות, הבל הוא. צריך שיהיה אל"ף, אחר-כך יוכל להיות ב"ת וגימ"ל ודל"ת. אם אינך לומד, אם אינך חי, אם אין נשמתך מאירה - אתה שרוי בצרה גדולה. אתה חייב להתחיל לחפש.

אכן מה הבעיה כשלומדים את היסוד השני בלי הראשון? הבעיה היא שהאדם תמיד נוטה כשאינו מרגיש כלום לברוח ממקומו מאשר להתבונן ולמצוא במקומו את חיותו, כי **זה דורש עבודה עצמית פנימית לחשוב ולחדש ולהתבטל.** יש בזה גם **עבודה של עמל ויגיעה וגם עבודת המידות וגם תפילה לה' שיפתח לו את לבו.** לברוח הוא תמיד דבר יותר קל. אך מילתנו כבר אמורה בשיעורים על לבו חפץ שנמסרו בתקופת חג השבועות, שאין כזה מושג לברוח. יש מושג רק ללכת. **בריחה אינה מועילה לאדם כלל. רק ההליכה אל מה ואל מי שלבו חפץ - מועילה.**

ובכן מה חז"ל רוצים מן האדם? חז"ל אומרים לו כך: כשחכמת התורה תתחבר אליך, היא תגלה את החיים שנמצאים בנשמתך. שום דבר אחר בעולם חוץ מהתורה, אינו יכול לגלות את החיים מן הנשמה. **וכשהתורה תידבק אליך, כמה תתמלא חיות! כל-כך יאיר לך עד שכל בעיותיך יתבטלו כאילו לא היו, וכל העצות לעבודת ה', לקרבת אלוקים ולדביקות, יתגלו לך.** אבל **חכמת התורה יכולה להדבק בך רק כשתהיה בדרגה גבוהה של קבלה וביטול ותפילה לה',** ואז הרב יאיר בך מאור התורה.

וכאמור, חלקים גדולים מזה יכולים להיות על-ידי ספר גם-כן. המושג שיש לקבל מרב חי, זה רק חלק מהענין, אבל

ולחרוש בו ולקבל ממנו חיות נפלאה, וכן הוא יכול לקבל חיות מרב מבלי שהדבר ייודע לאיש. הוא יכול לשמוע שיעורים בלי סוף וכל זה מבלי שיצטרך לשנות את קהילתו, וכך תהיה לו עכ"פ התחלה לדבר הזה. צריך לזכור שאורות גדולים ביותר ממתנינים לכל מי שיסכים לקבל תורה באופן זה, ועבודה גדולה היא, ואם יעשה אותה, נשמתו תאיר ויתקיים בו 'תורה מגנא ומצלא'. כשהאדם מגיע לחלקו בתורה, התורה מלווה אותו ומגינה עליו והוא נעשה מלא חיות.

חכמה, ואז הוא צריך להתבונן בו ולעבוד אתו הרבה, עד שנשמתו מתחילה להאיר.

אכן בימינו מצד אחד נעשה מאוד קשה לחפש, כי האדם נעשה קשור למקומו, וכשהוא רק מעלה בדעתו לצאת למסע חיפושים, מיד צץ לו הפחד מקרוביו וידידיו ומכיריו שידברו עליו סרה, וכך הוא מוצא את עצמו קשור מכל הצדדים ואין לו את האומץ לעשות את הדבר הנכון ולחפש את מי שלבו חפץ. אך מצד שני המציאות בימינו היא שהאדם יכול לפתוח ספר

מדור

אור החיים הק'

ערש"ק פרשת שופטים ה' אלול תשפ"א

הדרך להשתחרר מפחדים על-פי התורה

הנצח לחי עולמים

כך מספרים שבתקופת חייו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל ערכו המשכילים הצגה במטרה לצחוק מהתורה ר"ל, בהצגה ראו חיילים מוכנים לצאת לקרב, ואז קם השוטט והכריז: "מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו", וחלק מהחיילים הלכו, ושוב הכריז: "מי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילך וישוב לביתו", ושוב התנערו חלק מהחיילים והלכו. ושוב הכריז בשלישית: "מי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישוב לביתו", וגם הפעם הלכו חלק מהחיילים. וכשהכריז: מי האיש הירא ורך הלבב מהעבירות שבידו ילך וישוב לביתו", הלכו כל הנשארים ולא נותר כי אם יהודי אחד רזה וצנום. בזה קיוו ללגלג על התורה ר"ל. וכשמסרו את הדברים ל'חפץ חיים', אמר כמנצח: "הם החסירו את הסוף. הסוף הרי היה שיהודי צנום זה הלך למלחמה וניצח".

פחדו בציון חטאים

עד כאן חומש רש"י וגמרא. אולם האוה"ח הק' מגיע עם חידוש נפלא, וזה לשונו: **רבתינו ז"ל אמרו זה הירא מעבירות שבידו, פירוש על דרך אומרו** (ישעיה לג, יד) **פחדו בציון חטאים, שכל מי**

מי האיש הירא ורך הלבב

פי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם פי ה' אלהיך עמך המעלה מארץ מצרים וגו' והיה קקרבכם אל המלחמה וגו' ודברו השטרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו וגו' ויספו השטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו.

והביא רש"י פלוגתת רבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי במסכת סוטה (מד, א), וזה לשונו: איש הירא ורך הלבב - רבי עקיבא אומר כמשמעו, שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה. רבי יוסי הגלילי אומר הירא מעבירות שבידו. כלומר, הוא ירא שמחמת העבירות שבידו לא יסייעוהו מן השמים ויפגע מחרבו של האויב. ואיתא שם בגמרא שאפילו שח בין תפילין של יד לתפילין של ראש, עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה, כי אפילו עבירה קטנה זו מונעת את הסייעתא דשמיא מן האדם. ונמצא שההולכים למלחמה הם רק הצדיקים הגמורים, וכשהם הולכים, יש להם סייעתא דשמיא ומנצחים את המלחמה.

בלבו הפחד מיוצרו, שאפילו אין בידו אלא שדיבר בין ישתבח ליוצר (כפשוטו הכוונה שהאדם עומד בין עורכי המלחמה ועושה חשבון בנפשו ומוצא שאין לו שום עבירה כי אם זו שדיבר בין ישתבח ליוצר, שאף הוא צריך לחשוש שינוצח במלחמה ועל כן עליו ללכת ולשוב לביתו. אבל האוה"ח הק' מפרש לפי דרכו שכאשר האדם רואה שהוא פוחד מלראות חרב שלופה ומבין מזה שיש לו איזו עבירה בידו, והוא מחפש ואינו מוצא, יבין שהגם שאינו מוצא עבירה חמורה, יתכן שעבר על דבר קטן כזה שאינו נראה אצלו כעבירה, כי סוף כל סוף עשה דבר הגורם רע וזה מה שמביא לו פחד), **והטעם, כי הנכנס למלחמה צריך לעשות לו נס להנצל מחרב אויב** (שהרי זה מקום סכנה ושכיחא הזיקא), **וכל שבידו מבחינת הרע, אינו ראוי לנס ומזלו יפחידו.**

שורש כל הפחדים בשייכות לרע

יסוד גדול הוא שצריך להבינו היטב. בדרך כלל כשהאדם מוצא את עצמו עם פחד בלב, כגון שהוא נוסע במכונית או במטוס ופוחד שיאונה לו רע, או שהוא פוחד שאנשים רעים יזיקו לו או ירדפוהו, הוא מתייחס אל הפחד כאל רגש לא נעים בדומה לרגש הבושה והעצב. אך כשנתבונן נראה ששורש הפחד הוא כזה: האדם יושב לו בביתו וחושב על עתידו, ועולות לו שתי אפשרויות, הראשונה, שיהיה לו טוב ונעים וירוהו רוב נחת דקדושה מצאצאיו, והאפשרות השנייה, שיהיה לו רע וינחל בזיונות צער ועגמת נפש, ובנו פלוני לא יצליח בתורה ויראת שמים ומי יודע מה יהיה אתו. נמצא שרגש הפחד הוא שהאדם מרגיש עכשיו את התוצאה שתהיה בעתיד אשר אינו רוצה שתבוא.

מבאר האוה"ח הק' ששורש פחד זה נעוץ בהתנתקות האדם ממקור חיותו. כשהאדם מחובר למקור חיותו, הוא מקבל

שיש בידו עבירות, לבו ירא וחרד מעצמו, ואפילו אינו יודע שיש בידו עבירות, הפחד הנכנס בלבבו במלחמה, תודיעהו כי יש בידו עבירות.

הנה יסוד דברי האוה"ח הק' מבואר כבר בגמרא (ברכות ס, א). שם איתא: ההוא תלמידא דהוה קא אזיל בתריה דרבי ישמעאל ברבי יוסי בשוקא דציון. חזייה דקא מפחיד, אמר ליה: חטאה את, דכתיב פחדו בציון חטאים. אמר ליה: והכתיב (משלי כח, יד) אשרי אדם מפחד תמיד! אמר ליה: ההוא בדברי תורה כתיב. היינו כמו שפירש רש"י שהוא מפחד שמא תשתכח ממנו ומתוך כך הוא מחזיר לשנותם תמיד. אבל במילי דעלמא, אם רואה אדם שהוא מפחד שמא יקרה לו איזה דבר, סימן הוא שיש בידו עבירה, כי באופן טבעי אין האדם צריך לפחד, שהרי הקב"ה מגין עליו ונשמתו מרגישה זאת מבלי שיצטרך ללמוד על כך. אין זה אלא שיש בידו עבירה, ואע"פ שאינו יודע עדיין איזו עבירה, עצם זה שהוא מפחד, הוא סימן מובהק שיש לו עבירה.

האוה"ח הק' רק הוסיף שזהו גם הפירוש כאן במה שאמרו "זה הירא מעבירות שבידו", שעצם זה שהאדם ירא שמא ימות במלחמה, סימן הוא שיש בידו עבירות, ואם כן הוא צריך ללכת ולשוב לביתו. והדבר מפליא, כי לפירוש זה נמצא שרבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי אינם חולקים ביסוד הדברים, אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא. רבי עקיבא אמר שהאיש הירא ורך הלבב הוא מי שירא לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה, ורבי יוסי הגלילי אמר שאף זה אינו פוחד אלא בגלל העבירות שבידו.

המדבר בין ישתבח ליוצר

ממשיך האוה"ח הק': ורבותינו ז"ל (א"ח"ס' נ"ד בשם הירושלמי) שיערו העון שייכנס

שייכות לרע, היה נמצא בעולם אחר, דומה היה למי שלא שמע על כל האסונות שאינו פוחד מהעתיד. הרעיון הוא שהשייכות שיש לו לאדם לעבירה ולרע, זוהי הסיבה שכאשר חולפת לו מחשבה במוחו שיקרה לו איזה מקרה רע, הוא מאמין לה.

דומה הדבר לבני אדם הנכנסים לגבול המדינה, שאלו שאין להם שום דבר מוברח* בכיסם, אין להם כל פחד בלבם, שהרי הם יודעים שגם אם יחפשו אצלם שומרי הגבול, לא ימצאו שום דבר מפליל. רק אלו שיש להם איזה דבר מוברח בכיסם, לבם נוקפם מפחד, כי יודעים שאם יחפשו אצלם, ייצא שכרם בהפסדם. אכן זה מה שעושים שומרי הגבולות, הם מתבוננים בפני העוברים את הגבול לראות אם הפחד ניכר בהם, ואם יראו באחד העוברים שהפחד ניכר בפניו, יובילוהו הצדה לערוך עליו חיפוש.

על זה אומר לנו האוה"ח הק': אם יש לו לאדם פחד, בוודאי יש לו סיבה לכך. ואם כן **אין לו להסתכל על הלבוש, אלא יתבונן בעצמו ואם יראה שיש איזו עבירה בידו**, אף כי תהיה עבירה קלה דוגמת דיבור בין ישתבח ליוצר, **יבין שזוהי הסיבה לפחדו**, כי סוף כל סוף עשה רע, וכיון שכן התנתק מהקב"ה, וכשהאדם מתנתק מהקב"ה, הוא שוקע בעולם הזה, והעולם הזה הרי מקום סכנה הוא כי הוא מלא מזיקים ורוע.

כך אמר האוה"ח הק' - כשאתה הולך למלחמה, עליך לדעת שמדובר במקום סכנה ושאתה זקוק לסייעתא דשמיא מיוחדת להנצל מחרב האויב, ולכן אם יש בידך אפילו עבירה קלה בלבד, אתה עלול להנזק ח"ו. אכן לא כל מצב בעולם דומה למצב מלחמה, אבל הכל הוא לפי יחס.

את כל צרכי נפשו וביתו ואין לו שום סיבה להרגיש שעתידי לקרות לו דבר רע. רק כשהוא מתנתק מעט ממקור חיותו, אז הוא מתחיל להרגיש שיקרה לו בעתיד איזה דבר רע, והוא מתחבר בנפשו לאותו עתיד, והגם שהוא מנסה להלחם עם מחשבתו, היא חוזרת אליו שוב ושוב, וכל זה מפני שבאמת יש לו שייכות עם רע, ולכן הוא מרגיש שדבר זה עתיד לארע לו. אם לא היה לו שייכות לרע, היה מבין שמחשבה שקרית היא - "למה אחשוב שעתידי לקרות לי דבר רע? הרי אין לי שייכות לרע!".

נבאר יותר: מי שאירע לו אסון ל"ע או דבר מבהיל ביותר, כל פעם שייקלע שוב למצב כזה או למקום כזה, יתעורר לו הפחד שזה יקרה לו שוב (אלא אם כן יעקור זאת על-ידי שילך לטיפול). אין הוא יכול לומר לעצמו - "זה שקר, זה לא יקרה", שהרי זה אירע לו כבר. הוי אומר: כיון שהדבר כבר קרה לו פעם, יש לו כבר שייכות אליו, וכיון שכן, **כל אימת שהצד שדבר זה יקרה לו מתעורר, קשה לו מאוד לדחותו.**

אך האמת ששורש כל האסונות הוא רע. הרע הוא זה שמביא לעולם דברים בלתי טובים. ובכן, כשהאדם יש לו שייכות לרע, כל פעם שתחלוף לו המחשבה במוחו - "אולי יקרה לי רע", לא יוכל להרגיע את עצמו ולומר - "זה לא יקרה לי". ונמצא שאין עיקר הדבר מפני שכבר קרה לו האסון, כי זה רק לבוש הוא, אלא עיקר הדבר מפני שיש לו שייכות לרע, ואדרבה, זה שזה קרה לו פעם, מוכיח שבאמת יש לו שייכות לרע.

אנשים חושבים שהם פוחדים מפני שהם שומעים על כל-כך הרבה אסונות, והאמת שאינו מחמת כן, כי אם לא היתה לו לאדם

בלבו שכדי להנצל מן הרע יש לו להגין על עצמו מפני אותן סיבות, ולמשל, אם פרצה דלקה בביתו וכולם נחרדו ותקף אותם הפחד שתיפרץ שוב דלקה בביתם, מה הוא עושה? הוא מתקין בבית מערכת שתתריע על כל התפרצות של אש ויחד עם כן תתחיל להתיז מים לכיבוייה, וכך הוא ובני ביתו נרגעים, כי מעתה לא תשלוט האש בביתם. אך היהודי יודע שכל המאורעות הבאים לעולם אך לבושים הם ושורש אחד להם, שורש הרע, כאן זו דליקה, כאן זו מגיפה, כאן זו מפולת אנשים, כאן זו קריסת מדרגות, ונמצא שהעצה האמיתית היא **לחזור בתשובה שלמה ולהשמר מכל דבר רע**, ואז לא יצטרך לפחד מכלום.

האדם יכול להשתחרר מהרבה פחדים על-ידי הבנת היסוד, ואם אמנם מי שסובל הרבה מפחדים, צריך לפתוח את הנושא יותר ולחקור מה הם הלבושים שהרע העמיד לו להפחידו, מכל מקום בשורש הדבר יש רק תורה אחת, תורת אמת, והיא המודיעה לנו ששורש כל הפחדים הוא מה שיש לו לאדם שייכות לרע, כי לכן הוא עלול להנזק מהרע, ומזלו רואה זאת ומתפחד, וכאמור, העצה לכך היא תשובה.

ולכן כל אימת שיתקרב האדם למקום סכנה, ככל שתהיה לו שייכות יותר חזקה לרע, כך יהיה עלול יותר להנזק ומזלו ירגיש זאת ויתפחד.

אם ישוב מיד תקבלו

וכיון שאנו יודעים שכך הם פני הדברים, אנו מבינים ממילא שהעצה לפחד היא **תשובה. כשהאדם חוזר בתשובה על העבירות שבידו וחוזר ומתחבר אל הקב"ה, הפחד מתפוגג מאליו.** אמנם אפילו כשהאדם חוזר בתשובה, אסור לו להכניס עצמו לחינם למקום סכנה כמו שאמרו חז"ל, כי המכניס עצמו למקום סכנה, מנכין לו מזכויותיו. אבל **אם הוא הולך למקום שרגילים בני אדם ללכת בו ומרגיש פחד, אז הוא צריך להבין שעליו לחזור בתשובה, וכיון שיחזור בתשובה, רגש הפחד ייעלם.**

אכן חלק מתשובת האדם הוא שיפנים שרק כשיש לו שייכות לרע יש לו סיבה לפחד, וכיון שהוא מתרחק מהרע, שוב אין לו סיבה לפחד. כי הנה מי שמרוחק מהתורה, סבור שהרע מגיע מהסיבות השונות ואינו מעלה בדעתו שמדובר בהנהגה מהנהגות הבורא, ולכן הוא בטוח

מדור הילולא דצדיקיא

ערש"ק פרשת שופטים ו' אלול תשע"ח

הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן בעל "ייתב לב" זיע"א

נסתלק לגנזי מרומים ביום ו' אלול ה'תרמ"ג

הספרים שלו כדי שלא יצטרך להספיד אותו. כל כך היה קשור ומקורב אל הגה"ק מצאנו וכל-כך קשה היתה עליו פרידתו.

מעיד עליו יודע תעלומות

לפנינו סיפור נפלא אודות ידידותם של שני הצדיקים: **רבי צבי מרודניק**, בנו של הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זיע"א, נהג תדיר ליתן פיתקא אך ורק לזקנו בעל דברי חיים או לזקנו מצד אמו בעל ייתב לב. פעם פקד עליו ה"דברי חיים" שייסע יחד עם זקנו ה"ייתב לב" לסיגעט ושם ילמד אצלו. הלך רבי צבי לאכסנייתו של זקנו ה"ייתב לב" וכשנודע לו שעדיין יש שהות קצרה עד שתתחיל הנסיעה, נמלך בדעתו לחזור שוב לזקנו ה"דברי חיים" כדי ליטול ממנו ברכת פרידה. ביקש להושיט לו פיתקא והיות שלא היה לו פנאי להתיישב ולכתוב, נטל את הפיתקא שהושיט קודם לכן ל"ייתב לב" והלך עמו לדברי חיים. בהושיטו אותה ל"דברי חיים", אמר לו ה"דברי חיים": "א **געליינטער קוויטל גיבסטו מיר!**" כשחזר וסיפר זאת לזקנו ה"ייתב לב", אמר לו בבדיחותא: רואה אתה? **עדות יש לי שאני**

בקשרי ידידות עם הגה"ק מצאנו

אביו הגה"צ רבי אלעזר ניסן אבד"ק סיגעט ודרוהביטש היה בנו של הרה"ק **בעל ישמח משה** זיע"א, ואף הוא, בעל ייתב לב, היה מגדולי הצדיקים המפורסמים ומצודתו פרוסה היתה בקשרי שידוכים עם הרבה מחצרות החסידות. בין השאר השיא את בתו להרה"ק רבי ברוך מגארליץ זיע"א בנו של הגה"ק מצאנו זיע"א, ובהיות הגה"ק מצאנו מחותנו, עמד אתו בקשרי ידידות. דברי תורה הרבה יש לנו מהייתב לב כמו גם סיפורים ועובדות לרוב אשר אנו יכולים ללמוד מהם ולקנות על ידם קנין נצחי.

כשהגה"ק מצאנו נסתלק בכ"ה בניסן, נתבקש בעל ייתב לב להספידו, אך לא הסכים בשום פנים ואופן. עד אלול התחמק מכך למרות כל ההפצרות שהפצירו בו בסברו שאינו ראוי לדבר. סיפר **הרה"ק מצאנו-קלויזנבורג** זיע"א שהייתב לב עצמו אמר לאחר מכן כי עד חודש אלול הרגיש שלא יוכל להספיד את הגה"ק מצאנו מבלי להתמוטט באמצע ההספד. כן שמעתי שבדרך להספד שהספידו בחודש אלול אמר, שהיה מוכן למכור את כל ארון

שאינו מפורסם אודות התמסרותו של הייטב לב לחינוך התלמידים כפי ששמע אותו **מרבי יחזקאל פרידמאן** שקיבלו מיהודי לפני המלחמה אשר שמע אותו מבעל המעשה: פעם בימות החנוכה, התפתו כמה מהתלמידים והתחילו לשחק בקלפים (קארטין). לפתע פתח הייטב לב את הדלת ותפס אותם בקלקלתם. ניגש הייטב לב לאחד מהתלמידים, לחש כמה מילים באזניו והתלמיד פרץ מיד בבכי מר. חבריו הפצירו בו לאחר מכן שיספר להם על מה ולמה פרץ בבכי, אך הלה סירב להשיב להם.

כעבור זמן כשהייטב לב כבר נסתלק לגנוזי מרומים, לפני פרוץ המלחמה, הרשה תלמיד זה שכבר גדל והיה לאיש לספר את סיפורו, וכה סיפר: בישיבה בסיגעט היתה קופת צדקה שנועדה להחזיק את התלמידים העניים. מידי פעם יצאו התלמידים בזוגות כדי להתרים את הבעלי בתים. פעם, בלילה שלפני ראש השנה, יצאתי יחד עם חברי להתרים את בני העיר, וכיוון שראיתי שהתושבים נותנים ביד רחבה, נמלכתי ללכת גם למחרת. כך הלכתי כל היום בלי להכניס כלום לפה. בליל ראש השנה הייתי צריך ללכת לאכול אצל הנגיד המפורסם רבי קלמן כהנא. אך בשעת התפילה נרדמתי בבית הכנסת מרוב עייפות, והנה אני רואה בחלומי שמביאים אותי בפני בית דין של מעלה ופוסקים את דיני למות. לפתע הופיע הרבי הייטב לב ואמר: **מה אתם רוצים מבחור זה? אני אקח עליו אחריות!** מיד קרעו את גזר דיני ואני התעוררתי מתרדמתי.

מצאתי את עצמי בבית כנסת ריק מאדם. כפי הנראה כבר גמרו להתפלל מזמן וכולם חזרו לבתיהם. רציתי לצאת מבית הכנסת אך הדלת היתה נעולה. קפצתי

יודע לקרוא קוויטל, כי אילולי הייתי יודע לקרוא קוויטל, לא היה ה"דברי חיים" מכנה זאת א געליינטער קוויטל.

הרה"ק מגארליץ זיע"א התבטא פעם על חותנו הייטב לב כי אילולי היה מחזיק אצלו ישיבה, היה מגיע בגדלותו לאביו בעל דברי חיים, אלא שההתמסרות לתלמידיו בישיבה, היא זו שהפריע לו להגיע לכך. והוסיף שחותנו ידע מזאת, אלא שמסר את נפשו למען חינוך התלמידים כדי שילכו בדרכי אבות.

א מקח בלייבט א מקח

הגה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א סיפר אודות ענוותנותו של הייטב לב, שכל פעם שראה איזה ילד שיש לו קצת יראת שמים, אמר: הלוואי שלי תהיה כזו יראת שמים. פעם יצא מופת מתחת ידיו וראו בחוש איך הוא מנסה להתנער ממנו ברוב ענוותנותו, ומעשה שהיה כך היה: המושל אסר להגיע לסיגעט על ימי הרחמים והסליחות בגלל מחלה מדבקת שהיתה עוברת אז מאדם לאדם. הלך הייטב לב למושל ואמר לו: מבטיחני לך שמכל אלו שיבואו אלי לחג לא יארע שום תקלה, לא יביאו את המחלה מבחוץ פנימה ולא יוציאו אותה מבפנים החוצה. כשיצא התפלאו כולם על סגנון דיבורו, על זה שדיבר בבטחון מלא שלא יארע שום תקלה. התבטא הייטב לב בזה הלשון: "א נאר בלייבט א נאר, און א מקח בלייבט א מקח" (התכוון למעט מגדלותו, כביכול, מה שאמר אינו חשוב), "אבל בכל זאת א מקח בלייבט א מקח ואי אפשר לבטלו". ואכן כפי שהבטיח כן היה ואף אחד מכל הבאים לסיגעט לא ניזוק מהמחלה.

וכי לכך לקחתי עליך אחריות!?

סיפר האדמו"ר מטשאקאווא זצ"ל סיפור

הפסוק "ואכלת את כל העמים" - בעת האכילה יכולים לפעול כנגד העמים. וכן: "לא תראו את עם הארץ כי לחמנו הוא" - אין לכם מה לירא מאומות העולם, כי על-ידי האכילה נוכל להכניעם.

שאלת פי הצדיק כיצד?

שאל ה'ייטב לב' (פרשת חוקת): יש להבין הענין מה זה שבאים לבקש מהצדיק להתפלל, ממה נפשך אם הצדיק מעלה בדעתו שהוא ראוי וכדאי להתפלל, אין לך גאווה יותר מזו ותועבת ה' כל גבה לב, ואם הוא שפל בעיניו ונבזה ומכיר מיעוט ערכו, איך אבה לבו להתפלל בשביל אחרים, והלא לעצמו אינו מרגיש כדאי להתפלל כל שכן לאחרים.

והשיב: ולדעתי הענין שהולכים אל הצדיק להתפלל הוא על-פי מה שכתב בספר העקרים איך תועיל תפילה וכי אפשר לשנות רצון הבורא, אך באמת אין בזה שינוי רצון, אלא שמתחילה לא היה האדם מוכשר לקבל הטובה, וכשהוא מתפלל הוא יודע האמת כי הוא יתברך המושיע ובלתו אין להושיע, ועל ידי זה הוא מכין את עצמו לקבל הטובה. אמנם לכאורה זה יתכן למי שמתפלל על עצמו, אבל איך תועיל תפילת הצדיקים לעורר הרצון עבור אלו שמתפללים בעדם, ועל כרחך צריך לומר גם כן על דרך זה, שעל-ידי שהם מאמינים בה' ובצדיקים שיושעו על-ידי תפילתם, על ידי זה הם נעשים כלי מוכן לקבל הטובה.

ומעתה הבאים אל האדם שמוחזקים אותו לצדיק ומחכים לה' להיושע בזכותו, לו יהיה כי איננו צדיק לפי דמיונם, על כל פנים הם מאמינים בה' כי הוא שומע תפילות הצדיקים ובידו למלא משאלותם

מהחלון והלכתי מיד לביתו של רבי קלמן כהנא. רבי קלמן כבר לא היה שם, הוא הלך כבר לשולחנו של הייטב לב. הלכתי לבית מדרשו של הייטב לב ונעמדתי בקצה השולחן. הייטב לב צוה מיד להגיש לי כוס עם יין ושתי חלות. קידשתי על היין וסעדתי את סעודת החג. הסתפקתי אז אם הייטב לב ידע מכל אשר נעשה, כפי שראיתיו בחלומי, או שמא היה זה חלום שווא ומה שהגיש לי יין וחלות, זה מפני שראה עלי שאני חיזור מהתענית וכי עוד לא סעדתי את לבי.

הייטב לב לא אמר לי מאומה. גם כשנכנסתי אליו, וגם כששהיתי אצלו בחג הסוכות ובניתי לו את הסוכה, לא דיבר מאומה מזה. הגעתי למסקנא שהחלום היה חלום שווא ושהרבי הייטב לב לא היה מעורב בדבר. רק בימי החנוכה, בשעה ששיחקתי בקלפים ותפס אותי בקלקלתי, נודע לי שהחלום היה חלום אמיתי. הרבי ניגש אלי ולחש לי באזני: "האמנם כן? לכן לקחתי עליך אחריות כדי שתבזבז את זמנך לריק?" כיון שאמר לי כן, פרצתי בבכי.

תערוך לפני שולחן נגד צוררי

ה'ייטב לב' מביא בשם הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א שאמר: תערוך לפני שולחן נגד צוררי - בעת עריכת השולחן הטהור יכול הצדיק להכניע את אומות העולם. וביאר ה'ייטב לב': בעת התפילה משיגים הצדיקים את רוממותו יתברך גבוה מעל גבוה ועולים אל העולמות העליונים עד שאינם שמים אל לבם מה שנעשה בזה העולם עם אומות העולם הרוצים לטרוף את ישראל. לעומת כן, בעת עריכת השולחן שייכים הם יותר לזה העולם, ולכן הם יכולים לפעול או להכניע את האומות. והוסיף לפרש בזה הדרך

תכונותיו לעבודת הבורא יתברך, דיבר המשורר כלפי תכונת "יש לו מנה ורוצה מאתיים, יש לו מעט ורוצה עוד ועוד", ואמר: **אשתמש בתכונה זו להודות ולהלל לבוראי עוד ועוד בלי סוף.**

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לשנות טבע העולם, ובזכות אמונה זו הם נושעים^א.

ואני בעודי אהללה בוראי

עוד אמר הייטב לב פירוש נפלא על החרוז "ואני בעודי אהללה בוראי": כפי הידוע האדם מחויב להשתמש בכל

א. ראה כעין זה מה שכתב מרן רבי משה פיינשטיין זצ"ל בענוותנותו על עצמו (אגרות משה יו"ד ח"ד סי' נא): מאחר שאיכא חיוב מדינא לכל אדם להתפלל בעד חברו ולברכו אף כשיודע מעצמו צער חברו, וכל שכן כשמבקשין ממנו, הרי מחויב אני להתפלל ולברך להמבקשים אותי בכל אופן. ואף שמה שמבקשין אותי להתפלל ולברכם הוא מחמת שמחזיקין אותי לחכם, הרי לא יועיל כלום כשאומר להם שהם טועין משום שעדיין לא הגעתי לחכמה, שאדרבה עוד אגדל אצלם מחמת זה שיאמרו שהוא מצד ענוה. וגם הא לא שייך להכחיש את המציאות, שנתפרסמתי בעולם לשם חכם מצד שאני מחזיק ישיבה ואומר שיעורים, ומן הספרים שחיברתי. אף שזה רחוק מחכם שעליו אמר רב פנחס בן חמא שילכו אצלו, ואף מחכם שבהרבה מאות שנה אחר חתימת הגמ', ואף אחר זמן הגאונים, מכל מקום אולי סגי לזה גם חכם שבדור הזה... וממילא אף שאיני מחזיק עצמי אף מחכמי הזמן, מכל מקום כיון שהחולה מחזיק אותי לחכם, ובדין הוא צריך להחזיק כן, הרי הולך למקום שרב פנחס בן חמא ציוה לילך. ובזכות אמונתו בדברי חז"ל יקבל הש"ת גם תפילתי וברכתי. וזהו טעם נכון ומוכרח לדינא שכל שמחזיקין אותו לחכם ובשביל זה מבקשין אותו שיתפלל ויברך, שמחויב להתפלל עבורו ולברכו.

בשורה משמחת

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76	ירושלים
מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35	
מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8	בית שמש
מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה	
מקווה השכונתי	רחוב הרב גרוסמן רמת אברהם	
ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים	
ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944	
מקווה תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש	
בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה	בני ברק
חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך	
מקוה בית פנחס	רחוב יואל	
מקוה ויזניץ	רחוב רבינא	
מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5	
ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל	
סופר מילר	רחוב אור החיים	
בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז	אשדוד
מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז	
בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	
מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס	
ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12	
היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג	
חדש! ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9	
חדש! ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3	
בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5	ביתר עילית
בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59	חיפה
ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720	
שכונת הבעש"ט	052-760-0162	פתח תקוה
חדש! מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א	
מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל	אלעד
מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2	קריית גת
בית המדרש אמרי חיים וזניץ	רחוב טרפון	מודיעין
ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד	עילית
קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם	גבעת זאב
ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים	צפת
ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8	תל אביב

אם ברצונך לקחת חלק **בזיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות למכון הבינני בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

בשורה משמחת

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאגרא
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangestraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
	ישיבה ווילרייק	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפוד	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482